

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

17/2020. (VII. 17.) AB határozat	a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	1722
3303/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1735
3304/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1747
3305/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1758
3306/2020. (VII. 24.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1767
3307/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1782
3308/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1787
3309/2020. (VII. 24.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1793
3310/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1799
3311/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1804
3312/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1807
3313/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1810
3314/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1814
3315/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1817
3316/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1820
3317/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1823
3318/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1827
3319/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1830
3320/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1834
3321/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1837
3322/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1841
3323/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1846
3324/2020. (VII. 24.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1851

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 17/2020. (VII. 17.) AB HATÁROZATA

a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Handó Tünde, dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre, dr. Schanda Balázs, dr. Szalay Péter és dr. Szívós Mária* és alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselő (dr. Fazekas Tamás ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzésének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróság döntése ellentétes az Alaptörvény IX. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadsággal.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügy bíróság által megállapított tényállása szerint az indítványozók a „Nemzeti Konzultáció a bevándorlásról és a terrorizmusról” szülő, Szegeden elhelyezett óriásplakátokat diszperzites festékekkel festették le. A plakátok egy részét olvashatatlaná tették és azokra különböző, a plakáton lévő üzenettel ellentétes tartalmú feliratokat írtak.
- [3] A Szegedi Járásbíróság a 2017. január 18-án kihirdetett 7.B.2013/2016/7. számú ítéletével az indítványozókat bűnösnek mondta ki rongálás vétségében, és ezért őket próbára bocsátotta.
- [4] A fellebbezés alapján eljáró Szegedi Törvényszék a 2.Bf.397/2017/12. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését érdemben helybenhagyta, de az alkalmazott intézkedést mindkét indítványozó tekintetében megrovásra enyhítette.
- [5] A bíróság jogerős, ügydöntő határozatával szemben az indítványozók javára a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, BF.408/2017. számon. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a terheltek terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény, mivel magatartásuk a véleménynyilvánítás szabadságából fakadóan nem veszélyes a társadalomra, így a bűncselekménnyé minősítés egy fogalmi eleme hiányzik. Hivatkozik az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatában megfogalmazott álláspontjára, miszerint az adott alapjog alkotmányos határainak meghúzásakor a közélet demokratikus és szabad fejlődésének szempontjára is mindig kiemelt figyelmet szükséges szentelni. A közügyeket vitató közlésekkel szembeni állami büntetőhatalom gyakorlása, a büntetőjogi szankció súlyossága, stigma jellege, és öncenzúra kiváltására alkalmas hatása miatt

- különösen érzékenyen érinti a vélemény szabadságot és a szabadsággal élni kívánókat. A Legfőbb Ügyészség szerint a közéleti tartalmat hordozó plakátok olyan formában történő megváltoztatása, amely a plakáton lévő üzenettel ellentétes véleményt jelenít meg, illetve a tartalom megjelenítését gátolja, nem veszélyes a társadalomra.
- [6] Az ügyészi indítványra tett észrevételében az egyik indítványozó védője is felmentő rendelkezés meghozatalát tartotta indokoltnak. Arra hivatkozott, hogy a bíróság nem vette figyelembe a plakátok eredeti tartalmát, amely megítélése szerint az emberekben gyűlöletet és félelmet keltő, és ezzel szemben kívántak az indítványozók szembehelyezkedni.
- [7] A felülvizsgálati eljárás eredményeképp a Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta. A Kúria a támadott döntésben megerősítette, hogy a rongálás tényállási elemei megvalósultak. A Kúria álláspontja szerint „a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető. Alapjoggyakorlásra hivatkozás önkényt nem igazolhat.” (Indokolás [31]) Hozzátette, hogy a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható (Indokolás [32]).
- [8] 3. A döntéssel szemben az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Álláspontjuk szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény IX. cikkében rögzített véleménynyilvánítási szabadsággal. Hivatkoztak az Alkotmánybíróság 7/2014. (III. 7.) AB határozatban, valamint 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban rögzített gyakorlatára; melyek szerint „a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett alapjogi helyzetére vonatkozó megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni”, illetve „a közügyeket érintő vélemény szabadságával élőkkel szemben utólagos büntetőjogi szankció kiszabása csak szűk körben lehet indokolt”.
- [9] Az indítványozók rögzítették, hogy szándékuk egyértelműen politikai vélemény kinyilvánítása volt, mellyel az óriásplakátoknak a bevándorlást a terrorizmussal összemosó üzenetével szemben kívántak ellentétes véleményt megfogalmazni. Ez a magatartásuk pedig erősebb alkotmányos védelmet élvez, mint a tulajdonhoz való jog.
- [10] Mindezekre tekintettel az indítványozók álláspontja szerint a Kúria nem mérlegelte megfelelően ezeket az alkotmányossági szempontokat.

II.

- [11] Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

III.

- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [13] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [15] Az indítványozók megjelölték az indítványozói jogosultságukat, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölték továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolták, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog

sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozók kifejezetten kérték a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].

- [16] Ugyan a bíróság tájékoztatása szerint nem áll rendelkezésre a kézbesítést igazoló vétív, de mivel a Kúria 2019. március 6-án meghozott döntését az indítványozók 2019. május 20-án támadták alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróságon, megállapítható, hogy az indítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőben érkezett. Megállapítható továbbá, hogy a Kúria döntésével szemben nem állt további jogorvoslat a rendelkezésükre.
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételvét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikkében biztosított véleménynyilvánítás jogával összefüggésben alapvető alkotmányossági kérdést vet fel: hogyan bírálható el a politikai véleménynyilvánítás kollíziója a tulajdonhoz való joggal és a Kormány tájékoztatási, véleménynyilvánítási lehetőségével.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság már több indítvány kapcsán vizsgálta, hogy büntető- vagy szabálysértési tényállást kimerítő cselekmény minősülhet-e alkotmányosan védett véleménynyilvánításnak. Egyes ügyekben a tetteges véleménynyilvánítás állt (vélt vagy valós) kollízióban a rongálás szabálysértési vagy vétségi alakzatával [3132/2018. (IV. 19.) AB határozat (német megszállási emlékművel összefüggő rongálás, továbbiakban: Abh.), 1/2019. (II. 13.) AB határozat (szovjet emlékmű lefestése) 3269/2019. (X. 30.) AB végzés, 14/2019. (IV. 17.) AB határozat (járdafestéses ügyek)]. Más esetekben a személyiségi jog büntetőjogi védelme (rágalmazás, becsület-sértés tényállások) állt szemben a véleménynyilvánítás szabadságával; az indítványozók más személyt sértő megnyilvánulásai miatt büntetőjogi szankcióban részesültek, és azt támadták meg az Alkotmánybíróságon [pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3048/2020. (III. 2.) AB határozat, 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, 3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, 3093/2019. (V. 7.) AB végzés]. Megint más esetekben az indítványozók magatartása közveszéllyel fenyegetés tényállását valósította meg, és ezzel szemben hivatkoztak a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére [3089/2019. (IV. 26.) AB határozat]. Eltérő volt, hogy az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálta-e az indítványokat, és az érdemi vizsgálat alá kerülő ügyekben egyes esetekben megsemmisítő, más esetekben elutasító döntést hozott.
- [21] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság minden egyes ügyben azt vizsgálta először, hogy az indítványozó magatartását védi-e az Alaptörvény IX. cikke egyáltalán, és ha igen, akkor az adott ügy körülményeit figyelembe véve a véleménynyilvánítás szabadságának vagy a versengő érdeknek, alapjognak kell-e teret engedni. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából nem olvasható ki, hogy a tényállásszerűen bűncselekményt megvalósító magatartások során az Alkotmánybíróságnak nem kell vizsgálnia, hogy sértült-e az indítványozó alapjoga. Épp ellenkezőleg: az 1/2019. (II. 13.) AB határozat arra mutatott rá, hogy: „egy cselekmény büntethetőségének a megítélése során arra is figyelemmel kell lenni, hogy bár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) és a Szabs. tv. [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény] is (többek között) az alkotmányos (az Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami) rend sérelméhez, illetve annak veszélyeztetéséhez köti az egyes cselekmények társadalomra veszélyességének megítélését, amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjoggyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége.” (Indokolás [44]) Ezekben az ügyekben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a védett véleménynyilvánítás akkor sem büntethető, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimeríti.

- [22] 2. Az elsődlegesen utólagos absztrakt normakontrollra épülő alkotmánybíráskodás mögött az a megfontolás húzódik, hogy a jogszabályoknak kell megfelelnie az alkotmánynak, és ha az egyedi döntés megfelel a jogszabályoknak és a jogszabály az alkotmánynak, akkor az egyedi döntések is alkotmányosak lesznek. Az alkotmányjogi panasz intézményének elterjedését az a felismerés váltotta ki, hogy az alkotmányos jogszabály alapján meghozott egyedi döntés is ellentétes lehet az alkotmánnyal. Erre tekintettel vált elérhetővé az ún. „valódi panasz” jogintézménye, amelynek során a jogalkalmazás alkotmányossága úgy is megkérdőjelezhető, hogy a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányosságát az indítványozó nem is vitatja. Az Alaptörvény alapján az Abtv. 27. §-a ezt a jogintézményt vezette be a jogrendszerbe.
- [23] Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszeljárásokban a jogszabály (adott esetben a Btk.) rendelkezésének alaptörvényellenessége fel sem merül, az viszont igen, hogy a bíróság az indítványozó alapjogát (azaz így az Alaptörvényt) megsértve hozott döntést. Valamennyi, az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörben folytatott eljárásban az Alkotmánybíróságnak végső soron erről kell döntenie.
- [24] Ha pedig a vizsgálat eredményeképp az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az indítványozó alapjoga sérült, akkor ez abban az esetben is a bírói döntés megsemmisítését eredményezi, ha egyébként a döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányos. Ennek magyarázata, hogy az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének az alapja [R] cikk (1) bekezdés]; az Alaptörvénnyel ellentétes döntés abban az esetben is megsemmisítendő, ha egyébként jogszabályszerűsége nem vitatott. Ha az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjedne ki egy büntető ítélet alkotmányossági vizsgálatára azon az alapon, hogy az indítványozó magatartása egyébként tényállás-szerű, akkor az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja kiüresedne.
- [25] Ezeket az elvi alapokat az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is irányadónak tekintette.

V.

- [26] 1. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozók magatartására vonatkozik-e az Alaptörvény IX. cikkének védelme, ezt követően pedig, hogy ha vonatkozik is a véleménynyilvánítás szabadsága az indítványozók magatartására, akkor van-e olyan versengő érdek, amely az alapjog korlátozását igazolja. Ezek elbírálása során a tényállás hasonlóságára tekintettel az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette az Abh.-ban foglaltakat.
- [27] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához”.
- [28] Az Alaptörvény a véleménynyilvánítás szabadságát, azaz valamilyen gondolat megfogalmazását és másokkal való megosztását megjelenési formájára tekintet nélkül védi. Ebből következően nem csupán a hétköznapi értelemben vett szólás tartozik az alkotmányos védelem körébe, hanem minden olyan magatartás (jelkép használata, mozdulat stb.) amely információs tartalommal bír. „Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a kommunikációt, a jellemzően politikai vélemény másokhoz való eljuttatását védi, annak megjelenési formájára tekintet nélkül.” {14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [33]}
- [29] Az Abh. megerősítette azt a korábbi gyakorlatot, amely szerint „[a] véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is” (Indokolás [28]). Amennyiben a szóban forgó tevékenység központi eleme valamely üzenet megjelenítése és továbbítása, akkor ez a cselekmény megjelenési formájától függetlenül az Alaptörvény IX. cikkének védelmét élvez. Mindezeket a jelen ügyre vonatkoztatva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy egy plakátra az üzenet felírása, illetve egy eredetileg azon lévő felirat lefestése a társadalom számára érzékelhető és értékelhető információs tartalommal bír, így ez a magatartás az Alaptörvény IX. cikkének védelmi körébe vonható. Az Abh. külön kiemelte: „[nem állítható, hogy a] véleménynyilvánítás szabadságának külső megjelenési formája alkotmányosan korlátozható lenne önmagában azon az alapon, hogy más megjelenési forma is rendelkezésére áll a véleménynyilvánítás szabadságával élő személynek” (Indokolás [40]). Önmagában a közlés másokkal való megosztásához rendelkezésre álló eszközök sokfélesége nem eredményezi azt, hogy valamelyik közlési forma fogalmilag az Alaptörvény IX. cikke védelmi körén kívül esne. Az alapjog gyakorlójának szabadsága kiterjed a közlési csatorna megválasztására {3322/2019. (XI. 26.) AB határozat, Indokolás [18]}; ettől független kérdés, hogy ugyanannak a közlésnek egyes megnyilvánulási formái alkotmányosan korlátozhatók lehetnek, míg más közléseké nem.
- [30] Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat

rámutatott: „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17]) Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.” (Indokolás [47])

- [31] Jelen esetben az indítványozók a „Nemzeti Konzultáció a bevándorlásról és a terrorizmusról” óriásplakátot festették le diszperzites festékekkel. A bevándorlás és a terrorizmus témaköre épp a Kormány által meghirdetett nemzeti konzultáció miatt került a figyelem középpontjába, vált kiemelten közéleti jelentőségűvé. Az indítványozók a véleménynyilvánítási szabadságukat e témakörrel összefüggésben gyakorolták. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy az indítványozók magatartása fogalmilag a véleménynyilvánítás szabadság körébe vonható, sőt arra az Alaptörvény IX. cikkének fokozottabb védelme vonatkozik.
- [32] 2. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságával szemben felhozható-e olyan indok, amely ebben az esetben az alapjog korlátozását alkotmányosan igazolhatja. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz alapján nem arról kellett állást foglalnia, hogy az Alaptörvény szabadságot ad-e plakátok összefirkálására, hanem hogy az indítványra okot adó egyedi ügyben a véleménynyilvánítás szabadságához vagy korlátozásához fűződik-e erősebb alkotmányos érdek; pontosabban, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróság ezt a kollíziót helyesen tárta-e fel és helyesen mérlegelte-e.
- [33] A Btk. a rongálás különös részi tényállásban a tulajdont, annak állagát és értékét védi. E tényállásban a Btk. közvetetten az Alaptörvény XIII. cikke intézményvédelmi oldalának szerez érvényt. „Az intézményvédelem alakítása során a tulajdoni formáktól, a tulajdon tárgyától és funkciójától is függően az állam által igénybe vehető tulajdonvédelmi eszközök eltérőek lehetnek.” (Abh., Indokolás [21])
- [34] A tulajdonhoz való jog intézményvédelmi oldala (azaz a tulajdon tárgyának állagvédelme) legitim cél alapjog korlátozásához. Az Alaptörvényből nem következik, hogy ne lehetne korlátozni a véleménynyilvánítás szabadságát olyan esetekben, amikor a tetteges véleménynyilvánítás útján valamely dolog megrongálódik. Az alapjog korlátozás legitim, alkotmányosan elfogadott célja szükséges, de nem elégséges feltétele a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására.
- [35] A teszt második eleme, hogy a korlátozás szükséges volt-e. E vonatkozásban az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy az óriásplakátok üzenetet hordoznak, amelyek a társadalom tagjait kívánják elérni, magatartásaikat befolyásolni. A kihelyezett óriásplakátok alkotmányjogi megítélése eltérő lehet. A gazdasági reklámok esetében az óriásplakátokat üzleti célból helyezik ki, és a reklámozó e „kereskedelmi szólását” jellemzően a vállalkozás szabadsága védi. Ezzel szemben a politikai reklám kihelyezésének alapja a párt, jelölőszervezet véleménynyilvánítási szabadsága. Általánosságban kijelenthető, hogy a plakát megrongálásában (összefirkálásában, más szöveg felírásában, olvashatatlaná tételében) megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság csak egészen kivételes esetben korlátozhatja az üzleti célból plakátot elhelyező jogalany vállalkozási szabadságát vagy a politikai reklámot hirdető jogalany véleménynyilvánítási szabadságát, hiszen az más alapjogának gyakorlását korlátozza vagy lehetetlenné teszi.
- [36] Az indítványra okot adó ügyben viszont a plakát sem nem kereskedelmi szólás, sem nem valamely párt vagy jelölő szervezet politikai reklámja. A Kormány vagy intézményei által fizetett hirdetés esetében a plakát kihelyezésének nem lehet a véleménynyilvánítás szabadsága az alapja, tekintettel arra, hogy a Kormány (mint közhatalmi szerv) emberi jogokkal nem rendelkezik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a Kormánynak közéleti kérdésekben ne lehetne véleménye; még a korábbi Alkotmány hatálya alatt mutatott rá az Alkotmánybíróság arra, hogy „az általa helyesnek tartott véleményeket mindenki – az állam is – támogathatja” [30/1992. (V. 26.) AB határozat].
- [37] Az indítványozók e plakát lefestésekor a véleménynyilvánítási szabadságukat gyakorolták ugyan, de e szabadságuk szükséges korlátja a tulajdonhoz való jog intézményvédelmi oldala, arra tekintettel, hogy a Kormánynak

is jogos érdeke fűződik hirdetményének integritásához, azaz ahhoz, hogy az általa preferált vélemény látszódon, és az adott térbe vett helyen csak az látszódon.

- [38] Végül az Alkotmánybíróságnak arról kellett döntenie, hogy az indítványozók Alaptörvény IX. cikkében foglalt jogát arányosan korlátozza-e a tulajdonhoz való jog intézményi oldala, azaz melyiket kell előtérbe helyezni a másik rovására. Az arányosság kérdését minden esetben külön mérlegelés alapján kell megítélni: az Alaptörvényből nem vezethető le, hogy a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással bármilyen, a Kormány érdekkörében kihelyezett plakát korlátozás nélkül lefesthető, mint ahogy az sem, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának minden helyzetben meg kell hajolnia a tulajdonvédelem szempontjai előtt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügyben eljáró általános hatáskörű bíróságok az indítványozók magatartását – azon túlmenően, hogy a bűncselekmény tényállászerűen megvalósult-e – alapjogi megközelítésben is értékelték. A bíróságok elismerték, hogy az indítványozók tevékenységét a véleménynyilvánítási szabadság védi, és elemezték, hogy e szabadság tulajdonhoz való joggal történő kollíziója miképp oldható fel. A bíróság az „arányossági tesztet” is elvégezte, és jutott arra a következtetésre, hogy a bűncselekményi értékhatárt meghaladó rongálási kár túllépi az arányos mértéket.
- [39] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság nem látta megállapíthatónak, hogy a támadott bírósági döntés sértette volna az indítványozók Alaptörvény IX. cikkében rögzített jogát. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.
- [40] 3. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az alkotmányjogi kérdés jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [41] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor lényegesnek tartom a következő kérdések kiemelését.
- [42] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgáster keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie.
- [43] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján a bírói jogértelmezést kizárólag abban az esetben vizsgálhatja felül, ha az ügynek van alapjogi relevanciája. Önmagában azonban az a tény, hogy egy ügynek alapjogi relevanciája van, nem eredményezheti, hogy az eljáró bíróságok az ügy szakjogi megítélését figyelmen kívül hagyhatják {3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [44] 2. A konkrét esetben – figyelemmel az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára is [például: 3132/2018. (IV. 19.) AB határozat; 3269/2019. (X. 30.) AB határozat; 14/2019. (IV. 17.) AB határozat] – egyértelműen megállapítható, hogy az ügynek van alapjogi relevanciája a véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben.
- [45] Az Alkotmánybíróságnak ezért a véleménynyilvánítás szabadságát a rongálás büntetőjogi tényállása által védett alapjoggal (tulajdonhoz való jog) összemérve kellett megvizsgálnia, hogy az eljáró bíróságok az alkotmányos szempontokat érvényre juttatták-e.
- [46] A jelen ügyben megállapítható, hogy a Kúria az ügy alapjogi relevanciájából fakadó alkotmányos szempontok értékelését elvégezte. Megállapította, hogy „[a] terhelteknek felrótt magatartás, a rongálásban részvétel jogellenes és társadalomra veszélyes. Cselekményük büntetendőségének, valamint büntethetőségüknek a törvényi feltételei hiánytalanok.” Hangsúlyozta azt is, hogy a társadalomra veszélyesség hiányára hivatkozásnak a jelen ügyben nincs helye.
- [47] Az Alkotmánybíróság már több döntésében rámutatott arra, hogy a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzített elveknek megfelelően vizsgálata csak arra terjed ki, hogy a bíróságok felismerték-e az ügy alapjogi vonatkozásait, és azokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezték-e az alkalmazandó jogszabályokat. Nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {hasonlóan pl. 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálhatja, hogy „különös tekintettel a felmerülő alapjogi vonatkozásokra, az ügy »alkotmányjogi rétegére«, a támadott döntés szenved-e olyan mérlegelési hiányosságban, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű problémát, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.” {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [40]}
- [48] A konkrét ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria az ügy alapjogi összefüggéseit feltárta, és az alkotmányos szempontok, valamint a szakjogi szempontok együttes vizsgálata eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás akadályát nem képezte.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata körében ebben a döntésében is megerősítette azt a korábbi értelmezést, amely szerint: „amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége”. Ezzel a megállapítással – amint azt az 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz fűzött különvéleményemben is kifejtettem – nem értek egyet.
- [50] Azon tényből, hogy valamely magatartás a véleménysszabadság – vagy akár bármely más alapjog – védelmi körébe esik, nem következhet szükségszerűen a büntetőjogi felelősség alóli mentesülés. A védelmi kör azono-

sítása, álláspontom szerint csupán azt jelöli ki, hogy az Alkotmánybíróságnak az érintett alapjogi tesztet mely alapjog vonatkozásában kell lefolytatnia.

- [51] A véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában meghatározott követelményeket a bíróságok a törvényi tényállás elemeinek a vizsgálata keretében tudják érvényre juttatni. A véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának a ténye önmagában nem mentesíti, nem mentesítheti az eljárás alá vont személyt a büntetőjogi felelősség megállapítása alól. Ilyen követelményt az Alkotmánybíróság sem fogalmazhat meg. Arra adhat legfeljebb iránymutatást, hogy mely törvényi tényállási elem az, amelynek keretében a véleménynyilvánításhoz való jog szempontjai vizsgálhatók, valamint arra, hogy melyek ezen vizsgálat elfogadható, az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban álló eredményei.
- [52] A konkrét esetben a Kúria döntéséből is megállapítható, hogy a társadalomra veszélyesség fogalmát az alkotmányossági szempontokat szem előtt tartva a bíróságok értékelni tudják.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [53] A határozatot megszavaztam, mert üdvözlendőnek tartottam, hogy a 14/2019. (IV. 17.) AB határozathoz (Kétfarkú Kutyapárt járdafestése, köztisztasági szabálysértés) képest – amely ügyben különvéleményt fogalmaztam meg – a jelen döntésében az Alkotmánybíróság visszatért a korábban követett irányvonalhoz, azaz a tetteles véleménynyilvánítás vizsgálata során elvégezte ezen alapjog tulajdonhoz való joggal történő ütköztetését.
- [54] Ugyanakkor szükségesnek tartom kifejezni a fenntartásomat az indokolás azon megállapítását érintően, amely szerint „[e]zekben az ügyekben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a védett véleménynyilvánítás akkor sem büntethető, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimeríti”.
- [55] Előjáróban kiemelem, hogy az idézett mondatot megelőzően felsorolt alkotmánybíróági döntések egyike sem tartalmaz az idézett mondattal megegyező megállapítást, tartalmilag sem.
- [56] Az Emberi Jogok Európai Bíróságának valóban van olyan döntése, amelyben szobrokat festékekkel meggyalázó tettelességet a védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak ítélt [EJEB *Murat Vural kontra Törökország* (9540/07), 2014. október 21.], azonban az Alkotmánybíróság tetteles véleménynyilvánításokkal kapcsolatos gyakorlatában erre még nem került sor. A magyar gyakorlat még a szabálysértések esetében is inkább abba az irányba mutat, hogy „csak kivételes esetekben igazolható alkotmányosan az a véleménynyilvánítás, amely a tulajdon tárgyát rongálja” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [57] Éppen ezért – az esetleges félreértések elkerülése érdekében – a jelen határozat indokolásának fentebb idézett mondatával kapcsolatban szükségesnek tartom felhívni a figyelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem szerepel olyan ügy, amelyben egy a Btk. különös részi tényállását kimerítő magatartást minősített volna az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás körébe tartozónak.
- [58] A magam részéről az Alkotmánybíróság azon szerepfelfogásával értek egyet, miszerint az ítélező bíróságok hatásköre a feltárt tényállás elemeinek átfogó mérlegelése, így az előttük fekvő cselekmény Btk. szerinti minősítése, társadalomra veszélyességének megítélése, míg az Alkotmánybíróság ezen jogalkalmazási folyamattal összefüggésben „a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [59] Álláspontom szerint – főként tetteles véleménynyilvánítások esetében – ezen alkotmánybíróági szerepfelfogástól idegen a Btk. valamely különös részi tényállását kimerítő cselekménynek alaptörvényi védelem alá helyezése. Ennek inverzeként inkább az fordulhat elő, hogy az ítélező bíróság mérlegelésének alaptörvény-elle-

nességét állapítja meg az Alkotmánybíróság, amely szükségszerűen maga után vonja a Btk. adott különös részi tényállásának megállapíthatatlanságát is.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [60] A többségi határozat az indítványt azon az alapon utasította el, hogy az indítványozók véleménynyilvánítási szabadságát szükséges és arányos mértékben korlátozta a tulajdonhoz való jog intézményi oldala.
- [61] Általánosságban egy, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz eljárásban a fő kérdés kétféleképp is feltehető: úgy is, hogy a támadott bírói döntés az érintett alapjog tartalmával összhangban van-e, valamint úgy is, hogy sérült-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga. Véleményem szerint jelen ügyben mindkét kérdésre nemleges a válasz: a bírói döntés nem a véleménynyilvánítás szabadságának szellemében született, de összességében nem is sérült az indítványozó alapjoga.
- [62] Az elutasító döntést (előadó bíróként) azért támogattam, mert az ügyben eljáró bíróságok a versengő alapjogokat felismerték, azokat összevetették, és nem állapítható meg, hogy helytelen következtetést vontak volna le: a véleménynyilvánítás szabadságából nem vonható le olyan általános következtetés, hogy bármilyen plakát összefirkálható. Párhuzamos indokolásomban ugyanakkor rá kívánok mutatni arra, hogy a bírósági döntés kiindulópontját tévesnek tartom. A Kúria a támadott döntésben úgy foglalt állást, hogy „a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható”. Az én megközelítési módom ezzel épp ellentétes: a védett véleménynyilvánítás nem nyilvánítható bűncselekménnyé.
- [63] Nem értek egyet azzal, hogy egy Alaptörvényben védett jog csak törvény keretei között gyakorolható, még ha az a törvény a Btk. is. A két jogi norma (az Alaptörvény és a Btk.) együtt hézagmentes, koherens rendszert alkot. Az Alaptörvény a jogrendszer alapja, aminek érvényesülnie kell mind a jogszabályokban, mind az egyedi döntésekben. A Btk. pedig normatív (általános) módon meghatározza azokat a cselekményeket, amelyeket a jogalkotó a társadalomra veszélyesnek tart és büntetni rendel. Az általános szabály egyedi ügyre vonatkoztatása azonban nem mechanikus művelet; figyelembe kell venni, hogy az alkalmazása nem vezet-e alaptörvényellenes eredményre a konkrét esetben.
- [64] A bíróságoknak tehát az egyedi ügyekben vizsgálniuk kell, hogy a véleménynyilvánítás védett körébe tartozó joggyakorlásáról van-e szó, és ha igen, akkor abban az esetben sem szankcionálhatják a magatartást, ha az a Btk. szerint tényállásszerű.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

- [65] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a határozat rendelkező részével és indokolásának túlnyomó hányadával is, de ahhoz az Abtv. 66. § (3) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a következő párhuzamos indokolás csatolását tartom szükségesnek.
- [67] A határozat indokolása megismétli az 1/2019. (II. 13.) AB határozatnak és a 14/2019. (IV. 17.) AB határozatnak azt a leegyszerűsítő megállapítását, hogy ha egy cselekmény a véleménynyilvánítás szabadságának a körébe esik, akkor „eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége” (határozat, 5. oldal). Ezzel kapcsolatosan korábban mindkét ügyben különvéleményt fogalmaztam meg, amelyeket jelen ügyben is irányadónak tartok: „Ha egy cselekményt a szólásszabadsággal élve valósítanak meg és az korlátoz valamilyen olyan másik alapjogot (alkotmányos értéket), amelyet a jogalkotó a Btk. vagy Szabs. tv. valamelyik törvényi tényállásán keresztül is védeni kíván, abban az esetben önmagában az említett alapjog gyakorlása nem zárja ki a társadalomra veszélyességet, csak abban az esetben, ha az adott alapjog (alkotmányos érték) esetén irányadó alkotmányos mérce szerint a véleményszabadság élvezett elsőbbséget. Másként fogalmazva: azt, hogy egy közlés a véleménynyilvánítás szabadsága alatt áll, csak azt követően lehet eldönteni, hogy az említett alapjogot – éppen a társadalomra veszélyesség vizsgálata során – összevetjük az érintett szabálysértés (vagy bűncselekmény) védett jogi tárgyával, pontosabban azzal az alapjoggal, alkotmányos értékkel, amelynek körébe a védett jogi tárgy tartozik.” {14/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [83]}
- [68] Így tehát „amennyiben egy cselekmény beleillik valamely szabálysértés vagy bűncselekmény törvényi tényállásába, (még ha ezt a véleménynyilvánítás alapjogára hivatkozva valósítja is meg) az elkövető kizárólag a Szabs. tv., illetve Btk. rendelkezései alapján mentesülhet a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősség alól. Amennyiben tehát egy (akár verbális, akár tettleges) cselekmény szabálysértést vagy bűncselekményt valósít meg és a szabálysértési, illetve büntetőjogi felelősségre vonás egyik akadályja sem merül fel, a cselekményt megvalósító személy nem a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogát gyakorolja.” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [98]}
- [69] A fent említetteket ezen ügyre vetítve tehát nem értek egyet a határozat azon kijelentésével, hogy „a védett véleménynyilvánítás akkor sem nyilvánítható bűncselekménnyé vagy szabálysértéssé, ha egyébként a magatartás a Btk. valamely különös részi tényállását kimerítette” (határozat 5. oldal).
- [70] Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az indítványozók által előre megtervezett, egymással szándékegységben kivitelezett, célirányos magatartása megvalósította a Btk. 371. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő, figyelemmel a Btk. 13. § (3) bekezdésére, társtettesként elkövetett rongálás vétségét.
- [71] A bíróságok indokolása szerint e cselekmény a társadalomra veszélyesnek minősült, mert káros következménye volt, eredménye pedig sértő, mert a tevékenység következtében külvilági változás jött létre, mégpedig az elkövetési tárgyakon (a 7 db óriásplakáton megvalósult állagsérelem). Mindezek mellett büntethetőséget kizáró vagy korlátozó ok nem merült fel. Annak ténye pedig, hogy a történetek egy politikai demonstráció keretében valósultak meg, a kifejtettek szerint nem vonja maga után azt, hogy a vádlottak felelősségre vonása mellőzhető lenne ezen indokokra hivatkozva.
- [72] Ahogy a Kúria – álláspontom szerint helytállóan – kimondja: a büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége, amely az elkövetők esetében kétségtelenül idegen vagyontárgy károkozással járó megváltoztatását valósította meg. Idegen vagyontárgy meg rongálásával kárt okozni pedig szükségképpen mások jogát sértő, ezért a Btk. 4. § (2) bekezdése szerint társadalomra veszélyes tevékenység [lásd: Kúria végzésének 34. bekezdése].
- [73] A társadalomra veszélyesség vizsgálata körében a bíróságok a Kúria 24/2012. számú büntető elvi határozatát is szem előtt tartották, amely szerint: „A cselekmény tényállásszerűsége ellenében pedig csak olyan körülmények zárhatják ki a társadalomra veszélyességet (jogellenességet), melyek folytán az elkövető magatartása társadalom számára hasznos, de legalább túrt. E körbe tartozhat valamely alapjog gyakorlása, kiváltképp és időtlenül ilyen az élethez való jog, vagy a véleménynyilvánítás szabadsága. Ez azonban erőszakos magatartás csak akkor lehet, ha közvetlen jogtalan támadást, illetve annak közvetlen fenyegető veszélyét hárítja, vagy közvetlen és másként el nem hárítható veszélyből ment. Mindezzel összhangban áll, hogy a Btk. bármilyen motivációtól, indítéktól és célzattól függetlenül büntetni rendeli az erőszak kifejtését, ami ha testi épség elleni, akkor a testi sértés, ha dolog elleni, akkor a rongálás bűncselekményét valósítja meg. Mindemellett a jogosnak vélt igény erőszakkal érvényesítése is bűncselekmény.”

- [74] A fentebb kifejtettekre tekintettel véleményem szerint – teljes mértékben osztva az eljáró bíróságok döntéseinek indokolásaiban foglaltakat – az Alaptörvény IX. cikkében foglalt véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának nem tekinthető, ennek értelmében tehát nem lehet teret engedni annak, hogy bárki ezen alapjogát önkényesen gyakorolva, és arra hivatkozva bűncselekményt kövessen el.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

- [75] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság Elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

- [76] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [77] 1. Egyetértek a határozat indokolásának IV. részében (Indokolás [19] és köv.) foglalt általános következtetéssel. Eszerint egy konkrét cselekmény esetében nem csupán annak van jelentősége, hogy kimeríti-e egy bűncselekmény törvényi tényállását, hanem annak is, hogy az érintett magatartás alapjoggyakorlásnak minősül-e, továbbá, hogy a büntetőjog eszközével történő állami fellépés a konkrét esetben – tehát nem a szabályozás szintjén, hanem az adott magatartással összefüggésben – szükséges és arányos-e.
- [78] Véleményem szerint a jelen esetben mérlegelni kellett volna a konkrét ügy jellegzetességeit. A nemzeti konzultációs óriásplakát ideiglenesen, kizárólag a nemzeti konzultációs kampányban létező, a kormány megbízásából kihelyezett tulajdoni tárgy, amelynek azonban a kommunikációs funkción kívüli, önmagában vett értéke nincs, szemben például egy védelmet élvező műalkotással, szoborral, használati tárggyal vagy épülettel. Létének kizárólagos célja és értelme az, hogy az állampolgárokat a kormányzattal való kommunikációra buzdítsa, tájékoztassa őket a feltett kérdéseket illetően elfoglalt kormányzati álláspontról. E plakátok tehát minden kétséget kizáróan a közéleti vita átmeneti, rövid ideig létező, kommunikációs célú eszközei. Ezért e plakátok pusztán tulajdoni tárgyként való kezelése, valamint ezzel szemben a plakátokra ráfestett állampolgári „válasz” rongálásnak minősítése elfedi azt a tényt, hogy ebben az esetben nem feltétlenül öncélú károkozásról van szó, hanem egyfajta közéleti vitáról és annak során tett politikai véleménynyilvánításról. Ezért a jelen ügyben aránytalannak tartom a büntetőjogi felelősség megállapítását.
- [79] 2. Ha az alkotmányjogi panasz eljárásban nem kell figyelembe venni a konkrét ügy körülményeit, csupán azt a tényt kell értékelni, hogy egy magatartás kimeríti-e a büntetőjogi tényállás kereteit, akkor – véleményem szerint – az alapjog gyakorlásának mércéjévé a Büntető Törvénykönyv válik.

- [80] Bizonyosan nem áll összhangban az Alaptörvényben biztosított jogok védelmére vonatkozó kötelezettséggel és az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával a Kúria sérelmezett döntésében foglalt azon jogértelmezés, amely szerint „[a] büntető anyagi jog alkalmazhatósága szempontjából egyedül az irányadó tényállás szerinti magatartásnak van jelentősége”, és az alapjog-gyakorlás ténye nem eredményezheti a cselekmény társadalomra veszélyessége hiányának a megállapítását (lásd: Kúria Bfv.III.1.408/2018/10. számú végzése, Indokolás [34]). A büntetőjogi felelősség megállapítása során az elkövetési magatartás társadalomra veszélyességének minősítése az a pont, amelyen keresztül az alapjogi követelmények érvényesíthetők egyedi szinten.
- [81] 3. A fentiekben kifejtettek mellett fontos azt is hangsúlyozni, hogy a véleménynyilvánításra való hivatkozás nem teszi eleve kizárttá a büntetőjogi szankcionálást. A konkrét ügyekben lefolytatandó arányossági vizsgálat lényege éppen a mérlegelésben áll: az adott eljárás tárgyát képező elkövetési magatartás – annak egyedi körülményei között – olyan súlyú-e vagy olyan jellegű-e, amellyel szemben alapjogi szempontból arányos alkalmazni a büntetőjog felelősségi rendszerét, amire egyebekben az Alkotmánybíróság – egészen eddig – *ultima ratio*-ként tekintett töretlen gyakorlata szerint.
- [82] Ettől az eseti ügytől elvonatkoztatva azt szükséges tehát megjegyezni, hogy például az utcai zavargásokba torkolló, a tárgyi világ elleni agresszív magatartást vagy a személyi sérülésekkel (is) járó megnyilvánulást magam is olyan cselekménynek tekintem, amellyel szemben arányos lehet a büntetőjogi fellépés. Mi több: a rendkívül veszélyes elkövetési magatartások esetében már az is kétségbe vonható, hogy azok élvezik-e egyáltalán az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése által nyújtott védelmet. Ezek álláspontom szerint sem tolerálhatóak a szólásszabadság álcája mögé bújva.
- [83] 4. Mindezekre tekintettel a jelen ügyben az indítvány elutasítása helyett a Kúria döntésének megsemmisítését tartottam volna helyesnek. Az új eljárás lehetőséget adott volna a Kúriának, hogy – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban – az Alkotmánybíróság határozatait figyelembe véve, az alkotmányossági szempontokat érvényesítve, az arányosság követelményét kifejezetten mérlegelve hozzon döntést az ügyben.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [84] Az ügy megítélésében számomra meghatározó a Kúriának a felülvizsgálati eljárás során meghozott végzésében megfogalmazott, a határozatban is idézett végkövetkeztetése, mellyel teljes mértékben egyetértek. Eszerint a véleménynyilvánítás szabadságát nem lehet a büntetőjogi felelősségre vonás általános akadályának tekinteni; alapjogra hivatkozás nem igazolhat önkényt. Maradéktalanul osztom azt a megállapítást is, hogy a véleménynyilvánítás bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható.
- [85] Mindezek alátámasztására a határozat indokolásában foglalt érveléssel szemben az alábbiakra mutatok rá.
- [86] 1. Nézetem szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlását a Btk. rongálást vétségge nyilvánító tilalma korlátozza. Jóllehet ezt a korlátozó rendelkezést az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, az véleményem szerint megfelel az alapjogok korlátozására vonatkozó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt követelményeknek; arra törvényben (Btk.) került sor, tartalmilag az előírt szükségességi-arányossági követelmények szem előtt tartásával.
- [87] 2. Számos korábbi véleményemben kifejtettem, miszerint az, hogy az alapvető jogokat a törvényalkotó helyett a jogalkalmazó maga korlátozza, anélkül, hogy az alapjogok korlátozását megengedő (biztosító) törvényi szabályok alkalmazásával erre lehetősége nyílna, nem vezethető le az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből, erre az nem ad sem felhatalmazást, sem lehetőséget.

- [88] Az azonban, hogy a jogalkalmazó úgy végezze el az esetlegesen ütköző (versengő) alapjogok egymáshoz való viszonyának elemzését, hogy ennek akárcsak lehetséges eredményeként félretolhatónak tartja az alapjogi korlátozás törvényi rendezését, számomra még inkább elfogadhatatlan.
- [89] A határozat indokolása ugyanis ezt üzeni; a konkrét esetben ugyan nem nyúl a Kúria döntéséhez, elvben mégis lehetségesnek fogadja el a törvényi korlátozás figyelmen kívül hagyását (jóllehet, ha az Alkotmánybíróság nem értene egyet a törvényi szabályozással, azt az Abtv. 28. §-ának alkalmazásával felülvizsgálhatná).
- [90] 3. A határozatban hivatkozott 1/2019. (II. 13.) AB határozathoz, mely azt tartalmazza, hogy „amennyiben egy cselekmény az Alaptörvény által védett alapjog-gyakorlásnak minősül (így pl. a véleménynyilvánítás szabadságának körébe esik), eleve kizárt annak társadalomra veszélyessége”, párhuzamos indokolást fűztem, melyben vitattam ennek a megállapításnak a helyességét. Ebben hangsúlyoztam, hogy „ha egy magatartás megvalósítja a Szabs. tv.-ben vagy a Btk.-ban tilalmazott valamely magatartást, a jogalkalmazó a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozva nem mellőzheti a Szabs. tv. vagy a Btk. alkalmazását. Ezzel ellentétes eljárás összeegyeztethetetlen lenne a törvények uralmának, a jogállamiságnak az elvével.” {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [51]}
- [91] 4. A társadalomra veszélyesség hiányával [nem tévesztendő össze a társadalomra veszélyességben tévedés – Btk. 20. § (2) bekezdés – esetével] kapcsolatos, a határozatban tükröződő álláspont nézetem szerint nincs összhangban a Btk. 4. § (1) és (2) bekezdéseiből kiolvasható büntetőjogi dogmatikával.
- [92] A társadalmi veszélyességgel kapcsolatosan az említett rendelkezések az alábbiakat tartalmazzák:
„4. § (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy – ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli – gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.
(2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.”
- [93] A társadalomra veszélyesség 4. § (2) bekezdésében meghatározott fogalma ismeretében feltehető a kérdés, hogy a rongálás sérti-e (többek között) mások jogait; a válasz aligha lehet kétséges, és ebből következően a rongálás megvalósításának társadalmi veszélyessége sem kérdőjelezhető meg. (Az idézett törvényhelyekből az is következik, hogy nem minden társadalomra veszélyes cselekmény bűncselekmény, de minden bűncselekmény társadalomra veszélyes. A kivételeket maga a Btk. tartalmazza a büntethetőséget kizáró okok megjelölésével; bár általában itt sem a cselekmény objektíve veszélytelenségéről van szó, hanem a társadalmi veszélyességnek az elkövető személyéhez való hozzá nem köthetőségéről.)
- [94] 5. A határozat érvelése nézetem szerint relativizálja a Btk. alkalmazhatóságát. Ezt a fentiekén túl azért sem tudom elfogadni, mert korunkban olyan növekvő, szaporodó kihívásokkal kell a társadalomnak szembenézni, melyek – nem a jelen ügyre gondolok – a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságával történő egyre durvább visszaélésekben öltenek testet, olyanokkal, amelyekkel a valódi cél nem az eltérő vélemények megjelenítése, hanem végső fokon a demokratikus, alkotmányos rendszer destabilizálása. Ez ugyan még nem hazai jelenség, de olyan kihívás, mellyel az alkotmányos rendszer és az Alaptörvény védelmére hivatott szerveknek a jövőben esetlegesen számolniuk kell. Ezért különösen fontos, hogy a társadalom hatékony büntetőjogi védelme gyengítésének ne engedjünk teret.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/939/2019.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2020. évi 173. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3303/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.22.641/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Pfv.III.22.641/2017/9. számú ítélete, és ezzel összefüggésben a Veszprémi Törvényszék 7.P.21.112/2016/17/I. számú, valamint a Győri Ítéltábla Pf.III.20.094/2017/6/I. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A bírósági eljárásban megállapított tényállás szerint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság a per felpere-sét a 8.B.275/2005/646. számú jogerős ítéletével kábítószerrel visszaélés büntette miatt 1 év 6 hónap börtön-büntetésre ítélte, amelynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette.
- [3] A Fővárosi Bíróság a 2009. február 11-én meghozott 14.B.1274/2007/56. számú ítéletével a felperest kábítószer-rel visszaélés büntette miatt 2 év 8 hónap börtönbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte. A Fővárosi Ítéltábla (a továbbiakban: indítványozó) a 2009. szeptember 10-én meghozott 3.Bf.78/2009/9. számú ítéleté-vel a felperes főbüntetését 5 év börtönbüntetésre, mellékbüntetését 5 év közügyektől eltiltásra súlyosbította. A felperes a kiszabott 5 éves börtönbüntetést 2009. szeptember 11-től töltötte.
- [4] A felperes 2012. szeptember 21-én feltételes kedvezményrel szabadult volna, de a Fővárosi Törvényszék az elő-zetes letartóztatását rendelte el.
- [5] A Fővárosi Törvényszék a 2012. június 27-én meghozott 14.B.1.632/2010/156. számú ítéletével a felperest hal-mazati büntetésül 7 évi fegyházbüntetésre és 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte a Jász-Nagykun-Szol-nok Megyei Bíróság 8.B.275/2005/646. számú jogerős ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtönbüntetés végre-hajtását is. Az indítványozó a 2013. október 3-án meghozott 3.Bf.371/2012/34. számú ítéletével a felperessel szemben indult büntetőeljárást megszüntette, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 8.B.275/2005/646. szá-mú ítéletével kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának elrendelését mellőzte, és a felperes előzetes letartóz-tatásának a megszüntetését és a szabadlábra helyezését rendelte el. A Kúria a 2014. július 14-én meghozott B.har.III.296/2014/5. számú ítéletével az indítványozó ítéletét a felperes tekintetében megváltoztatta: a büntető-eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzte, a felperest 7 évi fegyházbüntetésre és 5 évi köz-ügyektől eltiltásra ítélte, és kimondta, hogy a felperes a fegyházbüntetés 2/3 részének kitöltését követő napon bocsátható leghamarabb feltételes szabadságra, továbbá a felperessel szemben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap börtönbüntetés végrehajtását is elrendelte.

- [6] A felperes 2014. október 30-án indítványozta a Fővárosi Bíróság 14.B.1.274/2007/56. számú ítéletével, valamint a Fővárosi Törvényszék 14.B.1.163/2010/156. számú ítéletével kiszabott szabadságvesztés-büntetések összbüntetésbe foglalását. Indítványát a Fővárosi Törvényszék 14.Bpk.1.634/2014/5. számú végzésével elutasította. Ezt a végzést az indítványozó végzésével helybenhagyta. A jogerős végzés indokolása szerint a felperes esetében fennállt az összbüntetésbe foglalásnak az a törvényi feltétele, hogy az elítélésnek egymással *quasi* halmozatban kell állniuk, de hiányzott a folyamatos végrehajtásra vonatkozó feltétele, mert a felperes 2013. október 3-tól 2015. február 2-ig szabadlábon volt.
- [7] 1.2. A felperes keresetében 3 750 000 Ft vagyoni és 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 76. §-a, 339. § (1) bekezdése, és 349. §-a alapján.
- [8] A felperes keresetében arra hivatkozott, hogy az indítványozó jogsértő határozata folytán esett el az összbüntetésbe foglalás kedvezményétől, ami jelentősen növelte végrehajtandó szabadságvesztésének az időtartamát.
- [9] 1.3. A Veszprémi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 7.P.21.112/2016/17/I. számú ítéletével a keresetnek részben helyt adott, és kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 2 000 000 Ft-ot.
- [10] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó kirívóan súlyos jogalkalmazási tévedését a büntetőügyben eljáró Kúria ítéletének indokolása egyértelműen alátámasztja. Az indítványozó a természetes egység értelmezése körében tudatosan szembehelyezkedett az 5/1998. és 1/2007. BJE határozatokban foglalt jogértelmezéssel és dogmatikai rendszerrel. Ezzel megsértette az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését. E körülmény a kártérítési felelősség tényállási elemei közül a jogellenes magatartáson kívül a felróhatóságot is alátámasztja.
- [11] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó jogellenes magatartásával összefüggésben a felperest ért elsődleges joghátrány az összbüntetés lehetőségének az elvesztése. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az összbüntetésbe foglalás lehetőségének az elvesztésével elszenvedett joghátrány akár 34 hónapot elérő szabadságvesztés végrehajtása. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az összbüntetés tényleges mértéke a büntetőbíróság mérlegelésétől függ, ezért a felperes fogvatartásában töltött többletidő ennél pontosabban nem volt meghatározható.
- [12] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése alapján – a Ptk. 359. § (1) bekezdésének alkalmazásával – 1 000 000 forint vagyoni (kiesett jövedelem), és a Ptk. 76. §-ára figyelemmel 1 000 000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg.
- [13] 1.4. A Győri Ítéletábrta (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a Pf.III.20.094/2017/6/I. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [14] A másodfokú bíróság az indítványozó magatartásának jogellenessége körében megállapította, hogy az indítványozónak a büntetőeljárást és a felperes előzetes letartóztatását megszüntető határozatai tartalmilag szorosan összefüggnek, egységet képeznek. Megállapította továbbá, hogy a büntetőeljárás megszüntetése kirívóan súlyos jogalkalmazási tévedésen alapult, amely az indítványozó kártérítési felelősségét megalapozza, és nem esik kívül az indítványozó felróhatóságán. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját az okozati összefüggés, és a vagyoni, illetve a nem vagyoni kártérítés mértékének a megállapítását illetően is.
- [15] 1.5. A Kúria a Pfv.III.22.641/2017/9. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [16] A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy az indítványozónak nem más bíróság által hozott döntés következményét, hanem a saját felróható magatartásával okozott kárt kell viselnie. Ez pedig nem azért felróható, mert határozatát a fellebbviteli bíróság utóbb helytelennek minősítette, hanem azért, mert annak meghozatala során tudatosan mellőzte az ítélkezési tevékenységében reá nézve kötelezően alkalmazandó jogegységi határozat alkalmazását, és ezzel Alaptörvényt sértett.
- [17] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott döntése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 26. cikkét.
- [18] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben állította.

- [19] Álláspontja szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta az indítványozónak a jogalapra és az állított tények valóságára, valamint a lefolytatott bizonyítás értékelésére kiterjedő érdemi védekezését. A bíróság nem adott számot arról, hogy a felperes keresetében megjelölt tényeken alapuló vagyoni kára az indítványozó határozatával okozati összefüggésben mikor, miként, milyen időszakban és összegben következett be, ahogyan arra sem terjed ki a határozat indokolása, hogy az eljárást megszüntető határozat miként sértette meg a felperesnek azt az alapvető személyhez fűződő jogát, hogy személyes szabadsága jogellenesen nem korlátozható.
- [20] A Kúria a perbeli jogvita eldöntése során a kereset érdemi elbírálása szempontjából lényeges és az indítványozó által vitatott egyetlen körülményre, tényre és jogszabályra sem tért ki, ehelyett végig az „összbüntetésbe foglalás kedvezményének” elvesztésére fókuszált, ráadásul anélkül, hogy ezt az általa alkalmazott fogalmat konkrét jogszabályokra és tényekre vetítve, azokkal összefüggésbe hozva, büntetőjogi és polgári jogi értelemben valamilyen módon meghatározta volna.
- [21] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló jogorvoslathoz való joga azért sérült, mert annak ellenére, hogy az indítványozó sérelmesnek tartotta a Ptk. 359. § (1) bekezdésének az alkalmazását, a Kúria a jogsérelem vizsgálatát „egyértelműen megtagadta”. Utalt továbbá arra is, hogy a Kúria ítéletének indokolása ellentmondásos a Ptk. 76. §-át illetően, mert a Kúria megállapította ugyan, hogy a felperes perben érvényesített kára nem a személyi szabadság korlátozásával okozatos, azonban mégis ehhez kötötte a jogellenességet a nem vagyoni kártérítés vonatkozásában.

II.

- [22] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

III.

- [23] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z indítványozói jogosultság Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata az ügy érdemi vizsgálatának előkérdése” {3030/2020. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megállapította, hogy a jogvitára okot adó jogviszonyban a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése alapján szükségképpen feltétel a közhatalmi jogkör gyakorlása.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Abtv. hatályos rendelkezései alapján vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.
- [26] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője (Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Osztálya) 2019. április 17. napján vette át, míg az indítványozó személyesen eljárva alkotmányjogi panaszát 2019. június 13. napján nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. Erre tekintettel megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőben terjesztette elő.

- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszra határozott kérelmet tartalmaz [Abtv. 51. § (1) bekezdés, 52. § (1b) bekezdés]. Az indítványozó ugyanis egyértelműen megjelölte a) azt a törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza; b) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Kúria Pfv.III.22.614/2017/9. számú ítélete]; d) az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, 26. cikk]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) a kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [28] 3. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése alapján megállapítható, hogy az indítványozó a megelőző peres eljárásban alperesként vett részt, ezért érintettsége – mivel a bírósági eljárásban fél volt – megállapítható [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont].
- [29] 4. Az Abtv. 27. § (3) bekezdése alapján „[k]özhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e”. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és 26. cikkével összefüggésben a következőkre mutat rá.
- [30] 4.1. Az indítványozó hivatkozása szerint a Kúria döntése „az ítélezést elbizonytalaníthatja, ami végső soron [...] a jogbiztonságot is veszélyezteti”, mert a bíró „saját személyes érdekét is számításba véve fog az ítélezés során meg nem engedett, törvényi felhatalmazás nélküli szempontokat is értékelni, és azokra alapítottan érdemi döntéseket hozni”.
- [31] Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3244/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [9]; 3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [41]}. Jelen ügyben az indítványozó nem ebben az összefüggésben állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét.
- [32] 4.2. Az indítványozó hivatkozása szerint a Kúriának a „jogalkalmazói kártérítési felelősség ilyen irányú, szélsőséges értelmezése a bírói függetlenség ellen hat, hiszen megkívánná a büntető perben ítélező bírótól azt is, hogy az érdemi döntés szempontjából irreleváns tényekre [...] is figyelemmel legyen”.
- [33] Az Alkotmánybíróság a bírák függetlenségével kapcsolatos régóta töretlen értelmezése szerint „[a] bírói függetlenség az ítélezésre vonatkozik” és lényege abban rejlik, hogy a bírák a törvényeket és más normákat is önállóan értelmeznek [38/1993. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1993, 262]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „a bírói hatalom, amelyhez a bírói függetlenség kapcsolódik, döntően az ítélezésben ölt testet”. A státusbeli és szervezeti garanciák is a független ítélezéshez szükségesek. Ebből következően „[a] bírói függetlenség egyedi aspektusában [...] a bíró szervezeti és státusbeli szabadságának garanciáját jelenti, annak érdekében, hogy az egyedi ügyekben a jogviták eldöntése és a jogsérelmek orvoslása tárgyában hozott kötelező erejű és végrehajtható döntését mindenféle befolyástól mentesen, a törvények, illetve általában a jogszabályok alapján, belső meggyőződése szerint hozza meg.” [19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150; megerősítette: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [30]]
- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában egyértelművé tette azt is, hogy a bírói függetlenséget az igazságszolgáltatás függetlensége legfontosabb garanciájának tekinti. „A független igazságszolgáltatás pedig a jogállami működés fundamentuma. A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja.” {4/2014. (I. 30.) AB határozat, Indokolás [43]} Az Alkotmánybíróság ugyanakkor ebben az ügyben – a bírák javadalmazásával összefüggésben – elismerte: a bírói függetlenség „nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga” (Indokolás [43]). Egy másik ügyben megállapította azt is, hogy „[a] bírák jogállásának lényeges eleme a személyes függetlenséggel, az elmozdíthatatlansággal összefüggésben a jogviszonyuk megszűnésének a szabályozása” [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [87]].
- [35] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a bírói függetlenség „nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési-igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is. Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi

függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez.” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [12]}

- [36] Az Alkotmánybíróság fentiekben bemutatott gyakorlatából következően a bírói függetlenség elsősorban a hatalommegosztással összefüggésben álló alkotmányos alapelv, amelynek célja az ítékezés befolyásmentességének garantálása, és egyúttal annak lehetővé tétele, hogy a bíró csak a törvénynek alárendelve, a belső meggyőződése alapján tudja meghozni döntését. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése egyes elemeiben – a bírák státusával összefüggésben – értelmezhető Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre a bíró alkotmányjogi panaszban hivatkozhat.
- [37] A fentiekből következően, mivel a jelen ügyben egy bíróság, és nem egy bíró állította státusával összefüggésben az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése sérelmét, az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára ebben a vonatkozásban nincs lehetőség {lásd: 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [38] 4.3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában vizsgálta, hogy ezen alapjogok (Alaptörvényben biztosított jogok) a közhatalmat gyakorló indítványozót megilletik-e. Az Alkotmánybíróság ennek során figyelemmel volt az Abtv. 27. §-át módosító, az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 55. §-ának normaszöveg-javaslatához fűzött indokolásban foglaltakra is.
- [39] Ebben a jogalkotó kiemelte, hogy ha a bíróság döntése a közhatalmat gyakorló szervnek az Alaptörvényben biztosított jogát sérti, akkor „az Alkotmánybíróság köteles megvizsgálni és indokolni, hogy a hivatkozott Alaptörvényben biztosított [jog] az indítványozó közhatalmi intézményt megilleti-e. A vizsgálat során figyelemmel kell lenni arra, hogy egyes alapjogok a természetüknél fogva csak az emberre vonatkoznak, míg más alapjogok, illetve Alaptörvényben biztosított jogok a jogi személyeket – így a közhatalmat gyakorló szerveket – is megilletik (az Alkotmánybíróság korábbi döntései szerint ilyen lehet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vagy a tulajdonhoz való jog, de ilyenek lehetnek egyes kommunikációs alapjogok is).”
- [40] Az Alkotmánybíróság a fenti szempontok alapulvételével megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljáráshoz való és jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], olyan Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Erre tekintettel – ezen alapjogok vonatkozásában – az indítvány az Abtv. 27. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételnek megfelel.
- [41] 5. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálat az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [42] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett követelményét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként azonosította {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}. Ebben a határozatban az Alkotmánybíróság részletesen kidolgozta az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos garanciáit. Ezen alkotmányos garanciákra tekintettel a jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye merül fel az indítványozó azon kifogásaival összefüggésben, hogy az eljáró bíróságok – különösen a Kúria – az eljárás során előterjesztett érdemi nyilatkozatait, bizonyítékait figyelmen kívül hagyta, és ennek döntésében semmilyen indokát nem adta.
- [43] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló jogorvoslathoz való jog lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogorvoslat lehetősége csupán formális volt, mert a Kúria az indítványozó érveit nem vizsgálta, és ezért a jogsérelemnek vizsgálatát „egyértelműen megtagadta”. Az indítványozó érvelésére figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírói döntés a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben is felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [44] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában érdemben vizsgálta.

IV.

- [45] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [46] 1. Az Alkotmánybíróság már előjáróban hangsúlyozza, hogy töretlen gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [47] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvánnyal érintett alkotmányos tartalmát.
- [48] 2.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211; 7/2013. (III. 1.) AB határozat] megerősített és továbbfejlesztett.
- [49] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján (az Abtv. 27. §-án) alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [50] 2.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [51] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt (részjogosítványt), amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [52] Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági eljárás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}, és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint polgári perekben is része a tisztességes eljárásnak, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

- [53] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján lényeges kiemelni azt is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nemcsak az adott bírósági eljárás sajátosságaihoz, hanem az adott eljárási szak sajátos eljárási szabályaihoz is igazodik (például elsőfokú eljárás, rendes és rendkívüli jogorvoslati szak). Ebből következően nem feltétlenül ugyanazokat a garanciákat jelenti minden eljárási szakban {lásd a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat vonatkozásában: 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [54] Összességében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat mindig az adott eljárásfajta keretein belül vizsgálja. Az Alkotmánybíróság ezért szükségképpen vizsgálja a jogvita természetét, és az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit annak megítélése végett, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményei az adott eljárás keretein belül érvényesültek-e.
- [55] 3. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban rámutatott, hogy az indokolt bírói döntéshez fűződő jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy „[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik”. Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabályértelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e (Indokolás [33]).
- [56] Az alkotmányos felülvizsgálati kereteit egyrészt az jelöli ki, hogy az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. Másrészt az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.
- [57] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban hangsúlyozta ugyanakkor, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Indokolás [34])
- [58] Az Alkotmánybíróság tehát kizárólag akkor tud állást foglalni a támadott bírói döntés állított alaptörvény-ellenessége kérdésében, ha kellő körültekintéssel feltárja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, és a felek által az eljárás során előterjesztett kérelmeket és észrevételeket. Az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben ezt a vizsgálódást az Alkotmánybíróság még akkor sem kerülheti meg, ha az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörében a rendes bíróságok felülbírálati jogköréhez képest – a fentiekben bemutatott – korlátozott jogkörben jár el.
- [59] Az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint ezért vizsgálta a jogvita természetét (IV/3.1. pont, Indokolás [60] és köv.) és az indítványozó által az eljárás során előterjesztett kérelmeket és észrevételeket (IV/3.2. pont, Indokolás [71] és köv.).

- [60] 3.1. Az Alkotmánybíróság a jogvita természetét illetően a következőket állapította meg.
- [61] A jelen eljárásban irányadó Ptk. szabályai szerint a bírósági jogkörben okozott kár megtérítésére akkor kerülhet sor, ha a kártérítés különös [Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdés] és általános [Ptk. 339. § (1) bekezdés] feltételei fennállnak. Az általános feltételek közül az eljáró bíró [Ptk. 348. § (1) bekezdés] jogellenes magatartását, a kárt és a kártérítés közötti okozati összefüggést a károsultnak kell bizonyítania. Ennek sikere esetén a károkozó a felelősség alól akkor mentesülhet, ha felróható magatartásának a hiányát bizonyítja.
- [62] A következetes bírói gyakorlat szerint a Ptk. 349. §-ának alkalmazása szempontjából közhatalmi jogkörben okozott kárnak csak a közhatalom gyakorlása során kifejtett szervező-intézkedő tevékenységgel, illetőleg ennek elmulasztásával okozott kárt lehet tekinteni. A bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének törvényben meghatározott feltétele, hogy az az igazságszolgáltatás működésével, a bíróság feladatainak ellátása körében kifejtett tevékenységgel, vagy mulasztással álljon oki összefüggésben. A kárigény elbírálásának további feltétele, hogy a károsult a rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.
- [63] A Kúria gyakorlatában következetesen érvényesített értelmezés szerint: „a kár bekövetkezéséhez vezető alapper lefolytatása és az annak során hozott határozat jogerő-hatása a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perre nem terjed ki. [...] e speciális típusú kártérítési peres eljárás az alapperben korábban hozott jogerős ítélettel kapcsolatban nem teremt újabb jogorvoslati lehetőséget, tehát az nem bírálható felül. Nincs akadálya azonban annak, hogy a kártérítési per bírósága – az előbbieket érintése nélkül – vizsgálhassa az alapper bíróságának az esetleges károkozó magatartását, vagy mulasztását, illetőleg az ebből származó esetleges kártérítési felelősség fennállását.” (BH 2013.243)
- [64] A bírói gyakorlatban a jogértelmezési és jogalkalmazási tévedések csak kivételes esetben, méghozzá akkor eshetnek a bíróság terhére, ha „a jogszabály egyértelmű, több értelmezési lehetőséget nem engedő rendelkezését hagyja figyelmen kívül”. (BH 2003.6.) Ebből következően csak a kirívóan okszerűtlen mérlegelés, vagy a kirívóan súlyos jogértelmezési hiba eredményezhet kárfelelősséget (BH 2013.124.).
- [65] Az Alkotmánybíróság a bemutatott bírói gyakorlat alapján kiemeli, hogy a bírósági jogkörben okozott kár miatti felelősség megállapítására csak rendkívül szűk körben van lehetőség. A bírói gyakorlatban hangsúlyosan jelenik meg, hogy az alapperben hozott határozat jogereje kizárja, hogy annak ténymegállapításait, az alkalmazott jogszabályokat és azok értelmezését, valamint a megállapított jogkövetkezményt a kártérítési per bírósága újraértékelje. Ebből következően a polgári jogi jogellenesség (mint a kártérítési felelősség feltétele) vizsgálata nem azonosítható az alapperben hozott ítélet jogszerűségének (felül)vizsgálatával.
- [66] A jelen ügyben a Kúria döntésének elvi alapja azon nyugodott, hogy az indítványozónak „a saját felróható magatartásával okozott kárt kell viselnie. Ez pedig nem azért felróható, mert határozatát a fellebbviteli bíróság utóbb helytelennek minősítette, hanem azért, mert annak meghozatala során tudatosan mellőzte az ítélkezési tevékenységében reá nézve kötelezően alkalmazandó jogegységi határozatot és ezzel Alaptörvényt sértett. E jogellenes határozata hiányában a felperesnek a kereset tárgyává tett személyiségi joga nem sérült, vagyoni hátránya nem következett volna be, tehát az okozatiság feltétele egyértelműen megvalósult.”
- [67] Azt pedig, hogy az indítványozónak a Kúria által hivatkozott jogegységi határozatát alkalmaznia kellett volna, nem a kártérítési perben eljáró polgári bíróságok, hanem az alapperben eljáró Kúria állapította meg. Az alapperben ugyanis a Kúria büntetőtanácsa a 2014. július 14-én meghozott B.har.III.296/2014/5. számú ítéletének indokolásában rögzítette: az indítványozó „Alaptörvényt sértett, amikor ítéletében az 1/2007. büntető jogegységi határozat alkalmazhatóságát kétségbe vonta annak átértelmezésével, amire az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján nem volt törvényes lehetősége”.
- [68] A kártérítési perben tehát a Kúria az indítványozó kártérítési felelősségét azért állapította meg, mert az indítványozó az alapperben az 1/2007. büntető jogegységi határozatot figyelmen kívül hagyva kirívó jogalkalmazási hibát vétett.
- [69] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a jogvita természetét illetően figyelemmel volt arra is, hogy a jogegységi határozat jogi jellegét már több határozatában is vizsgálta. Ennek során pedig – egyezően a Kúria döntésében foglaltakkal – kiemelte, hogy „[a] jogegységi határozat az Alaptörvény – és a Bszi. [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény] – értelmében kötelező a bíróságokra. A jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – ugyanis olyan, az eljárás tárgyául szolgáló, vagy azzal szorosan összefüggő elvi kérdésekben fogalmaz meg iránymutatásokat, amelyek megtartása révén garantálható az adott jogkérdés azonos megítélése minden bíróságon.” {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [32]} Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség

érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bszi. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi határozatot *quasi* normává, másképpen megfogalmazva »intern normává.« [3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [33]]

- [70] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésére tekintettel tehát több döntésében is hangsúlyozta: „A jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára [...] kötelező.” [3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; lásd még: 3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [49]]
- [71] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítéletében nem adott számot arról, hogy a felülvizsgálati kérelmében megjelölt – az ügy érdemét érintő – egyes kifogásait miért hagyta figyelmen kívül.
- [72] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a következő kérdésekkel összefüggésben állította a jogerős ítélet törvénysértő voltát.
- [73] Egyrészt vitatta, hogy a felperes a munkaviszony megkötését, tartalmát, a munkaviszonnyal elért havi jövedelem összegét, megszüntetésének tényét és időpontját kétséget kizáróan bizonyította. Ezzel összefüggésben kifejtette azt is, hogy álláspontja szerint a Ptk. 359. §-a alkalmazásának nincs helye. Másrészt vitatta, hogy a felperest a Ptk. 76. §-ában foglalt személyiségi jogát megsértette volna, mert a felperesnek a Kúria harmadfokú döntése következtében kellett letöltenie szabadságvesztését, tehát az indítványozó nem hozott a felperes személyi szabadságát korlátozó döntést.
- [74] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kifogásait a Kúria megvizsgálta. A Kúria részletesen megindokolta, hogy annak ellenére: a felperes nem tudott munkaviszonyt igazolni, miért tekintette e körben alaposnak a vagyoni igényét (lásd: Kúria ítélete [26] bekezdés). A Kúria annak is indokát adta, hogy miért a Ptk. 359. § (1) bekezdésének alkalmazásával bírálta el a felperes vagyoni kártérítési igényét (lásd: Kúria ítélete [27] bekezdés). Végül a Kúria azt is egyértelművé tette indokolásában, hogy az indítványozó a felperes személyi szabadságát az összbüntetésbe foglalás kedvezményének elvesztése folytán meghosszabbodott szabadságvesztési idő tényére tekintettel állapította meg. Ezt az alapvető jogot ugyanis a személyi szabadság bármilyen kis mértékű szükségtelen korlátozása sérti (lásd: Kúria ítélete [28] és [29] bekezdés).
- [75] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. A döntés indokolásának tehát az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [76] Mindezekre tekintettel, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által támadott kúriai ítélet nem sérti a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogot, ezért az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.
- [77] 4. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai ítélet sérti a jogorvoslathoz való jogát is [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [78] Az indítványozónak a jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatban előadott érvelésének a lényege, hogy ügyében azért nem tekinthető hatékonnak a felülvizsgálat, mert a Kúria a rendelkezésre álló bizonyítékokat – az első- és másodfokú bírósággal egyezően – megalapozatlanul értékelt, például azáltal, hogy „elfogadta a másodfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felperesnek a keresetben állított tartalmú munkaviszonya létrejöttét a perben nem sikerült bizonyítania”, ugyanakkor az indítványozó felülvizsgálati kérelmét mégsem tekintette alaposnak. Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való jog sérelmére vezet az is, hogy a Kúria téves jogértelmezése folytán nem vizsgálta meg a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat, különös tekintettel a Ptk. 359. § (1) bekezdésének alkalmazásával összefüggésben kifejtett kifogásokat, továbbá ellentmondásban állnak a Ptk. 76. §-ának sérelmével összefüggésben tett megállapításai.
- [79] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt

- kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [80] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [81] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása a jogalkotó részéről, de az Alkotmánybíróság leszögezte: amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés a jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [111]}.
- [82] A jelen ügyben a Kúria hangsúlyozta, hogy az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. §-ának keretei között, vagyis a felülvizsgálat korlátai között vizsgálta.
- [83] A Pp. szabályai alapján a Kúria felülbírálati jogköre a másodfokú bíróságénál korlátozottabb volt, mert a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének egyáltalán nem volt helye [Pp. 275. § (1) bekezdés első mondat], a Kúria a döntését csak a rendelkezésre álló iratokra alapíthatta [Pp. 275. § (1) bekezdés második mondat]. A Kúria töretlen gyakorlata szerint „[h]a a másodfokú bíróság a tényállást a bizonyítási eljárás során megállapított bizonyítékok egybevetése alapján, azokat a maguk összességében értékelve és a bíróság meggyőződése szerint bírálta el, e tényállás a felülvizsgálati eljárás során is irányadó. Az attól való eltérésnek csak akkor van helye, ha a bíróság által megállapított tényállás iratellenes vagy nyilván okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. A bizonyítékok okszerű mérlegelését támadó felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.” (BH 2013.84, BH 2016.33.) Az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119).
- [84] A Kúria jellemzően rámutat arra is, hogy a bizonyítékok összességében való értékelése és az egyes bizonyítékok bizonyító erejének meghatározása az első- és másodfokon eljáró bíróság feladata. Az elsőfokú bíróság a történeti tényállást - a közvetlenség mint az igazságszolgáltatás egyik alapelveinek biztosításával lefolytatott - tárgyalás eredményeként, a bizonyítékok egészének mérlegelésével, bizonyított tények alapján állapítja meg. A mérlegelés a bíróságnak az a tevékenysége („következtetési művelet”), aminek eredményét a belső meggyőződése révén alakítja ki. A felülvizsgálati eljárás keretében a bizonyítékok újabb értékelésére, azok felülmérlegelésére általában nincs jogi lehetőség (BH 2013.126.).
- [85] A felülvizsgálat fentiek szerint bemutatott jellemzőire figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán – a Pp. 275. §-ának keretei között – a felülvizsgálati eljárást az eljárási szabályok szerint lefolytatta. Felülvizsgálati jogkörében meghozott döntésében egyértelműen indokát adta annak, hogy a másodfokú bíróság döntését miért tekinti megalapozottnak, miért sérült a Ptk. 76. §-a, és a felperes vagyoni kártérítési igényét miért a Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján bírálta el.
- [86] Az Alkotmánybíróság ezért ebben az összefüggésben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által állított jogszabálysértés törvényértelmezési kérdéseket vet fel. Azzal, hogy az indítványozó érvelése arra irányul, hogy a Kúria téves jogalapon kötelezte vagyoni kártérítés megfizetésére, illetve hogy a kártérítési felelősségének valójában nem is álltak fenn a feltételei, lényegében a támadott bírói döntés megalapozatlanságának a megállapítását kívánta elérni.
- [87] Az Alkotmánybíróság kiemeli ezért, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékelje.

[88] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog állított sérelme vonatkozásban is megalapozatlannak találta az indítványt, ezért azt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [89] Nem támogatom a határozat elutasítást tartalmazó rendelkező részét, és helyt adva az indítványnak csak a kért megsemmisítéseket a kúriai döntés és az azzal helyben hagyott előzetes bírói döntések vonatkozásában tudtam volna támogatni.
- [90] A többségi határozat indokolása megítélésem szerint egy formális indokkal félretolja a jelen ügy igazán lényeges alkotmányos problémáját a bírói ítélkezési függetlenséget illetően – ez az egyes bírókat és nem a bíróságot illeti meg (a határozat indokolásának III/4. pontja, Indokolás [77]), és ezután végigfut a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, illetve a jogorvoslati jog rutinérvein az alkotmánybírósági határozatokat megidézve, majd rögzíti az alkotmánybírósági elutasítást.
- [91] Ezzel szemben én úgy látom, hogy félrefut az ügy lényegét jelentő bírói függetlenség sérelmét felvető indítványrész visszautasítása azzal az érveléssel, hogy ez csak az egyes bírókat illeti meg és nem a bíróságot. Ugyanis a bíróság kártérítési felelősségének alapja egy bírói tanácsa által 2013-ban meghozott ítélet volt, annak bírói jogértelmezése miatt a vonatkozó jogegységi határozatot illetően. Így a jogértelmezés kérdése a bírói függetlenségben belül a legfontosabb eleme ennek, és azt e perben az egyes bíró helyett a kártérítésre kötelezés kapcsán csak az ezzel érintett bíróság tudta bírósági perben vitatni. Így hibásnak tartom ezt a visszautasító érvelést, mely révén ráadásul a legfontosabb alkotmányos kérdés implicite egy olyan választ kapott, hogy igen, a bíróság és a bírói tanácsok, illetve az egyes ítélkező bírák kártérítéssel sújthatók, ha jogértelmezésüket egy felettes bíróság megváltoztatja, és Magyarországon ez nem tekinthető a bírói függetlenség sérelmének.

- [92] Ha a döntés érdemben belement volna a bírói függetlenség sérelmének a vizsgálatába, akkor fontos lett volna az abban való állásfoglalás, hogy mennyiben jelent egy bináris döntést annak megítélése, hogy az érintett bíróság alkalmazta, vagy nem alkalmazta a rá vonatkozó jogegységi döntés, ami itt az ügy központi kérdését jelentette. Ekkor pedig mindenképpen kiemelésre érdemes lett volna az, hogy maga Kúria az indítványozó bíróság vitatott ítéletét úgy jellemezte, hogy az kétségbe vonta annak átértelmezésével az alkalmazhatóságát (lásd az indokolás II/3. pontjában (Indokolás [67] megidézve). Amire természetesen azt válaszolhatta a bírói függetlensége biztos tudatában a bíró, hogy megítélése szerint ez az értelmezés volt a legmegfelelőbb az adott esetre, és felettes bíróság ezt csak fellebbezés vagy felülvizsgálat során változathatja meg, de a kártérítés lehetősége ennél az egész bírói rendszert, benne az egyes bírák függetlenségét kérdőjelezi meg.
- [93] Hadd jelezzem, hogy a jogértelmezések eltérései kapcsán a bíróságok egymás közötti vitái a leggyakoribbak egy-egy országon belül, de kártérítésre kötelezés közbeiktatásával véghezvitt küzdelmekre csak egészen ritkán kerül sor. Egy ilyen kivételről sokat írt a szakirodalom, amikor hosszas háborúskodás a spanyol alkotmánybírák és a legfőbb bírói fórumuk bírái között arra vezetett, a Legfőbb Bíróság bírái befogadva egy kártérítési keretet az alkotmánybírók ellen azok egy döntése miatt, tetemes kártérítéssel sújtotta az alkotmánybírákat (lásd Leslie Turano: *Spain: Quis Custodiet Ipsos Custodes?: The struggle for jurisdiction between the Tribunal Constitucional and the Tribunal Supremo. Int. Journal of Constitutional Law. Vol. 4. Issue 1, Pages 151–162.*). Megítélésem szerint a most elkezdett út veszélyeit a hazai alkotmánybíráskodásra és tágabban az egész magyar igazságszolgáltatás jövőjére nem mérte fel az ezt a határozatot elfogadó testületi többség.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1087/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3304/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény 4. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 2.Kpkf.670.950/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 1. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt – mivel a 32/2019. (XI. 15.) AB határozat alapján ítélt dolognak minősül – visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó (Jobbik Magyarországért Mozgalom) jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján 2019. november 13-án, az Alkotmánybírósághoz 2019. december 3-án érkezett alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 1. § (6) bekezdése (a továbbiakban: ÁSZ tv.), a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Párttv.) 4. § (4) bekezdése, valamint a Fővárosi Törvényszék 9.Kpkf.670.950/2019/2. számú, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 105.K.31.072/2019/2. számú végzései ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok alaptörvény-ellenesen alkalmazták az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdését és a Párttv. 4. § (4) bekezdését, valamint alaptörvény-ellenes módon nem alkalmazták a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 39. § (1) bekezdését, és ezáltal előidéztek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga sérelmét.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panasza alapjául szolgáló ügyben az Állami Számvevőszék (a továbbiakban: ÁSZ vagy Állami Számvevőszék) a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Párttv.) 10. § (1) bekezdése alapján a 2018. évre vonatkozóan ellenőrzést folytatott az indítványozónál. Ezen ellenőrzés alapján az ÁSZ 2019. január 31-én közzétette a 19030. számon hozott „Kampánypénzek ellenőrzése – A 2018. évi országgyűlési képviselő-választási kampányra fordított pénzeszközök elszámolásának ellenőrzése a jelölő szervezeteknél” c. jelentését (a továbbiakban: jelentés). Az ÁSZ a jelentést, a tájékoztatást, valamint 136 400 000 Ft a központi költségvetés részére történő befizetésére vonatkozó fizetési felszólítását 2019. február 14-én kézbesítette az indítványozó részére. Az indítványozó keresetlevelében

elsődlegesen az ÁSZ jelentés, tájékoztatás, és fizetési felszólítás megsemmisítését, másodlagosan a jogsértés tényének megállapítását kérte, illetve azonnali jogvédelem iránti kérelmet is előterjesztett.

- [3] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 105.K.31.072/2019/2. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét visszautasította. Indokolásában a Kp. 1. § (1) bekezdésében, a 4. § (1), (3), (6) és (7) bekezdéseiben, illetve az ÁSZ tv. 5. § (11) bekezdés a) pontjában, a Párttv. 10. § (1) és (2) bekezdéseiben, valamint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 9. §-ában foglaltak alapján megállapította, hogy a pártok pénzügyi, gazdasági helyzete hatósági eljárás keretében nem ellenőrizhető, ezért az eljárásra az Ákr. rendelkezései nem alkalmazhatók. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az ÁSZ nem államigazgatási szerv, mivel jogszabály hatósági jogkör gyakorlására nem jogosítja fel, jogállását az Alaptörvény 43. cikke, hatáskörét és feladatait az ÁSZ tv. 1–6. §-ai, valamint a Párttv. határozza meg. Az elsőfokú bíróság arra is hivatkozott, hogy az ÁSZ az Országgyűlés pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerve, valamint nem rendelkezik az ellenőrzési megállapításokkal összefüggésben közvetlen szankcionálási lehetőséggel, csupán kezdeményezheti a jogkövetkezmények érvényesítésére vonatkozó eljárást az erre jogosult közigazgatási hatóságnál. Mindezek alapján az ÁSZ Párttv. 4. § (4) bekezdése szerinti jelentése és az ennek alapján kiadott felszólítás és tájékoztatás nem tekinthető a Kp. 4. § (1) bekezdése szerinti közigazgatási tevékenységnek. Az elsőfokú bíróság szerint a jogvita elbírálására nincs hatásköre, ezért a Kp. 48. § (1) bekezdés b) pontja alapján a keresetet visszautasította. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 9.Kpkf.670.950/2019/2. számú végzésével (a továbbiakban: Végzés) az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság Végzése indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatoknak egyenként és a maguk összességében való értékelésével és meggyőződése szerinti elbírálásával helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó keresete a közigazgatási bíróság által nem felülvizsgálható, ezért a keresetlevél visszautasításának van helye. A Végzés indokolása szerint az ÁSZ tv. kifogásolt rendelkezése a bírósági jogorvoslat lehetőségét a keresettel támadott hatósági aktus tekintetében egyértelműen kizárja, a bíróságnak nincs arra felhatalmazása, hogy a jelentés tartalmát, annak felperest érintő jogkövetkezményeit, vagy egyes esetleges végrehajtás mikéntjét vizsgálva – közvetett módon – jogorvoslati jogot állapítson meg, mivel ezzel az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének sérelmét idézné elő. Ebből adódóan nem képezheti vizsgálat tárgyát az sem, hogy az ÁSZ által lefolytatott ellenőrzés megállapításai alapján meghozott jelentést követően annak következményei milyen eljárásban és milyen módon kerülnek végrehajtásra.
- [4] A másodfokú bíróság indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdésének alaptörvényellenessége megállapítása érdekében az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát nem találta megalapozottnak.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése és a Párttv. 4. § (4) bekezdése, valamint a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenesek, mert ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [6] Az indítványozó szerint az ÁSZ eljárása során megsértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését is. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványát mindösszesen azzal indokolta, hogy az ÁSZ jelentés valamennyi megállapítása hamis, jogszabályba ütközik és nem találkozik a tényekkel.
- [7] Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróságok határozataikban nem reflektáltak az indítványozó keresetlevelében hivatkozott, jogorvoslatihoz való joggal kapcsolatos alkotmánybírósági határozatokon alapuló érvelésére.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére vonatkozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján a pártnak a tiltott hozzájárulással megegyező összeget be kell fizetnie a központi költségvetésbe, illetve ezzel megegyező összeget a Magyar Államkincstár vonja le a pártnak járó költségvetési támogatásból, amely mulasztások esetén a NAV adók módjára történő behajtásának van helye. Az indítványozó szerint az ÁSZ olyan szankcióval tud élni, amely esetében a Magyar Államkincstárnak és a NAV-nak nincs felülvizsgálati lehetősége, ezért ezek olyan kvázi közigazgatási szankciók, amelyekkel szemben nem érvényesül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jog.
- [9] Az indítványozó szerint, ha az ÁSZ-t nem tekintenénk hatóságnak, akkor nem is hozhatna olyan döntést, amelyet a jelenleg hatályos Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján meghozhat, amely a pártok jogát és jogos érdekét sérti, hiszen közvetlen szankció lehetőségét tartalmazza. Ilyen formában a Párttv. 4. § (4) bekezdése attól függetlenül alaptörvény-ellenes, hogy az ÁSZ névlegesen hatóságnak minősül-e, vagy sem.

- [10] Az indítványozó szerint a Párttv. 4. § (4) bekezdése szerinti befizetési kötelezettségen felüli visszatartás kvázi közigazgatási szankció, amely az Alaptörvény 43. cikk (1) bekezdése és a C) cikk (1) bekezdésére is figyelemmel az ÁSZ Párttv.-en alapuló, hatósági határozatokra jellemző joghatás kiváltására alkalmas kötelező felhívása további alkotmányozói beavatkozás nélkül alaptörvény-ellenes.
- [11] Az indítványozó előadta továbbá, hogy a hatékony jogorvoslathoz való jogot a gyakorlatban az együttműködés alkalmazása lerontja. A közigazgatási cselekmények (így pl. az inkasszó) bíróság előtti megtámadására ugyanis akkor van lehetősége a kötelezettnek, ha a teljesítésre nyitva álló határidő lejár és a követelés egyben válik esedékessé, azonban a halasztási, illetve részletfizetési kérelem benyújtása az ilyen jellegű keresetindítást megakadályozza, tehát a jogosultat a jogorvoslati jogától és annak fórumától az eljárás sajátosságai miatt megfosztja.
- [12] Az indítványozó az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJE) 13. cikke, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikk (1) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panaszban felhívott rendelkezései:

„XXIV. cikk Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„43. cikk (1) Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve. Az Állami Számvevőszék törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi.

(2) Az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja meg.

(3) Az Állami Számvevőszék elnöke az Állami Számvevőszék tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

(4) Az Állami Számvevőszék szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.”

- [14] 2. Az alkotmányjogi panaszban felhívott ÁSZ tv. érintett rendelkezései:

„1. § (1) Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés legfőbb pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely az Országgyűlésnek alárendelve látja el feladatát. Az Állami Számvevőszék jogállását és hatáskörét az Alaptörvény és e törvény határozza meg.

[...]

(6) Az Állami Számvevőszék jelentései, az abban foglalt megállapításai, következtetései bíróság vagy más hatóság előtt nem támadhatók meg.”

- [15] 3. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Párttv. érintett rendelkezései:

„4. § (4) Az a párt, amely a (2) és (3) bekezdésben foglalt szabályt megsértve vagyoni hozzájárulást fogadott el, köteles annak értékét – az Állami Számvevőszék felhívására – tizenöt napon belül a központi költségvetésnek befizetni. Késedelem esetén a tartozást adók módjára kell behajtani. A párt központi költségvetésből juttatott támogatását az elfogadott vagyoni hozzájárulás értékét kitevő összeggel csökkenteni kell.”

„10. § (1) A párt gazdálkodása törvényességének ellenőrzésére az Állami Számvevőszék jogosult.
 (2) Államigazgatási szerv a párt gazdasági-pénzügyi ellenőrzésére nem jogosult.
 (3) Az Állami Számvevőszék kétévenként ellenőrzi azoknak a pártoknak a gazdálkodását, amelyek a központi költségvetésből rendszeres támogatásban részesültek.
 (4) Ha az Állami Számvevőszék azt észleli, hogy a párt gazdálkodása körében jogellenesen járt el, felhívja a törvényes állapot helyreállítására. Súlyosabb törvénytértés esetén, vagy ha a párt nem tesz eleget a felhívásnak, az Állami Számvevőszék elnöke az ügyész Ectv. [az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény] 11. § (3) bekezdésének megfelelő eljárását indítványozza.”

III.

- [16] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [17] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az indítványozó jogi képviselője a támadott Végzést 2019. szeptember 13-án vette kézhez, alkotmányjogi panaszát 2019. november 13-án nyújtotta be a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, így a panasz határidőben előterjesztettnek minősül. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban felperesként szerepelt, így érintettsége fennáll.
- [19] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [20] Az indítványozó az EJEE 13. cikkének, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 14. cikk (1) bekezdésének a megsértésére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Abtv. 32. § (2) bekezdésben meghatározott indítványozói kör kezdeményezése esetén jogosult. Az indítványozó nem szerepel ezen jogosulti körben, ily módon az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában nem jogosult a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát indítványozni.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványelem tekintetében nem felel meg a határozott kérelem követelményének, mivel az indítványozó egyáltalán nem indokolta meg, hogy ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmét konkrétan mely okok alapján állítja.
- [22] Az alkotmányjogi panasz a Párttv. 4. § (4) bekezdésével összefüggésben előadott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti indítványelem tekintetében megfelel a határozott kérelem követelményének, mert tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét és indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályhely bírói döntésben történő alkalmazása az indítványozó szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, továbbá kifejezett kérelmet fogalmazott meg a támadott jogszabályhely alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), e) és f) pont].
- [23] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panasza alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy megfelel-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a Párttv. 4. § (4) bekezdése.
- [25] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdésével összefüggésben az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint előterjesztett alkotmányjogi panasza vonatkozásában megállapítja, hogy az az Abh. alapján ítélt dolognak minősül.

- [27] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már érdemben vizsgálta az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdését, az Alkotmánybíróság az Abh. rendelkező részét és indokolását összevetette a jelen indítvánnyal, amelyek alapján megállapította az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már elvégezte a jelen ügyben is előadott indítványozói kifogások alkotmányossági vizsgálatát, és a jelen ügyben megsemmisíteni kért ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése tekintetében az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [28] 3. Mindezekre tekintettel az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasz elem ítélt dolog jellege az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának az akadálya. Így az Abtv. 31. § (1) bekezdésén foglaltak fennállása miatt az Abtv. 64. § f) pontja alapján az indítvány visszautasításának van helye.

IV.

- [29] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [30] 1. Az Alkotmánybíróság a 32/2019. (XI. 15.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már részletesen foglalkozott azon kérdéssel, hogy az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése összhangban áll-e az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joggal.
- [31] A Párttv. 4. § (4) bekezdése azon okból nem teszi lehetővé az ÁSZ által kiadott felhívás (vagy más néven fizetési felszólítás) vonatkozásában az ellenőrzött szervezet részéről jogorvoslati jog gyakorlását, mivel az ÁSZ ellenőrzése során kibocsátott dokumentumok nem minősülnek hatósági jogkörben hozott döntésnek, ekként nem vonatkozik rájuk az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jog.
- [32] Az Alkotmánybíróság az indítvány Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata során a jelen ügyben is a következőket vizsgálta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog keretében alkotmányjogi értelemben hatósági döntésnek minősül-e az ÁSZ által kibocsátott felhívás.
- [33] Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata során mindenekelőtt visszautal az Abh.-ban már részletesen vizsgált, az Állami Számvevőszékre vonatkozó alkotmányos hagyományokra, mivel az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak alkotmányos kötelezettsége az Alaptörvény rendelkezéseit, így az Állami Számvevőszékről rendelkező 43. cikket is a Nemzeti hitvallással és Magyarország történeti alkotmányának vívmányaival összhangban értelmezni.
- [34] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy „Magyarországon alkotmányos hagyományai vannak annak, hogy a mindenkori Állami Számvevőszék hatósági jogkör nélküli hivatali típusú intézményként működik. Az Alkotmánybíróság az 1870. évi XVIII. törvénycikk alapján megállapítja, hogy a mindenkori kormánytól függetlenített Állami Számvevőszék, amely az Országgyűlés felé jelentéstételi kötelezettséggel tartozik, valamint az ellenőrzött szervezetek azon kötelezettsége, hogy az Állami Számvevőszék pénzügyi-gazdasági ellenőrzései során a jelentéstételi kötelezettség teljesítése érdekében együttműködni és az ellenőrzéshez a törvény alapján szükséges dokumentumokat a rendelkezésére bocsátani kötelesek, az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján a történeti alkotmány vívmánya.” (Indokolás [34]–[35])
- [35] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként a Párttv. 4. § (4) bekezdésével kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti panaszelemet vizsgálta meg.
- [36] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket.
- [37] Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslati rendszer. Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében követelmény a más szervezethez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítása {35/2013.

(XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]]. Közigazgatási hatósági döntések vonatkozásában a fentiek szerint csak az érdemi határozatok vonatkozásában volt követelmény az Alaptörvény hetedik módosítása előtt hatályos 25. cikk (2) bekezdése értelmében a bírósági felülvizsgálat lehetőségének biztosítása. Az Alaptörvény hetedik módosítása folytán hatályos 25. cikk (3) bekezdése értelmében a közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A jogorvoslathoz való jog szempontjából „valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyenek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott. [...] Így alkotmányjogi értelemben, a jogorvoslathoz való jog alapjog gyakorlásakor érdemi határozatnak minősülhetnek kivételesen nem ügydöntő határozatok is.” {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]}

- [39] További követelményként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslat ténylegességét, vagyis azt, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására, amelynek értelmében egyrészt követelmény, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevételét ne gátolják jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljesszűrsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}. „Nem következik mindebből, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják. A jogorvoslati út igénybevételének nem előfeltétele továbbá valamely jog – esetleg alapjog – tényleges sérelmének a bekövetkezése, elegendő, ha az érintett megítélése szerint jogát (jogos érdekét) sérti a támadott döntés. A jogorvoslathoz való jog, mint alapjog sérelme tehát akként is megvalósulhat, hogy más (alap)jogi sérelem esetleg nem állapítható meg az ügyben. {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.” Végül pedig a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}. A hatósági döntések kapcsán az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságinak minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, azt csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [84]}. A jogorvoslati jog tényleges gyakorlásának további feltétele az, hogy az érintett tudomást szerezzen a döntés meghozataláról {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [85]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a 3001/2019. (I. 7.) AB határozatban is érintette a Párttv. 4. §-ában szereplő szabályozást. Az Alkotmánybíróság ezen határozatában a követőket rögzítette: „A pártoknak más társadalmi szervezetekhez képest különleges a viszonya a közhatalomhoz, mivel közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában, ezért a pártok vagyonáról és gazdálkodásáról sarkalatos törvény, a Párttv. rendelkezik. A politikai élet tisztasága érdekében a Párttv. megállapítja a pártok vagyonára és gazdálkodására vonatkozó szabályokat. A Párttv. 4. § (1) bekezdése tételesen felsorolja a párt vagyonát alkotó forrásokat: a tagok által fizetett díjak, a központi költségvetésből juttatott támogatás, az állam által ingyenesen átadott ingatlanok, a magyar állampolgár természetes személyek vagyoni hozzájárulásai, végintézkedés alapján természetes személyek hagyatéka, a párt gazdasági-vállalkozási tevékenysége, illetve a párt által alapított egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság adózott nyeresége. A Párttv. 4. § (2) bekezdése kifejezetten megtiltja, hogy a párt részére – az (1) bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve – jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagyoni hozzájárulást adjon, a párt jogi személytől, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettől vagyoni hozzájárulást fogadjon el. A Párttv. 4. § (4) bekezdése szankcionálja a tiltott támogatások elfogadását, egyrészt az ilyen vagyoni hozzájárulás értékét köteles – az Állami Számvevőszék felhívására – tizenöt napon belül a központi költségvetésbe befizetni, másrészt ezzel az összeggel csökkenteni kell a központi költségvetésből juttatott támogatást.” (Indokolás [68]–[70])
- [41] Az Alkotmánybíróság a Párttv. 4. § (4) bekezdésével összefüggésben is megvizsgálta az ÁSZ által folytatott ellenőrzések intézményi kereteit, szabályozását és gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság ennek során áttekintette az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozatait. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány alapján a 1251/E/1995. AB határozatában már állást foglalt azon kérdésben, hogy az ÁSZ hatóságnak tekinthető-e, illetve az ÁSZ által tett ellenőrzési megállapítások döntésnek minősülnek-e. Ennek során arra a következtetésre jutott, hogy „[a]z ÁSZ. – bár nyilvánvalóan állami szerv – nem jár el hatóságként, nem hoz a vizsgált szervezetre – a vizsgálat tartama alatti kármegelőzés céljából anyagi és pénzeszközök zárolása és a pénzeszközök felhasználásának ideiglenes felfüggesztése kivételével – kötelező határozatot, vagy más elnevezésű, de határozatnak tekintendő döntést. Az ÁSZtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt »ellenőrzési megállapítás« fogalma ezért nem vonható az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében meghatározott egyik – az érintettek kötelezően kiható »bírói, ál-

lamigazgatási vagy más hatósági» – döntéstípus fogalomköre alá sem. Az ellenőrzési megállapítás nem tartalmaz mást, mint a vizsgált szerv gazdálkodásáról kialakított számvevőszéki véleményt. Ha pedig a vélemény kifejezésre juttató megállapítás nem hatósági aktus, nem is lehet, nem is lenne értelme ellene jogorvoslatot biztosítani. Természetesen az ellenőrzést végző személy megállapításai is lehetnek tévesek. Ezért engedi meg a törvény, hogy a vizsgált szerv vezetője az ellenőrzési megállapításokra észrevételeket tehesen. Az észrevételezés jogának biztosítása ugyan nem azonos a jogorvoslat jogintézményével, de az ÁSz.-nak a törvény előírása szerint az észrevételekre reagálnia kell. Fentiekből következően az ÁSztv. nem hatósági döntési jogkört szabályoz, ezért az Alkotmány egyik rendelkezését sem sérti az »ellenőrzési megállapítások« és az azokra tehető »észrevételek« fogalmának törvényi használata. Mivelhogy a »megállapítások« nem tekinthetők hatósági döntéseknek, az »észrevételek« benyújthatásának joga pedig nem azonos a jogorvoslat lehetőségével, az ÁSztv. 25. § (1) bekezdése tehát nincs összefüggésben, ezért nem is ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével. Az ÁSz. nem államigazgatási szerv, ezért a határozatnak egyébként sem minősíthető megállapításait az Áe. [az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény] 72. §-a szerint sem lehet bírósági felülvizsgálati eljárás alá vonni. A Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény] 123. §-ára alapozott megállapítási kereset jogcímén sem bírálhatja el bíróság az ÁSz. ellenőrzési megállapításait, mert a megállapítások nem hatósági döntések, hanem olyan számvevőszéki véleményt tartalmazó javaslatok, melyekben az Országgyűlés hivatott határozni." (ABH 1996, 572)

- [42] Az Alkotmánybíróság a 766/B/2004. AB határozatában rögzítette, hogy „[a] számvevőszék a parlament gazdasági-pénzügyi ellenőrző szerve. Alapvető feladata hagyományosan az, hogy a törvényhozó hatalom megbízásából ellenőrizze a végrehajtó hatalom gazdálkodását. A hatalommegosztásnak ez a rendje a számvevőszéki rendszer olyan kialakítását kívánja meg, hogy az a Kormány parlament előtti felelősségét ne csökkentse, a Kormány felelőssége ne legyen áthárítható a számvevőszékekre. [...] A számvevőszék alkotmányos jogállására tekintettel az Országgyűlés nagy döntési szabadsággal rendelkezik annak szabályozása során, hogy milyen konkrét feladat- és hatáskörrel ruházza fel a számvevőszéket gazdasági-pénzügyi ellenőrzési feladatainak teljesítéséhez.” (ABH 2006, 1631)
- [43] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban az Alaptörvény negyedik módosítása (2013. március 25.), a 22/2012. (V. 11.) AB határozatban és a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok – {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]; 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [27]–[34]} – megerősítette 1251/E/1995. AB határozatában és a 766/B/2004. AB határozatában foglalt, fent idézett megállapításait (Indokolás [43]).
- [44] Az Alkotmánybíróság a Párttv. 4. § (4) bekezdésével összefüggésben is rögzíti, hogy az Alaptörvény 43. cikk (1) bekezdése lényegében változatlanul azon modellt tartja fenn, amelyet az Alkotmány 32/C. §-a is tartalmazott, amely szerint az ÁSZ az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, amely más szervektől, így a kormánytól is elkülönítetten végzi tevékenységét. Az ÁSZ feladatát az Alaptörvény 43. cikke akként határozza meg, hogy törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az ÁSZ tv. 5. § (11) bekezdés a) pontja és a Párttv. 10. §-a az ÁSZ hatáskörébe utalja a pártok gazdálkodásának törvényességi szempontú ellenőrzését.
- [45] Az Alaptörvény 43. cikke nem tartalmaz arra vonatkozó speciális előírást, hogy az ÁSZ ellenőrzéseit hivatali, hatósági vagy bírósági típusú intézményi modellben végezze. Az ÁSZ a Párttv. 10. §-a és az ÁSZ tv. 5. § (11) bekezdése alapján a pártok gazdálkodását törvényességi szempontból ellenőrzi, amely ellenőrzési jogkört az Alaptörvény 43. cikke nem nevesíti, annak szabályozását külön törvényre utalja.
- [46] Az Alkotmánybíróság utal az Abh.-ban tett azon megállapításaira, amely szerint „a közpénzügyek ellenőrzésének rendszere alapvetően három pilléren nyugszik: (i) kormányzati ellenőrzés, (ii) az egyes szervek belső ellenőrzése és (iii) a külső ellenőrzés, amely utóbbi kategóriába sorolható az ÁSZ által folytatott ellenőrzés. Az ÁSZ olyan alkotmányos intézmény, amely az Országgyűlés kivételével minden más szervtől függetlenül végzi tevékenységét, függetlensége az Alaptörvény 43. cikkében és az ÁSZ tv.-ben rögzített személyi, pénzügyi, jogi és szervezeti garanciákban nyilvánul meg. Az új ÁSZ tv. [értsd: ÁSZ tv.] a régi ÁSZ tv.-hez [az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény] hasonlóan hatósági jogkör nélküli hivatali típusú intézményként határozza meg az ÁSZ-t. Az ÁSZ szervezeti és személyi függetlenségét jelentős mértékben garantáló előírása az Alaptörvény 43. cikk (2) bekezdésének, hogy az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja meg. Az ÁSZ-t megillető szervezeti és személyi függetlenséget az ÁSZ tv. 1. § (2) bekezdése akként deklarálja, hogy az ÁSZ ellenőrzési tevékenysége során minden más szervezettől független. E szervezeti és személyi függetlenséget erősíti az ÁSZ tv. 2. §-ában

biztosított pénzügyi függetlenség, amelynek értelmében az ÁSZ a központi költségvetés rendjében önálló fejezetet alkot, valamint az ÁSZ által készített költségvetési javaslatot a Kormány változtatás nélkül köteles az Országgyűlés elé terjeszteni, továbbá az Országgyűlésnek oly módon kell az ÁSZ költségvetését megállapítani, hogy az ne legyen kevesebb az előző évi központi költségvetésben megállapított összegnél. Az ÁSZ pártatlan és befolyástól mentes működését mindazonáltal az elnökre, az alelnökökre és a számvevőkre vonatkozó szigorú összeférhetetlenségi szabályok is biztosítják, amelyeket az ÁSZ tv. tartalmaz.

Az ÁSZ tv. értelmében az ÁSZ ellenőrzései során, minthogy hatósági jogkör nélküli hivatalnak minősül, nem tekinthető hatóságnak és bíróságnak, az ellenőrzései eredményeként elfogadott jelentések nem kötelező érvényű hatósági döntések, illetve nem ítéletek, továbbá az ÁSZ közvetlen szankcionálási joggal sem rendelkezik. Az ÁSZ az általa folytatott ellenőrzésekről az ÁSZ tv. 32. §-a alapján jelentést készít, amely a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat, következtetéseket tartalmazza. Következésképpen az ÁSZ által készített jelentéseknek az ÁSZ tv. értelmében csak a feltárt tényállás és az ellenőrzési megállapítások képezik részét, az ellenőrzött szervezettel szembeni jogkövetkezmények alkalmazására, ekként szankciók alkalmazása az ÁSZ az ÁSZ tv. értelmében és a pártok gazdálkodásának ellenőrzése tekintetében a Párttv. értelmében nem rendelkezik hatáskörrel.” (Indokolás [46]–[47])

- [47] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy a közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A Kp. 4. §-a szabályozza a közigazgatási jogvita fogalmát.
- [48] Az Ákr. 7. § (2) bekezdése értelmében hatósági ügynek az minősül, amelynek intézése során a hatóság döntésével az ügyfél jogát vagy kötelezettségét megállapítja, jogvitáját eldönti, jogsértését megállapítja, tényt, állapotot, adatot igazol vagy nyilvántartást vezet, illetve az ezeket érintő döntését érvényesíti. Az Ákr. 9. §-a alapján hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki.
- [49] A Párttv. 4. § (4) bekezdése (illetve a Párttv. egyéb rendelkezése) az Ákr. 9. §-a szerinti értelemben nem jogosítja fel az ÁSZ-t hatósági hatáskör gyakorlására, ekként az ÁSZ nem tekinthető hatóságnak az Ákr. fogalomrendszerében. A Párttv. illetve az Abh.-ban vizsgált ÁSZ tv. fent idézett rendelkezései alapján megállapítható, hogy az ÁSZ által folytatott ellenőrzések nem minősülnek közigazgatási hatósági eljárásnak vagy bírósági eljárásnak. Az indítványozó által kifogásolt, a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján kibocsátott felhívás vonatkozásában annak döntés jellege a Párttv., valamint az Ákr. 7. § (2) bekezdése, 9. §-a és 80. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg.
- [50] Az ÁSZ által a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján kibocsátott felhívás hatósági döntésnek, közigazgatási cselekménynek, közigazgatási tevékenységnek sem tekinthető, ekként a Kp. 4. §-a értelmében közigazgatási jogvita tárgyát sem képezheti, ily módon esetében nem volt alkalmazható a Kp. 39. § (1) bekezdése sem. Tekintettel arra, hogy az Abh.-ban kifejtettek szerint az ÁSZ ellenőrzése során elfogadott jelentés közvetlenül nem eredményezi az ellenőrzött szerv szankcionálását, illetve az ÁSZ által a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján kibocsátott felhívása sem tekinthető közvetlenül szankció kiszabásáról rendelkező hatósági döntésnek, hiszen annak az ÁSZ közvetlenül nem jogosult érvényt szerezni, mivel a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján jogszabály e tekintetben a hatósági értelemben vett döntéshozatalt nem az ÁSZ, hanem az adóhatóság és a Magyar Államkincstár hatáskörébe utalja, az ÁSZ által kibocsátott felhívás nem tekinthető hatósági jogkörben elfogadott döntésnek vagy bírósági eljárásban hozott határozatnak.
- [51] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.
- [52] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy „az ÁSZ ellenőrzése során elfogadott jelentés, tájékoztatás és fizetési felszólítás nem minősülnek az indítványozó ügyében hozott hatósági jogkörben hozott döntéseknek, vagy bírósági eljárásban hozott határozatnak, ekként ezen dokumentumokkal szemben az Alaptörvény hetedik módosítása előtt hatályos 25. cikk (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján nem kellett a bírósági felülvizsgálat lehetőségét biztosítani a jogalkotónak. Mindazonáltal az Alaptörvény hetedik módosítása folytán hatályos 25. cikk (3) bekezdése alapján az ÁSZ ellenőrzése során elfogadott jelentés, tájékoztatás és fizetési felszólítás esetében nem értelmezhető azok közigazgatási jogvita jellege, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével együtt értelmezve továbbra sem követelmény a bírósági felülvizsgálat lehetőségének biztosítása ezen ÁSZ által kibocsátott dokumentumok vonatkozásában.” (Indokolás [54])

- [53] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Párttv. 4. § (4) bekezdése alapján kiadott ÁSZ felhívás nem teljesítése esetén az ÁSZ közvetlenül nem jogosult jogkövetkezmények alkalmazására, hiszen e tekintetben a Párttv. és egyéb jogszabályok alapján más szervek rendelkeznek intézkedési felhatalmazással, hatósági jogkörrel.
- [54] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem kifogásolta a Párttv. egyéb rendelkezését, illetve az indítványozó ügyében az adóhatóság, illetve a Magyar Államkincstár eljárását szabályozó jogszabályi rendelkezéseket. A jelen ügyben az indítványozó alkotmányossági kérelme az Abh.-ban előterjesztett alkotmányossági kérelemhez hasonlóan ismételtelen kifejezetten az ÁSZ által kibocsátott felhívás „közvetlen” bíróság előtti megtámadhatóságára vonatkozott.
- [55] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban is hangsúlyozta, hogy „az indítványozó ilyen tartalmú kérelme hiányában is – szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az ÁSZ által kibocsátott fizetési felhívás »közvetlen«, önálló közigazgatási perben történő vitathatóságának hiánya nem jelenti azt, hogy az ÁSZ által kibocsátott ezen fizetési felhívás ne lenne utóbb, »közvetetten« bíróság előtt vitatható” (Indokolás [69]).
- [56] Az Alkotmánybíróság az ÁSZ fizetési felhívása vonatkozásában az Abh.-ban már kifejtette, hogy az „nem minősül az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.) 29. § (1) bekezdés *h*) pontja értelmében végrehajtható okiratnak, hiszen az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 75. §-a valamint a jelen ügyben releváns nemzetgazdasági miniszter irányítása alá tartozó központi kezelésű előirányzatok kezeléséről és felhasználásáról szóló 49/2017. (XII. 29.) NGM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) – amely időközben hatályon kívül helyezésre került, azonban azonos tartalommal jelenleg a 16/2018. (XII. 19.) PM rendeletben szabályozott – 3. §-a értelmében a Magyar Államkincstár intézkedési kötelezettségét írja elő a központi költségvetésből juttatott támogatás jogszabálysértés esetén történő csökkentése, valamint ugyanezen jogszabálysértés miatt ennek megfelelő mértékű összeg központi költségvetésbe történő befizetése esetén. A Magyar Államkincstár közigazgatási hatósági ügyekre vonatkozó eljárásrendjére az Ákr.-en kívül a Magyar Államkincstárról szóló 310/2017. (X. 31.) Korm. rendelet [...] és a jelenleg hatályos a Magyar Államkincstár Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 28/2017. (X. 31.) NGM utasítás is irányadó.
- A Magyar Államkincstár a központi költségvetésből származó támogatások visszafizetésével összefüggésben az Ákr. alapján határozatot hoz a Rendelet 3. § *a*) pontja alapján a törvényben vagy kormányrendeletben előírt módon csökkentett összegű központi költségvetési támogatás folyósításáról, valamint a Rendelet 3. § *b*) pontja alapján a törvényben vagy kormányrendeletben előírt fizetési határidő megszegése esetén. Az adók módjára történő behajtás érdekében megkeresi az állami adóhatóságot. Következésképpen az ÁSZ fizetési felhívását követően az Áht. 75. §-a és a Rendelet 3. §-a értelmében a Magyar Államkincstár köteles döntést hozni a Párttv. 4. § (2) és (4) bekezdése szerinti esetben a pártnak a központi költségvetésből járó támogatás csökkentéséről, illetve, amennyiben a párt határidőben nem fizet, úgy a Magyar Államkincstár az adóhatóságot megkeresi. A Magyar Államkincstár döntése ellen az Ákr. és a Kp. szabályai szerint van helye jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy közigazgatási perben a Kp. 6. §-a és a 78. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 263. §-a és a 264. §-a, amelyek értelmében közigazgatási perben a szabad bizonyítás érvényesül és a közigazgatási bíróságot más hatóság döntése nem köti, e tekintetben csak a büntető bíróság bűncselekményt megállapító ítélete, illetve másik közigazgatási ügyben eljáró bíróság közigazgatási tevékenység jogszerűségének kérdésében hozott jogerős döntése rendelkezik jogi kötőerővel. Ezzel összefüggésben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy egyetlen jogszabályi rendelkezés sem tartalmazza, hogy az ÁSZ megállapításai közigazgatási perben önmagában megdönthetetlen kötőerővel rendelkezzenek a tényállás megállapítása során a bíróságok számára. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy »[t]örténeti alkotmányunk vívmányaira és a hivatkozott döntésre alapozva az Alkotmánybíróság megerősítette, hogy a közigazgatási határozatok törvényességének bírói felülvizsgálata alkotmányosan nem korlátozódhat a jogszerűség pusztán formális szempontok szerinti, az eljárási szabályok betartására korlátozódó vizsgálatára. A közigazgatási ügyben eljáró bíróság nincs kötve a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja – sőt, felül kell bírálnia – a közigazgatási szerv mérlegelését is. Döntése során figyelemmel kell lennie az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis azt kell feltételeznie, hogy a jogszabályok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.« (14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [20]; 17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [86]–[88])” (Indokolás [70]–[71])
- [57] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó ügyében az akkor hatályos 16/2018. (XII. 19.) PM rendelet 3. §-a az alkalmazandó jogszabály a Magyar Államkincstár eljárására. Ezen jogszabályt a 20/2019. (XII. 19.) PM

rendelet 5. §-a hatályon kívül helyezte 2020. január 1. napjával, ugyanakkor a 3. §-ban a korábbival azonos szabályozásról rendelkezett. Kiemelendő, hogy az indítványozó ügyében alkalmazandó 16/2018. (XII. 19.) PM rendelet 3. §-a kifejezetten az alábbi fordulatot alkalmazza „[h]a törvény vagy kormányrendelet központi költségvetésből juttatott támogatás jogszabálysértés esetén történő csökkentését, valamint ugyanezen jogszabálysértés miatt ennek megfelelő mértékű összeg központi költségvetésbe történő befizetését írja elő”. Következésképpen az irányadó jogszabályok rendszertani értelmezése alapján is megállapítható, hogy a Magyar Államkincstár eljárását nem az ÁSZ felhívása, hanem a vonatkozó jogszabályok határozzák meg, ebből kifolyólag a Magyar Államkincstár 16/2018. (XII. 19.) PM rendelet 3. §-a alapján fennálló hatósági jogkörben hozott döntése ellen az Ákr. és a Kp. szabályai szerint van helye jogorvoslatnak.

- [58] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság visszautal az Abh.-ban már kifejtett azon megállapításaira, amelyek az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése, valamint a Párttv. 4. §-a és 10. § (2) bekezdése „nem értelmezhetők akként, hogy az ÁSZ megállapításai alapján indult végrehajtási jellegű közigazgatási cselekmények – amilyen például a Magyar Államkincstár pártnak járó támogatás csökkentése, illetve visszafizetésének előírása tárgyában hozott határozata – jogszerűségét erre irányuló kereset alapján a bíróság érdemben, a cselekmény jogalapja körében nem vizsgálhatná felül. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a bíróságnak ezen érdemi felülvizsgálata során a párt támogatása visszafizetésének, illetve csökkentésének jogalapja körében az összecszerűsége is kiterjedő felülvizsgálatot kell végeznie.” (Indokolás [72])
- [59] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abh.-ban az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján, hivatalból eljárva, alkotmányos követelményként megállapította az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján, hogy az Állami Számvevőszék megállapításai alapján indult végrehajtási jellegű közigazgatási cselekmények jogszerűségét erre irányuló kereset alapján a bíróság érdemben, a cselekmény jogalapja körében a párt támogatása visszafizetésének, illetve csökkentésének összecszerűsége is kiterjedően felülvizsgálja.
- [60] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az ÁSZ ellenőrzése során kibocsátott felhívás vonatkozásában a Párttv. 4. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában elutasítja.
- [61] 3. Az Alkotmánybíróság az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszának vizsgálata során megállapította, hogy a bíróságok az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedtek, a döntésüket alátámasztó érveikről számot adtak.
- [62] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}
- [63] A jelen ügyben az indítványozó mindazonáltal ismételten az ÁSZ által kibocsátott felhívással szemben terjesztett elő keresetlevelét, azaz ezen ügyben sem a végrehajtási eljárást folytató Magyar Államkincstár ellen, hanem az Állami Számvevőszék ellen indított közigazgatási jogvitát, így az Abh.-ban megállapított alkotmányos követelmény az ÁSZ elleni perben nem alkalmazható, így az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 105.K.31.072/2019/2. számú végzését helybenhagyó a Fővárosi Törvényszék 9.Kpkf.670.950/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [64] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a Magyar Államkincstár döntésének jogerőssé válását követően a Rendelet 3. § b) pontja alapján kezdeményezett adóhatósági behajtási eljárásban, amely során a Magyar Államkincstár – nem pedig az ÁSZ – minősül behajtást kérőnek, további jogorvoslat áll a párt rendelkezésére, hiszen az Avt. 24. §-a értelmében végrehajtási kifogással élhet.
- [65] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a jelen ügyben hozott határozata nem képezi akadályát annak, hogy a Magyar Államkincstár vagy az adóhatóság konkrét ügyekben hozott határozatainak bírósági felülvizsgálata során született bírósági határozatokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetve a 27. §-a alapján kezdeményezett alkotmányjogi panasz eljárásokban megvizsgálja.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [66] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel, és az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltak szerint úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 46. § (1) bekezdése alkalmazásával jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet kellett volna megállapítania a jelen ügyben is.
- [67] Álláspontom szerint az Abh. rendelkező részében megfogalmazott alkotmányos követelmény nem illeszkedik az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése és a Párttv. érintett rendelkezéseinek szabályozási rendszerébe.
- [68] A Párttv. 10. §-a egyértelmű jogalkotói szándékot tükröz: a pártok gazdálkodását a politikai élet tisztasága érdekében rendszeresen indokolt ellenőrizni. Ugyanakkor, mivel a pártok különleges helyet foglalnak el a demokratikus államszervezet működésében, erre a végrehajtott hatalomtól független ÁSZ jogosult. A jogalkotó egyértelművé tette a Párttv. megalkotása során: az ÁSZ „nem hatóság, ezért nem kötelezheti a pártokat” (lásd a Párttv. normaszöveg-javaslatának indokolását). A Párttv.-nek ezek a szabályozási szempontjai az Alaptörvény hatálybalépését követően sem változtak, mint ahogy az ÁSZ jogállása sem.
- [69] Az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdése is egyértelmű rendelkezést tartalmaz: „Az Állami Számvevőszék jelentései, az abban foglalt megállapításai, következtetései bíróság vagy más hatóság előtt nem támadhatók meg.” Ez a szabály pedig szükségképpen következik az ÁSZ alkotmányos jogállásából, amint erre a jogalkotó is rámutatott (lásd az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdéséhez fűzött indokolást).
- [70] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság által az Abh.-ban megfogalmazott alkotmányos követelmény szükségképpen érinti az ÁSZ tv. 1. § (6) bekezdését, és egyúttal megtöri a pártok gazdálkodásának ellenőrzésére vonatkozó szabályozás jelenlegi rendszerét. Az alkotmányos követelmény tartalmából ugyanis az következik, hogy az ÁSZ jelentései, és az abban foglalt megállapítások és következtetések bírósági eljárásban mégis vitathatóvá válnak.
- [71] Véleményem szerint ilyen, a pártok gazdálkodására vonatkozó – egyúttal az ÁSZ jogállását is érintő – szabályozás lényeges elemét érintő „új” szabály megalkotására az Abtv. 46. § (3) bekezdésében foglalt jogkövetkezmény nem lett volna alkalmas. Úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján meg kellett volna állapítania, hogy jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn, és a jogalkotót kellett volna felhívnia, hogy a szabályozás rendszerét újragondolva tegye lehetővé az ÁSZ jelentéseinek az érintettek általi – akár közvetett, akár közvetlen – vitathatóságát.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1925/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3305/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 2.Kpkf.670.094/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó közhasznú egyesület törvényes képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Fővárosi Törvényszék 2.Kpkf.670.094/2018/3. számú végzése, és ezzel összefüggésben a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.27.264/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügy előzményei körében előadta, hogy az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból (a továbbiakban: EMVA) 8 196 699 Ft támogatást nyert, amelyet a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (a továbbiakban: MVH) a 1703608164 számú határozatával elfogadott. A határozat jogerőre emelkedését követően az összeg kifizetésre került.
- [3] Az MVH 297/2001/304/41/2013. számú határozatával a 1703608164 számú határozatát módosította: 2 167 528 Ft támogatási összeget állapított meg, és kötelezte az indítványozót 6 029 171 Ft jogosulatlanul igénybe vett támogatási összeg visszafizetésére. A Miniszterelnökséget vezető miniszter – a JHÁT-JF/1132/4. (2016) számú határozatával – az indítványozó fellebbezése folytán eljárva, az MVH határozatát helybenhagyta.
- [4] A Miniszterelnökséget vezető miniszter határozatának bírósági felülvizsgálata iránt az indítványozó keresetet nyújtott be. Ezt követően a Miniszterelnökséget vezető miniszter (a továbbiakban: alperes) a keresettel támadott határozatát visszavonta a JHÁT-JF/1132/5. (2016) számú határozatával, és egyidejűleg a JHÁT-JF/1132/6. (2016) számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette, és az első fokon eljáró közigazgatási hatóságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [5] A Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 3.K.27.283/2016/5. számú végzésével a pert megszüntette.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán a Zalaegerszegi Törvényszék az 1.Kpf.20.135/2017/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. Ennek indoka szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az indítványozó a JHÁT-JF/1132/5. (2016) számú határozat bírósági felülvizsgálatát is kezdeményezte.
- [7] Az elsőfokú bíróság a JHÁT-JF/1132/5. (2016) számú határozattal szembeni keresetet – a 3.K.27.154/2017/4. számú ítéletével – elutasította.
- [8] Az elsőfokú bíróság a JHÁT-JF/1132/4. (2016) számú határozat ellen benyújtott kereset folytán megindult bírósági eljárásban – figyelemmel a Zalaegerszegi Törvényszék 1.Kpf.20.135/2017/5. számú végzésében adott iránymutatásra is – a pert ismételten megszüntette. Indokolása szerint a per megszüntetésének a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 130. § (1) bekezdés c) pontja és 157. § a) pontja alapján volt helye.
- [9] A megismételt eljárásban másodfokú bírósággént eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 2.Kpkf.670.094/2018/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság ugyanakkor az elsőfokú végzés indokolásával nem értett egyet, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság figyelmét elkerülte az a tény, hogy a JHÁT-JF/1132/6. (2016) számú határozat következtében felülvizsgál-

ható határozat lényegében nem volt. Erre tekintettel a per megszüntetésének nem a régi Pp. 157. § a) pontja alapján, hanem a régi Pp. 337. § (2) bekezdése alapján volt jogszerűen helye.

- [10] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése több vonatkozásban is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [11] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét elsősorban a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben állította. Ezzel kapcsolatban utalt a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. §-ára is.
- [12] Érvelése szerint az alkotmányjogi panasszal támadott másodfokú végzés az elsőfokú bíróság 3.K.27.264/2017/2. számú végzését bírálta felül. Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó 2017. december 28-án [helyesen: 29-én] nyújtotta be a fellebbezést. Hangsúlyozta, hogy a fellebbezés benyújtásakor hatályos régi Pp. 10. § (2) bekezdés a) pontja értelmében – figyelemmel a Bszi. 21. § (1) bekezdésére és a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény 1. számú mellékletében foglaltakra is – másodfokon a Zalaegerszegi Törvényszéknek kellett volna eljárnia. Utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság végzésének a jogorvoslati lehetőségről szóló tájékoztatása szerint a fellebbezést a „Zalaegerszegi Törvényszékhez címzetten” kellett előterjesztenie. Ennek ellenére a fellebbezését nem a Zalaegerszegi Törvényszék, hanem a Fővárosi Törvényszék bírálta el.
- [13] A fentiekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint az ügyében nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság járt el másodfokon, ezért sérül a tisztességes bírósági eljárásból fakadó törvényes bíróhoz való joga. Az indítványozó e körben az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában és a 993/B/2008. AB határozatában foglaltakra hivatkozott.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolt bírói döntéshez való jogot is.
- [15] Az indítványozó utalt arra, hogy a másodfokú bíróság döntését a régi Pp. 337. § (2) bekezdésére alapította. E rendelkezés szerint „[h]a [...] a határozatnak hivatalból vagy kérelemre történt visszavonása vagy módosítása folytán hozott új államigazgatási határozat a kereseti kérelemben foglaltaknak eleget tesz, a bíróság a pert megszünteti, és az államigazgatási szervet a perköltség megfizetésére kötelezi.” Az indítványozó álláspontja szerint e rendelkezésből következően az ügy lényegi kérdése, hogy a másodfokú hatóság határozatának visszavonásával egyidejűleg eleget tett-e a kereseti kérelemben foglaltaknak. Ezt a kérdést ugyanakkor a másodfokú bíróság egyáltalán nem vizsgálta, megsértve ezáltal az indokolt bírói döntéshez való jogot.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében sérül az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog.
- [17] Az indítványozó e körben utalt arra, hogy az alapügy – a támogatás kifizetésének engedélyezésével – 2014 decemberében indult a MVH 1703608164. számú határozatával. A Miniszterelnökséget vezető miniszter visszavonó határozatát 2015 decemberében hozta meg. A megismételt bírósági eljárásban eljáró Fővárosi Törvényszék ugyanakkor 3 évvel később – 2018. április 12-én – hozott határozatot a per megszüntetéséről.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti a jogorvoslatihoz való jogot is.
- [19] Az indítványozó ezzel összefüggésben is utalt arra, hogy a másodfokú bíróság a per megszüntetéséről a régi Pp. 337. § (2) bekezdése alapján rendelkezett. Kifogásolta ugyanakkor, hogy a másodfokú bíróság ugyanakkor a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el, annak ellenére, hogy a régi Pp. 338. § (8) bekezdés a) pontja alapján ilyen esetben „nem lehet a pert tárgyaláson kívül elbírálni”.
- [20] Az indítványozó a jogorvoslatihoz való joggal összefüggésben hivatkozott arra is, hogy álláspontja szerint az ügyében a régi Pp. 337. § (2) bekezdése alkalmazásának nem volt helye, mert a másodfokú hatóság a határozatának visszavonásával egyidejűleg a kereseti kérelemnek megfelelő döntést – sem eljárásjogi szempontból, sem tartalmi szempontból – nem hozta meg. Eljárásjogi szempontból a kereset arra irányult, hogy a bíróság a másodfokú hatóság határozatát helyezze hatályon kívül, és a másodfokú hatóságot utasítsa új eljárásra. A másodfokú hatóság ugyanakkor az elsőfokú határozat megsemmisítésével egyidejűleg az elsőfokú hatóságot utasította új eljárásra. Tartalmi szempontból pedig a másodfokú hatóság a kereseti kérelmek közül csak az egyiknek (a kamatra vonatkozó rendelkezés vonatkozásában) felel meg, míg a többi kereseti kérelem vonatkozásában kifejezetten meghagyta az elsőfokú hatóságnak, hogy a megsemmisített határozatnak megfelelő döntést hozzon.
- [21] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az ügyében nem volt biztosítva hatékony jogorvoslatihoz való jog, mert a bíróság tárgyalás tartása nélkül úgy hozott döntést a per megszüntetéséről, hogy nem vizsgálta: a másodfokú hatóság valóban teljesítette-e a kereseti kérelemben foglaltakat, vagyis „a per lényegét adó érdemi [kérelmeket]”.

II.

[22] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

[23] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.

[24] 2. Az indítványozó részére a másodfokú végzés 2018. május 16-án került kézbesítésre. Alkotmányjogi panaszát 2018. július 16-án – postai úton – nyújtotta be, amelyet az elsőfokú bíróságon 2018. július 17-én iktattak. Megállapítható tehát, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az első fokon eljáró bíróságon határidőben terjesztette elő [Abtv. 30. § (1) bekezdés].

[25] 2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményének részben eleget tesz.

[26] Az indítványozó egyértelműen megjelölte a) azt a törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza; b) az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (Fővárosi Törvényszék 2.Kpkf.670.094/2018/3. számú végzése); d) az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, valamint f) a kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére.

[27] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}. A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul {így a régi Pp. vonatkozásában: 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}.

[28] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a pert megszüntető végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, az e végzést támadó alkotmányjogi panasz elbírálására az Alkotmánybíróság erre vonatkozó gyakorlata szerint hatáskörrel rendelkezik {például: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 3027/2017. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2015. (XII. 8.) AB határozat, Indokolás [9]}.

[29] Erre tekintettel a jelen ügyben az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak.

[30] Az Alkotmánybíróság a fentiekén túl megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának egyéb feltételei is fennállnak. Az indítványozó ugyanis érintett az ügyben, mivel a megelőző peres eljárásban félként vett részt (Abtv. 27. §, Abtv. 51. §), továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].

[31] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [32] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét – az indítvány fentiekben ismertetett tartalma szerint – több vonatkozásban is állította.
- [33] Ezzel összefüggésben hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban kiterjedt gyakorlattal rendelkezik. A testület által kimunkált és következetesen érvényesített alkotmányos mérce értelmében a tisztességes bírósági eljárás követelménye „az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [13]}
- [34] Az indítványozónak az eljárás tisztességtelenségére, illetve a jogorvoslati jogra vonatkozó hivatkozásai – tekintettel a kifogások tartalmára –, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetik fel {lásd hasonlóan: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság e körben különös súllyal értékelte azt, hogy az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az ügyében irányadó kizárólagos illetékességi szabályokon keresztül a törvényes bíróhoz való jogát.
- [35] 4. Az Alkotmánybíróság tanácsa ezért az alkotmányjogi panaszt 2019. július 2-án befogadta.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság már előjáróban hangsúlyozza, hogy töretlen gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez azonban nem adhat alapot az Alkotmánybíróság számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt, vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [38] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvánnyal érintett alkotmányos tartalmát.
- [39] 2.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75; 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211] megerősített és továbbfejlesztett.
- [40] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontján (az Abtv. 27. §-án) alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos korábbi gyakorlatát és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [41] 2.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB

- határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [42] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről estre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt (részjogosítványt), amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [43] Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági eljárás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás igazságosságának biztosítása {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]} független és pártatlan eljárása {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, illetve a perek észszerű időn belül való befejezése {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}, és az indokolt bírói döntéshez való jog {7/2013. III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint polgári perekben is része a tisztességes eljárásnak, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 116, 118; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján lényeges kiemelni azt is, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nemcsak az adott bírósági eljárás sajátosságaihoz, hanem az adott eljárási szak sajátos eljárási szabályihoz is igazodik. Ebből következően nem feltétlenül ugyanazokat a garanciákat jelenti minden eljárási szakban {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [45] Összességében az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat mindig az adott eljárásfajta keretein belül vizsgálja. Az Alkotmánybíróság jellemzően az adott eljárás egészének a figyelembevételével értékeli, hogy az eljárás tisztességes volt-e. Az alkotmányossági vizsgálat során emellett nem lehet eltekinteni attól sem, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelmények nem ugyanazokat a garanciákat jelentik az egyes bírósági szakokban (például elsőfokú eljárás, rendes és rendkívüli jogorvoslati szak). Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárásból fakadó követelményeket mindig az adott eljárásfajta és eljárási szak sajátosságaihoz igazodóan értékeli.
- [46] 2.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában vizsgálta a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog korlátozhatóságának mércéit. Ezzel összefüggésben – általánosságban arra mutatott rá –, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye {14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [28]}. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság jellemzően az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 96–97].
- [47] Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is, hogy emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltokban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [48] Ezekben az esetekben a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bíróságnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.
- [49] Az ilyen „saját dogmatikával” rendelkező részjogosítványok szintén abszolút jellegűek abban az értelemben, hogy megsértésük lényegében – mivel maguk is mérlegelés eredményei – automatikusan alaptörvény-ellenesség megállapítására vezet {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [50]}. Ezekben az esetekben tehát

az alkotmányossági vizsgálat nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapul, hanem az érintett részjogosítvány önálló ismérrendszeréhez igazodik, figyelemmel arra is, hogy az adott részjogosítvány sérelme melyik eljárási szakban merül fel.

- [50] 2.4. Az Alkotmánybíróság a 3076/2020. (III. 18.) AB határozatban kiemelte azt is, hogy miután nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések nem vezetnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására {lásd például hatásköri/illetékességi mint jogértelmezési vagy tényállás-megállapítással összefüggő kérdés kapcsán: 3063/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3265/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [33]; az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás mint perjogi, törvényességi kérdés kapcsán: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; az előzetes döntéshozatal kezdeményezése kapcsán: 3250/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [18]; kizárási ok fennállása miatti átszignálás kapcsán: 3138/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [8]; szabadságolás miatti átszignálás kapcsán: 3118/2019. (V. 29.) AB határozat, Indokolás [32]; vesd össze még: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [45]–[46] és 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [51] Az alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy az eljárás egésze szempontjából történt-e olyan beavatkozás, amely az eljárás tisztességtelenségét eredményezi. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza ezért: „Az eljárás egyes elemeinek törvénytisztelő volta önmagában nem eredményez szükségképpen alaptörvény-ellenességet, és – mivel eljárása során az Alkotmánybíróság előtt mércéül kizárólag az Alaptörvény áll –, csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy [...] egyes szabálysértések, akár külön-külön, akár összességükben alaptörvény-ellenességhez vezettek-e.” {3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [50]}
- [52] 3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét az indokolt bírói döntéshez való joggal, a per észszerű időn belüli befejezéséhez való joggal, és a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben állította.
- [53] 3.1. Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta a hivatkozott határozatában azt is, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmének megítéléséhez szükségképpen vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}.
- [54] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az indokolt bírói döntéshez való jogot azzal, hogy egyáltalán nem vizsgálták: „az alperesi visszavonó döntések megfelelnek-e a kereseti kérelmeknek, s ezt a súlyos mulasztást a támadott végzést hozó Fővárosi Törvényszék sem pótolta. Ennek következményeként egyáltalán nem indokolta a döntését.” Az indítványozó tehát az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének keresztül azt kifogásolja, hogy a bíróságok tévesen alkalmazták az ügyben a régi Pp. 337. § (2) bekezdését.
- [55] Az indítványozó érvelésével szemben ugyanakkor az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a másodfokú bíróság megindokolta, hogy álláspontja szerint az adott ügyben miért a régi Pp. 337. § (2) bekezdése alapján kellett a pert megszüntetni. A másodfokú bíróság végzésének indokolásában vizsgálta a régi Pp. 337. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételeket. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: az indítványozó által állított indokolásbeli hiányosságok olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdéseket érintenek, amelyek – figyelemmel a fentiekben hivatkozott alkotmánybírósági gyakorlatra – nem adnak alapot a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapításához.
- [56] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az indokolt bírói döntéshez való jogra történő hivatkozással sem tehető azzá.

- [57] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolt bírói döntéshez való jogra vonatkozó indítványi elem tekintetében ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [58] 3.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Az indítványozó ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a megelőző peres eljárás alapjául szolgáló közigazgatási ügy 2014 decemberében indult.
- [59] Az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az indítványozó által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvényességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [60] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog vonatkozásában is alaptalannak találta az indítványt, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásban is elutasította.
- [61] 3.3. Az indítványozó a fentiek mellett a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben is állította.
- [62] Az Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban kifejtette: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése [...] értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet. [...] Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései.» {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[33], megerősítette: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [76]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [32]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [63] Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a törvényes bíró: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.
- [64] Az adott ügyben az első fokon eljáró bíró az indítványozó fellebbezését a Kp. 157. § (2) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszékhez terjesztette fel. A Kp. 157. § (2) bekezdése szerint: „A közigazgatási ügyekben a közigazgatási és munkaügyi bíróság által meghozott határozattal szemben 2018. január 1. napján vagy azt követően előterjesztett fellebbezést az e törvény szerint illetékes törvényszék, mint másodfokú bíróság bírálja el.” Ez a rendelkezés alapozza meg tehát a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességét az összes közigazgatási és munkaügyi bíróság által meghozott döntés elleni fellebbezés elbírálására.
- [65] Az adott esetben ugyanakkor a 2018. január 1-jén hatályba lépett Kp. 157. § (2) bekezdésének eltérő értelmezése folytán az indítványozó által – 2017. december 29-én – előterjesztett fellebbezést nem az illetékességgel rendelkező Zalaegerszegi Törvényszék [régii Pp. 10. § (2) bekezdés a) pontja és a bíróságok elnevezéséről, székhelyéről és illetékességi területének meghatározásáról szóló 2010. évi CLXXXIV. törvény], hanem – az indítványozó fellebbezése vonatkozásában illetékességgel még nem rendelkező – Fővárosi Törvényszék bírálta el.

- [66] Az Alkotmánybíróság a fentiekben bemutatott gyakorlatára figyelemmel hangsúlyozza: az alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy az eljárás egésze szempontjából történt-e olyan beavatkozás, amely az eljárás tisztességtelenségét eredményezi. Az eljárás egyes elemeinek törvénysértő volta – figyelemmel az adott eljárásfajta sajátosságaira és az adott eljárási szak szabályaira is –, önmagában nem eredményez szükségképpen alaptörvény-ellenességet, és csak alapos alkotmányjogi mérlegelés után dönthető el, hogy egyes szabálysértések, akár külön-külön, akár összességükben a konkrét ügyben alaptörvény-ellenességhez vezetnek-e. A mérlegelés során az Alkotmánybíróság nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, ezért önmagukban az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések nem vezetnek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapítására.
- [67] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a megelőző bírósági eljárás alaptörvény-ellenességét a következő szempontokra figyelemmel mérlegelte.
- [68] Az indítványozó keresete folytán megindult közigazgatási perben a Zalaegerszegi Törvényszék az 1.Kpf.20.135/2017/5. számú végzésével az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A hatályon kívül helyező végzés indokolásában ugyanakkor egyértelművé tette, hogy a per megszüntetésének van helye. A megismételt közigazgatási perben eljáró Fővárosi Törvényszék a Zalaegerszegi Törvényszék hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak megfelelően helybenhagyta az elsőfokú bíróságnak a per megszüntetéséről rendelkező végzését.
- [69] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett a mérlegelése során tekintettel volt arra is, hogy az indítványozó ügyében – a kereset benyújtását követően megindult – hatósági eljárás a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési hivatal előtt továbbra is folyamatban van. Az eddig lefolyt közigazgatási perek a Miniszterelnökséget vezető miniszter JHÁT-JF/1132/5. (2016) számú visszavonó határozatát, és a JHÁT-JF/1132/6. (2016) számú új eljárást elrendelő határozatát érintették. Azt, hogy az indítványozó jogosulatlanul vett-e igénybe támogatást, keresettel támadható hatósági határozat nem döntötte el.
- [70] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben a mérlegelés során azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott másodfokú végzés nem sértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint az annak részét képező törvényes bíróhoz való jogát, ezért az alkotmányjogi panaszt e vonatkozásban is elutasította.
- [71] 4. Az indítványozó álláspontja szerint ügyében sérül a jogorvoslathoz való jog is.
- [72] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}, melyhez a közigazgatási döntések vonatkozásában társult a bírói út rendelkezésre állásának követelménye is {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [73] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alanyi jogot keletkeztet a jogorvoslat igénybevételére mindenki számára, aki valamely döntés folytán jogát vagy jogos érdekét sértve érzi. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {25/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [17]}. Ezzel összefüggésben feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]; 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [74] Az indítványozónak a jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatban előadott érvelésének a lényege, hogy nem tekinthető hatékony jogorvoslatnak az a bírói felülvizsgálat, amelynek keretében az eljáró bíróságok nem vizsgálják meg a régi Pp. 337. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételeket, vagyis a konkrét ügyben nem vizsgálják meg: az alperes teljesítette-e a kereseti kérelemben foglaltakat akkor, amikor a keresettel támadott határozatának visszavonásáról és az elsőfokú hatóság határozatának megsemmisítéséről, illetve e hatóság új eljárásra utasításáról rendelkezett.
- [75] Az adott esetben az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az indítványozó keresete folytán a bíróságok a közigazgatási pert lefolytatták, vagyis az indítványozó nem volt elzárva a jogorvoslati kérelem benyújtásától. Az indítványozó valójában a per megszüntetésére vonatkozó szabályoknak a másodfokú bíróság általi értelmezés helyességét vitatja. Ezzel összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság kiemeli a következőket.

- [76] A másodfokú bíróság kifejezetten vizsgálat tárgyává tette, hogy a per megszüntetésének milyen jogi alapon lehet helye. A bíróság döntésében indokát adta annak, hogy álláspontja szerint az adott esetben miért nem lehet a régi Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontját és 157. § a) pontját alkalmazni, és miért a régi Pp. 337. § (2) bekezdése alapján kell a per megszüntetéséről rendelkezni.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért ebben az összefüggésben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által állított eljárási jogszabálysértés törvényértelmezési kérdéseket vet fel. Azzal, hogy az indítványozó érvelése arra irányul, hogy a másodfokú bíróság téves jogalapon szüntette meg a pert, illetve hogy a per megszüntetésének valójában nem is álltak fenn a feltételei, lényegében a támadott bírói döntés megalapozatlanságának a megállapítását kívánta elérni.
- [78] Az Alkotmánybíróság kiemeli ezért, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a bíróság álláspontjától eltérően értékelje {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [79] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog állított sérelme vonatkozásban is megalapozatlannak találta az indítványt, ezért azt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1197/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3306/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában hozott 8.Kpk.50.084/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes bírósági határozatot – az eljárás során hozott közigazgatási végzésekre: a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatósága II-S-001/580-15/2012. számú végzésére és a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal az MKEH-JF 00128/003/2013.I. számú végzésére is kiterjedő hatállyal – megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kaszás Zsuzsanna ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt, melyben kérte a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában hozott 8.Kpk.50.084/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését hivatkozva arra, hogy az az Alaptörvény I. cikkében, II. cikkében, XIII. cikkében, valamint a XXIV. cikkében és XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakat sérti.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasznak a bírósági és hatósági iratokból, valamint az indítványozó előadásából megállapítható előzménye a következő volt.
- [3] 2.1. Az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló ügyben az áramhálózati gazdasági társaság (a továbbiakban engedélyes) kérelmére a Pécsi Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság (a továbbiakban: PMMBH) számos ingatlan, többek között az indítványozó belterületi lakóingatlana vonatkozásában is, a 2012. június 1. napján kelt PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatával „Pécs-Kelet állomásból kiinduló tíz kV-os köztéri kábelhálózat” vezetékjog fennállását, a határozatban írt feltételekkel megállapította. E feltételek közül kiemelendő a vezetékjog legalább 10 éve történő fennállása.
- [4] E határozatot hirdetményi úton kézbesítették, amit az indítványozó utóbb sérelmezett, mivel ő a határozatról csak a vezetékjog földhivatali bejegyzését követően értesült oly módon, hogy 2012. szeptember 23-ai feladási dátummal egyszerű (nem tértivevényes és nem is ajánlott) postai küldeményt dobtak be a postaládájába, amelyet néhány héttel később észlelt, mivel nyilatkozata szerint külföldön tartózkodott. A küldemény a Pécsi Körzeti Földhivatal (a továbbiakban: Földhivatal) 45.677/2012. ügyiratszámú vezetékjog bejegyzése tárgyú egyszerűsített határozatát tartalmazta és az engedélyes logójával ellátott „Tájékoztatót”. A határozat a vezetékjog az engedélyes javára szóló ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséről rendelkezett, mintegy 100 ingatlan vonatkozásában. A bejegyzéssel érintett ingatlanok azonosítására kizárólag a helyrajzi számok szolgáltak, utca, házsám, egyéb azonosító jelölés nem szerepelt. A felsorolt helyrajzi számok között az indítványozó megtalálta a tulajdonában álló pécsi ingatlant is. A földhivatali döntés csupán egy megelőző közigazgatási eljárásra hivatkozott. Ezen eljárás lefolytatásáról az indítványozó – panasza szerint – korábban nem szerzett tudomást. A Földhivatal határozatához nem csatoltak semmilyen olyan okiratot, amelyből az indítványozó megtudhatta volna, milyen „jogi alapon került bejegyzésre az ingatlanára olyan szolgálat, amely korábban semmilyen formában nem jelent meg”, amely így őt meglepetésként érte. Az indítványozó, noha az érintett ingatlan tulajdonosa, – nyilatkozata szerint – a vezetékjog létesítéséről nem tudott, így ügyféli jogait egyáltalán nem gyakorolhatta.

- [5] 2.2. A Földhivatal határozata ellen az indítványozó fellebbezett.
- [6] A Baranya Megyei Kormányhivatal Földhivatala 30.254-2/2012. számú határozatával elutasította a fellebbezést és helybenhagyta a Földhivatal 45.67712012. számú elsőfokú határozatát, arra tekintettel, hogy az ingatlan-nyilvántartásról szóló törvény rendelkezési alapján a földhivatal csak a bejegyzés alapjául szolgáló kérelem jogszabályoknak való megfelelését vizsgálta. A határozat szerint azt már nem kellett vizsgálnia, sőt nem is vizsgálhatta, hogy a kérelem mellékleteként csatolt megelőző közigazgatási határozat megfelelő módon került-e közlésre. Az indítványozó keresetet indított e másodfokú földhivatali határozat hatályon kívül helyezését kérve. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27.080/2013/9. számú ítéletével elutasította a keresetet arra hivatkozással, hogy a Földhivatal bejegyezte a határozat szerinti jogot, de azt nem kellett vizsgálnia az első fokon eljáró hatóságnak, hogy szabályszerűen került-e közlésre a bejegyzés alapját képező PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozat. Megállapította, hogy a Földhivatal elsőfokú, és a másodfokon eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal Földhivatala 30.254-2/2012. számú határozata sem sértett jogszabályt. Az ítélet ellen fellebbezésnek nem volt helye.
- [7] 2.3. A Földhivatal határozata elleni fellebbezéssel egy időben az indítványozó a PMMBH-tól a Földhivatal által hivatkozott, de meg nem küldött jogerős határozat és mellékleteinek megküldését kérte, és egyben fellebbezett is e kézhez még nem vett határozat ellen azzal, hogy a fellebbezése indokait a határozat megismerése után kívánja előterjeszteni.
- [8] A PMMBH mint elsőfokú hatóság 2012. november 22-én meghozott II-S-001/580-15/2012. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította az indítványozónak a PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatával szemben előterjesztett fellebbezését, és ugyanebben a beadványban előterjesztett egyéb kérelmeit. A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (a továbbiakban: MKEH) a 2013. július 17-i keltű MKEH-JF 00128/003/2013.I. számú végzésével a PMMBH fellebbezett II-S-001/580-15/2012. számú végzése rendelkező részének helybenhagyása mellett az indokolási rész tekintetében megváltoztatta a sérelmezett határozatot, az MKEH-JF 00128/003/2013.II. számú végzésével pedig megsemmisítette a PMMBH 2013. március 20-i keltű II-S-001/329-4/2013. számú végzését, és kötelezte a PMMBH-t arra, hogy a II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatát küldje meg az indítványozónak, tájékoztatás céljából. Az indítványozó által ezt követően kézhez vett PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatban helyrajzi szám és cím szerinti megjelölések nem szerepeltek, csak a nyomvonal az érintett terület behatárolásával, és a változási vázrajzok munkaszáma. A határozatból nem derült ki az sem, hogy melyik ingatlant mióta terheli az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett vezetékjog, és mi annak terjedelme: pl. védőövezet stb. E határozat szerint a (hirdetményi) kifüggesztés napja: 2012. 06. 05., a levétel napja: 2012. 06. 21.
- [9] 2.4. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzménye az volt, hogy az indítványozónak a MKEH-JF 00128/003/2013.I. számú végzése ellen benyújtott bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 8.Kpk.50.084/2013/3. számú nemperes eljárásban meghozott végzésével elutasította.
- [10] Az indítványozó arra hivatkozott, hogy az eljárás megindításáról semmiféle értesítést nem kapott, így jogszabálysértő a hirdetményi úton való közlés jelen ügyben alkalmazott módja. Ebből következően az alapügyben meghozott határozatot sem közölték az indítványozóval, mint ügyféllel, amiből viszont az következik, hogy a közlés és a kézbesítés hiányában nem állt be az anyagi jogerő. Így a fellebbezés sem késett el, ezért nem lehetett volna azt érdemi vizsgálat nélkül elutasítani.
- [11] A bíróság végzése indokolásában rámutatott, hogy az indítványozó által támadott jogerős végzés felülvizsgálata kapcsán abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a határozat, amellyel szemben az indítványozó a fellebbezését előterjesztette, szabályszerűen közlésre került-e.
- [12] A bírósági döntés indokolása szerint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt (a továbbiakban: Ket.) 80. § (1) bekezdés *d*) pontja értelmében, ha jogszabály másként nem rendelkezik, hirdetményi úton történő közlésnek van helye, feltéve, hogy a hirdetményi kézbesítésen kívül igénybe vehető egyéb közlési módok alkalmazása elháríthatatlan akadályba ütközik, vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik.
- [13] A bíróság osztotta a kérelmezett azon álláspontját, mely szerint az elsőfokú határozat hirdetményi úton történő kézbesítésének a Ket. 80. § (1) bekezdés *d*) pontja második fordulata értelmében helye volt, figyelemmel az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosok nagy számára.

- [14] A bíróság álláspontja szerint figyelembe kellett venni azt is, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosokkal hirdetményi kézbesítéssel közölt határozat egy vezetékjog alapításáról rendelkezett, amely a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) 172. § (3) bekezdése szerint az ingatlanal kapcsolatban többletjogokat és kötelezettségeket nem keletkeztethet, így nem teremt jogalapot kártalanítási igény érvényesítésére sem. A bíróság álláspontja szerint, a fentiekre tekintettel „előre eredménytelennek mutatkozott” a más módon való közlés, másrészt jogot nem érintett, kötelezettséget nem állapított meg az ügyfelek javára, illetve terhére a határozat, továbbá az ügyfelek nagy számára tekintettel a költséghatékonyság elvét is figyelembe véve indokolt volt a hirdetményi kézbesítés.
- [15] A kérelmet elutasító végzés ellen – figyelemmel a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp.) 3. § (4) bekezdésének utolsó fordulatára – további jogorvoslatnak helye nem volt.
- [16] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [17] 3.1. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó alaptörvény-ellenesnek írta le, hogy a Baranya Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: BMKH) a PMMBH vezetékjog fennállását állapította meg, többek között az indítványozó ingatlantulajdona vonatkozásában is a II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú, 2012. június 1. napján kelt határozatával, amelyet hirdetményi úton kézbesítettek. Az indítványozó a kézbesítés módját sérelmezte, mivel a határozatról csak a vezetékjog földhivatali bejegyzését követően értesült.
- [18] Az indítvány szerint az indítványozó az ingatlanát érintő alapeljárás kezdeményezéséről nem értesült a hirdetményi kézbesítés miatt.
- [19] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a lefolytatott eljárások sértik a Ket.-et, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényt (a továbbiakban: régi Ptk.), a Vet.-et, a villamosenergia-ipari építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokról szóló 382/2007. (XII. 23.) Kormányrendeletet (a továbbiakban Korm. r.), és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt, illetve ezen jogszabályok számos, az indítványban ismertetett szakaszát.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmeként megjelölte az Alaptörvény I. cikkében foglalt emberi jogok védelmére, II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogra, XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogra, a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogra, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslatihoz való jogra vonatkozó rendelkezéseit.
- [21] Az indítványozó nyilatkozott arról, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárást nem kezdeményezett.
- [22] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, rámutatva arra, hogy indítványa hiányos: nem tartalmaz elő kellő indokolást arra nézve, hogy a végzés az Alaptörvényben biztosított jogait mennyiben és miért sérti, továbbá nem indokolta kellő részletességgel, hogy a végzés miért ellentétes az Alaptörvény I., II., XIII., XXIV. cikkeivel és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [23] Az indítványozó a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz kiegészítésében részletesen csak a tisztességes hatósági eljáráshoz, a jogorvoslatihoz, valamint a tulajdonhoz való joga tekintetében állított sérelmet indokolta.
- [24] Hangsúlyozta, hogy sérült a tisztességes eljáráshoz való joga egyrészt az eljárás megindításáról szóló értesítés, tudomásszerzés hiánya miatt is, és azáltal is, hogy az ingatlanra terhelt vezetékjogot bejegyző hatóság nem indokolta a határozatát.
- [25] A határozat kézbesítése hiányában az alapeljárásban hozott döntéssel szemben jogorvoslati jogával sem tudott élni. Az ezen döntésekre épülő további eljárásokban született döntések pedig „legitimáltak egy súlyos alapjogi sérelmet”: az indítványozó hangsúlyozta, hogy mivel a hatóság az alapügyben az eljárásról nem értesítette, így amikor arról tudomást szerzett egy másik hatóság határozatából és fellebbezéssel élt az alapeljárásban hozott döntéssel szemben, akkor elkésettiségre hivatkozással – érdemi vizsgálat nélkül – utasította el a fellebbezést az alapügyben eljáró hatóság. Az értesítési, illetve kapcsolat-felvételi kötelezettség elmulasztásával és megszegésével e hatóság elzárta az indítványozót a jogorvoslatihoz való alapjoga gyakorlásától, amivel e jogintézményt kiüresítette. Ez a tény – véleménye szerint – már önmagában is ellenkezik a jogállamiság követelményeivel.
- [26] Mindezek folytán sérült a tulajdona feletti rendelkezési joga, így a tulajdonhoz való alapjoga is, különös tekintettel arra, hogy – állítása szerint – az ingatlanát korábban vezetékjog nem terhelte.

II.

[27] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panasz által érintett rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[28] 2. A Vet. az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában is hatályos releváns rendelkezései (ahol az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalakor hatályos, és a jelenleg hatályos jogszabálysöveg eltér, azt külön jelezzük):

„3. § E törvény alkalmazásában

4a. Biztonsági övezet: a biztonsági övezetről szóló miniszteri rendeletben a [...] Ket. 172. § e) pontjával összhangban megállapított földrajzi terület, amelyre a tervezett vagy létesült villamosmű, termelői vezeték, magánvezeték, vagy közvetlen vezeték számottevő hatást gyakorol;”

A Vet. 3. § 4a. pontjának hatályos szövege:

„3. § E törvény alkalmazásában

4a. Biztonsági övezet: a biztonsági övezetről szóló miniszteri rendeletben megállapított földrajzi terület, amelyre a tervezett vagy létesült villamosmű, termelői vezeték, magánvezeték, vagy közvetlen vezeték számottevő hatást gyakorol;”

„115. § E törvény alkalmazásában építésügyi hatósági engedélyezési eljárások fajtái:

a) építési engedélyezési eljárás,

b) üzemeltetési engedélyezési eljárás,

c) használatbavételi engedélyezési eljárás,

d) fennmaradási engedélyezési eljárás,

e) megszüntetési eljárás.”

A Vet. 115. §-ának hatályos szövege:

„115. § E törvény alkalmazásában építésügyi hatósági engedélyezési eljárások fajtái:

- a) építési engedélyezési eljárás,
- b)
- c) használatbavételi engedélyezési eljárás,
- d) fennmaradási engedélyezési eljárás,
- e) megszüntetési eljárás.”

„116. § (1) A villamosmű, termelői vezeték, magánvezeték és a közvetlen vezeték építéséhez, üzemeltetéséhez, használatbavételéhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez az építésügyi hatóság (e fejezetben a továbbiakban: Hatóság), mint sajátos építményfajta engedélyező építésügyi hatóság e törvényben előírt engedélyre szükséges.

(2) A 115. §-ban meghatározott engedélyezési eljárásoknál a Hatóság külön jogszabályban meghatározott esetekben egyszerűsített engedélyezési eljárást folytathat le.”

„117. § (3) Az építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokban a villamosmű, termelői vezeték, magánvezeték, a közvetlen vezeték, valamint ezek biztonsági övezetében lévő ingatlan ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosa ügyfélnek minősül.”

„123. § (1) A közcélú hálózat nyomvonalát úgy kell kijelölni és megtervezni, hogy az lehetőleg közterületen haladjon és a lehető legkisebb mértékben érintsen termőföldet vagy egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant. [...]

(3) A közcélú hálózat idegen ingatlanon történő elhelyezésére a hálózati engedélyes javára a Hatóság vezetékjogot engedélyezhet, ha az a közcélú hálózat szükséges fejlesztése érdekében indokolt, és az ingatlan használatát lényegesen nem akadályozza.

(4) A kifizetésű csatlakozóberendezés építésére szolgáló ingatlan tulajdonosának hozzájárulása az e törvény szerint a vezetékjog alapján fennálló jogokkal és kötelezettségekkel azonos – az ingatlan-nyilvántartásba az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 16. § e) pontja szerint bejegyzendő – jogokat és kötelezettségeket keletkeztet. A tulajdonosi hozzájárulás nem vonható vissza.

(5) A rendszerhasználónak a hálózati engedélyes részére a hálózati csatlakozásra vonatkozóan tett igénybejelentését a rendszerhasználó tulajdonában lévő ingatlan esetén a csatlakozó berendezés építésére vonatkozó hozzájárulásnak kell tekinteni.”

„168. § (16) A Hivatal engedélyezési eljárásai során hirdetményt tesz közzé az eljárás megindításáról.”

A Vet. 168. § (16) bekezdése jelenleg már nem hatályos, a Vet. 168. §-ának hatályos szövegét megállapította az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi L. törvény 298. § (8) bekezdése:

„Vet. 172. § (1) A hálózati engedélyes a kérelem benyújtását megelőzően legalább tíz évvel korábban idegen ingatlanon megépült és üzembe helyezett közcélú átviteli és elosztó vezeték, tartószerkezet és azon elhelyezett átalakító- és kapcsolóberendezés tekintetében, amennyiben azok elhelyezésére vonatkozó vezetékjog alapítása nem történt meg, vagy a vezetékjogi engedély nem lelhető fel, illetve a vezetékjog az ingatlan-nyilvántartásba nem került bejegyzésre, a 116. § szerinti Hatóságtól e törvény hatálybalépésétől számított öt éven belül kérheti a vezetékjog megállapítását, vagy a vezetékjog bejegyzésére alkalmas határozat kiadását. A vezetékjog fennállását és keletkezésének időpontját a határozatban kell megállapítani. A vezetékjog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésére a 116. § szerinti Hatóság jogerős határozata alapján kerülhet sor.

(2) A Hatóság a jogerős határozattal megkeresi az ingatlanügyi hatóságot a vezetékjog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése iránt. Amennyiben a vezetékjog nem az egész földrészletet érinti, akkor a határozathoz mellékelni kell az ingatlan érintett részét ábrázoló, az ingatlanügyi hatóság által záradékolt vázrajzot is.

(3) A vezetékjog megállapítása, illetve annak utólagos bejegyzése az ingatlannal kapcsolatban többlet jogokat és kötelezettségeket nem keletkeztethet, így nem teremt jogalapot kártalanítási igény érvényesítésére sem.”

Az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény 107. § 9. pontja a Vet. 172. § (1) bekezdését 2013. I. 1. napjától az alábbiak szerint módosította:

„A 172. § (1) bekezdésében az „öt éven” szövegrész helyébe a „hat éven” szöveg lép.”

A Vet. 172. §-át hatályon kívül helyezte az energetikai tárgyú törvények, valamint egyes klímapolitikai és adózási tárgyú törvények módosításáról szóló 2018. évi XCIX. törvény 65. § (1) bekezdés 15. pontja.

[29] 3. A Korm. r.-nek az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában is hatályos releváns rendelkezései:

„37. § (1) Egyszerűsített engedélyezési eljárás folytatható le abban az esetben, ha a kérelem
[...]

f) a VET 172. §-a szerinti, a vezetékjog fennállását megállapító ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésre alkalmas határozat,

[...]

kiadására irányul.

[...]

(3) Az (1) bekezdés, f) és g) pontja szerinti eljárások esetében nem kell az előkészítő eljárást lefolytatni, valamint nem kell a közművek, kezelők, üzemeltetők, illetve az ügyfelek nyilatkozatait megkérni és a kérelemhez csatolni.

[...]

(5) Az egyszerűsített eljárás során szerzett jogok és kötelezettségek gyakorlása tekintetében egyebekben az adott eljárásra vonatkozó rendelkezések az irányadók.”

„39. § (2) A vezetékjog fennállását és keletkezésének időpontját, vagy a közcélú hálózat meglétét és létesítésének időpontját a hálózati engedélyes dokumentumokkal köteles bizonyítani.

(3) Amennyiben a közcélú hálózat egyes szakaszai eltérő időszakokban (bővítésekkel) épültek, akkor a kérelemnél csak az elsőként megépült (alap)szakasz megépítésének idejét kell irányadónak tekinteni.”

[30] 4. Ket.-nek az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában hatályos releváns rendelkezései (a Ket.-et az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 142. §-a hatályon kívül helyezte. Hatálytalan 2018. I. 1. napjától):

„29. § (1) A hatósági eljárás az ügyfél kérelmére vagy hivatalból indul meg.

[...]

(3) Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, az eljárás megindításáról

a) a hivatalból indult eljárásban az ismert ügyfelet az első eljárási cselekmény elvégzésétől,

b) a kérelemre indult eljárásban – az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfelet kivéve – az ismert ügyfelet a kérelem beérkezésétől

számított nyolc napon belül értesíteni kell.

(3a) A hatóság mellőzheti az eljárás megindításáról szóló értesítést azon eljárásokban, amelyekben a kérelmezett jog gyakorlásáról is rendelkező 71/A. § szerinti függő hatályú döntés meghozatalának van helye.

(4) Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha

a) az veszélyeztetné az eljárás eredményességét,

b) az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül érdemben dönt, vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, vagy az eljárást megszünteti,

[...]

d) azt honvédelmi, nemzetbiztonsági, közbiztonsági okból jogszabály kizárja.”

„80. § (1) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, hirdetményi úton történő közlésnek van helye, feltéve, hogy
a) az ügyfél lakcíme, illetve székhelye ismeretlen, vagy a postai küldemény azzal a megjegyzéssel érkezik vissza, hogy a címzett ismeretlen helyre költözött, és a személyiadat- és lakcímnyilvántartást vezető hatóság vagy más állami szerv megkeresése nem járt eredménnyel,
b) a jogutód nem ismert,
c) az ügyfél nem jelöl meg kézbesítési meghatalmazottat, vagy
d) a hirdetményi kézbesítésen kívül igénybe vehető egyéb közlési módok alkalmazása elháríthatatlan akadályba ütközik, vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik.”

III.

- [31] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében az érdemi vizsgálat előtt megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadásának törvényi feltételeit.
- [32] Az Abtv. 27. §-a értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó közigazgatási nemperes eljárásban az elsőfokú bíróság által hozott végzés ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amely ellen fellebbezésnek nincs helye.
- [33] Az indítványozó érintett, mivel az alkotmányjogi panasszal támadott ügyben kérelmezőként szerepelt. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére tehát a törvényes határidőn belül került sor.
- [34] Az indítványozó beadványában megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely alapján kérte az Alkotmánybíróság eljárását, valamint a beadvány határozott kérelmet tartalmaz a sérelmezett bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozóan, melyet az Alaptörvény érintett rendelkezéseinek megjelölése mellett, azok sérelmének alátámasztására irányulóan indokolt.
- [35] Az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság tanácsa befogadta, mivel úgy ítélte meg, hogy a panaszban foglaltak felvetik az egyedi ügyben hozott ítéletek alaptörvény-ellenességének kételyét, és ez a tisztességes eljáráshoz való jog esetleges megsértésének a vizsgálatát indokolttá teszi.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos indítványi elemet vizsgálta, és ennek során áttekintette a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, az ügy szempontjából releváns gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság több határozatában, mint például a 17/2015. (VI. 5.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalkozott a kézbesítés(i) vélelem illetve fikció) alkotmányosságával a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] összefüggésben. Az Alkotmánybíróság e tekintetben következetes gyakorlatát számos határozatában megerősítette {lásd például: 35/2015. (XII. 16.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), 10/2017. (V. 5.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.)}.
- [38] 1.1. Az Alkotmánybíróság a határozataiban a szükségességi-arányossági teszt alapján vizsgálja az eljárási szabályokban esetenként fellelhető, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező részjogosultságok egyes korlátozásai Alaptörvénynek való megfelelését.
- [39] E tárgykörben az Abh1. az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatát megerősítve kifejtette: „a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az indítványozó bíró által is felhívott 3/2014. (I. 21.) AB határozatra figyelemmel az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozta és jelen határozatában is megerősíti, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező részjogosultságok – jelen esetben a kifogás benyújtásának időbeli – korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van. A szükségességi-arányossági teszt alapján az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jog részét képező eljárási szabályokban foglalt időbeli korlátozás akkor felel meg az Alaptörvénynek, ha másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el, tehát a korlátozás feltétlenül (vagyis elkerülhetetlenül) szükséges

valamely alapvető jog érvényesülése vagy alkotmányos érték védelme érdekében. A jogkorlátozás alkotmányosságához ezen túlmenően szükséges az is, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérti kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással. A jogalkotó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni, és a korlátozásnak nem szabad érintenie az alapjog lényeges tartalmát {3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [61]}." (Indokolás [26])

- [40] 1.2. Az Alkotmánybíróság a határozatok kézbesítését, és annak alkotmányos követelményeit már számos határozatában vizsgálta.
- [41] A határozatok kézbesítésének tárgykörében az Alkotmánybíróság az Abh1. meghozatalakor a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatban a korábbi alkotmánybírói döntésekben foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembevételével járt el. Ennek megfelelően a konkrét ügy kapcsán összevetette az alapul szolgáló alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket, és megállapította, hogy nincs akadálya a korábbiakban kialakult és idevágó gyakorlat megfelelő alkalmazásának. Ez alapján az Abh1. rámutatott, hogy a 8/2004. (III. 25.) AB határozat – a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 91. § (1) bekezdése alkotmányossági vizsgálata vonatkozásában – megállapította, hogy azon rendelkezés, amely szerint az érintettnek nem kézbesíthető a fegyelmi határozat, ha az állam- és szolgálati titokkörbe tartozó indokolást tartalmaz, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Ezen alapjog értelmében ugyanis „[a]z érintettnek joga van megismerni az ügyében hozott határozat indokait. A határozatok indokolásának írásbeli formában való kézbesítése az Alkotmánybíróság szerint garanciális eleme a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való alkotmányos jog megvalósulásának. A tisztességes eljárás követelménye szerint elvárható, hogy az érdekelt megismerhesse az ügyében hozott határozat részletes indokait, ennek pedig nem tesz eleget az, ha csupán elolvashatja, vagy azt az eljárás során felolvassák. A fegyelmi határozat kézbesítésének hiányában nem biztosítható az sem, hogy az érintett kellően megalapozza keresetét, ha úgy határoz, hogy bírósághoz fordul. Az állam- és szolgálati titokkörbe tartozó indokolást tartalmazó határozatnak az érintett részére történő kézbesítése természetesen nem mentesít a minősített irat kezelésére előírt szabályok betartása alól.” {ABH 2004, 144, 158, megerősítette az Abh1., Indokolás [32]}.
- [42] Az Abh1. – többek között – rögzítette: „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényhozó nagy szabadságot élvez az egyes közigazgatási eljárási határidőkre vonatkozó, a döntésekről és más jelentős eljárási cselekményekről való értesítés és azok közlési szabályainak kialakítására. Különösen nagy ez a szabadság a nem az Alaptörvényből fakadó jogorvoslati eljárásra vonatkozó szabályok esetén. A jogorvoslati lehetőség igénybe vételének határideje a közlés módjára és a benyújtás feltételeire irányadó rendelkezésekkel együtt nem lehet annyira bizonytalan, hogy az igénybe vételére jogosultakat ténylegesen megfossza attól, hogy éljenek ezzel a jogukkal, ez ugyanis ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljárás és ésszerű határidő követelményével.” (Abh1., Indokolás [27])
- [43] Kiemelte továbbá az Abh., hogy alapjogot sértő, ha a jogalkotó alkotmányos indok nélkül az ismert érdekelttől megköveteli, hogy maguk kövessék a közigazgatási szereplők, különösen a hatóságok cselekményeit. Az alapjog alkotmányos indok nélküli (szükségtelen) korlátozása, ha ezen érdekelttek tekintetében a személyes tájékoztatás nem érvényesül, s ezáltal az érintettek jogainak gyakorlása, a jognyilatkozataik megtételére nyitva álló határidő teljesítése jelentősen (aránytalanul) elnehezül (Abh1., Indokolás [28]).
- [44] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megsemmisítette a támadott jogszabályi rendelkezés hirdetményi kézbesítésre vonatkozó szövegrészét, továbbá alkotmányos követelményként írta elő, hogy a földbizottság állásfoglalását, a jegyző hivatalbóli eljárásának megindítását és a kifogás előterjesztésére nyitva álló ötnapos határidőt a név szerint ismert érdekelttel személyesen kell közölni, tehát nem hirdetményi úton.
- [45] Az Abh1. is számos szempontból foglalkozott a döntések közlésének funkcióival, és az azok érvényesüléséhez szükséges formai, eljárási feltételek biztosítása alkotmányjogi jelentőségével. Az Abh1. – többek között – rögzítette: „Az Alkotmánybíróság szerint a bírósági döntések közlésének funkciója kettős természetű: a bíróság tekintetében annak igazolására szolgál, hogy a kézbesítés szabályszerű volt-e. A kézbesítés szabályszerűsége előfeltétele annak, hogy a további eljárási cselekmények, a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatályosak legyenek. A másik funkciója, hogy a fél értesüljön a rá nézve jelentős eljárási cselekményekről és a jogi helyzetére kiható döntésekről, annak érdekében, hogy az adott döntéssel összefüggésben eljárási jogait gyakorolni, kötelezettségeit (határidőben) teljesíteni tudja. A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából különösen nagy súlya van, hogy az érintettel közöljék az eljárást megindító döntést, valamint az eljárást

érdemben lezáró olyan döntést, amelyhez a jogalkotó jogorvoslati jogot fűz. Az utóbbi esetben a közlés alkotmányjogi jelentőségét húzza alá az, hogy a jogorvoslati jog érvényesülésének is előfeltétele. Közlés hiányában ugyanis az érintettet elzárják annak a lehetőségétől is, hogy mérlegelhesse jogi helyzetét és dönteni tudjon arról, hogy élni kíván-e jogorvoslati jogával vagy sem.” (Abh1., Indokolás [65]).

- [46] Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság kimondta: az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből folyó alkotmányos követelmény, hogy ugyanabban a közigazgatási hatósági eljárásban a Ket. 29. § (4) bekezdés *b*) pontja szerinti, az eljárás megindulásáról szóló értesítés-mellőzési indokot, és a 80. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti hirdetményi úton történő közlést ismert ügyfelek esetében együttesen nem lehet alkalmazni.
- [47] „Az Alkotmánybíróság eljárása során – az alapul szolgáló ügy kapcsán – hivatalból észlelte, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás sérelmét eredményezheti, hogy az idézhető laccímmel rendelkező ügyfél ugyanazon közigazgatási hatósági eljárásban sem annak megindításáról, sem a hatósági döntésről nem szerez tudomást. Ez azokban a közigazgatási eljárásokban fordulhat elő, amelyekben a közigazgatási hatóság az eljárás megindulásáról szóló tájékoztatást/értesítést a Ket. 29. § (4) bekezdés *b*) pontja alapján (amely mellőzhetővé teszi az eljárás megindításáról szóló értesítést abban az esetben, ha a hatóság nyolc napon belül dönt, vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, továbbá, amennyiben az eljárást megszünteti) mellőzi, majd ezt követően a idézhető laccímmel rendelkező ügyfélnek az érdemi hatósági döntésről szóló értesítést/tájékoztatást a Ket. 80. § (1) bekezdés *d*) pontjának »előre eredménytelennek mutatkozik« fordulata alapján hirdetményi kézbesítés útján közli. Így a fenti két rendelkezés egy eljárásban való együttes alkalmazása azt eredményezi, hogy az idézhető laccím ellenére az ügyfelet elzárja az eljárás során ügyféli jogainak gyakorlásától, így az ügyfélnek az adott hatósági eljárásban a hatósági eljárásról való tényleges értesülése hiányában nem áll módjában mérlegelnie jogi helyzetét, továbbá nem dönthet ügyféli jogainak gyakorlását illetően. Ugyanakkor az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjog részét képezi, hogy ügyfél jogait a közigazgatási eljárás során gyakorolhassa, melynek elengedhetetlen feltétele az eljárás megindulásáról vagy legalább az érdemi döntésről való értesítése. Az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezések alkotmányos értelmezésének előmozdítása érdekében megállapította, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény a jogalkalmazó számára, hogy a közigazgatási eljárás során az idézhető laccímmel rendelkező ügyfelek esetében, azokban az ügyekben, ahol az eljárás megindulásáról szóló értesítés a Ket. 29. § (4) bekezdés *b*) pontjának »az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül dönt« fordulatára tekintettel mellőzve lett, a hatóság érdemi döntéséről való közlés, tájékoztatás olyan formában történjen, amely lehetővé teszi az ügyfél tényleges értesülését. Míg a hatósági döntés közlése során csak abban az esetben lehet alkotmányos keretek között helye a hirdetményi kézbesítés Ket. 80. § (1) bekezdés *d*) pontja »vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik« szövegrésze szerinti közlési mód alkalmazásának, ha magának az eljárásnak a megindulásáról az ügyfél már értesült.” (Abh2., Indokolás [102])
- [48] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban áttekintette a villamos energiával kapcsolatos vezetékjog bejegyzésére vonatkozó eljárásoknak a jelen ügy szempontjából releváns szabályait. Ezen eljárások formalizált szabályaihoz képest, a vezetékjog bejegyzése megtörténhet egyszerűsített eljárásban is. Az Alkotmánybíróság által vizsgált rendelkezések az ún. egyszerűsített eljárásban alkalmazandóknál is jóval kevesebb eljárási garanciát nyújtanak az ügyfél számára.
- [49] 2.1. A Korm. r. a Vet. 172. §-ában biztosított, az engedélyes számára rendkívül kedvező szabályokhoz az ingatlan tulajdonos eljárási jogait gyakorlatilag kiüresítő rendelkezéseket fűz, kimondva, hogy a kérelem benyújtását megelőzően legalább tíz évvel korábban idegen ingatlanon megépült és üzembe helyezett közcélú vezeték, tartószerkezet stb. tekintetében kerülhet sor a többszörösen egyszerűsített eljárásra, amennyiben azok elhelyezésére vonatkozó vezetékjog alapítása nem történt meg, vagy a vezetékjogi engedély nem lelhető fel, illetve a vezetékjog az ingatlan-nyilvántartásba nem került bejegyzésre.
- [50] A Vet. 123. § (1) bekezdése értelmében a közcélú hálózat nyomvonalát úgy kell kijelölni és megtervezni, hogy az lehetőleg közterületen haladjon és a lehető legkisebb mértékben érintsen termőföldet vagy egyéb nem köztulajdonban lévő ingatlant. E § (3) bekezdése alapján a közcélú hálózat idegen ingatlanon történő elhelyezésére a hálózati engedélyes javára a Hatóság vezetékjogot engedélyezhet, ha az a közcélú hálózat szükséges fejlesztése érdekében indokolt, és az ingatlan használatát lényegesen nem akadályozza.

- [51] 2.2. A Korm. r. 39. § (3) bekezdése szerint amennyiben a közcélú hálózat egyes szakaszai eltérő időszakokban (bővítésekkel) épültek, akkor a kérelemnél csak az elsőként megépült (alap)szakasz megépítésének idejét kell irányadónak tekinteni, a fentiekben említett időtartam számításakor.
- [52] 2.3. A vizsgált, többszörösen egyszerűsített eljárásban a Korm. r. 37. §-a (3) bekezdése értelmében, az egyszerűsített eljárás esetén is kötelező, a tulajdonos számára számos eljárási jogot biztosító előkészítő eljárás lefolytatásától is eltekint a jogalkotó, beleértve az egyszerűsített eljárásban is elhagyható helyszíni szemle mellőzését is.
- [53] 2.4. A Korm. r. 37. §-a több olyan további rendelkezést is tartalmaz, amelyek egyrészt az engedélyes számára szinte korlátlan jogokat biztosítanak, másrészt a tulajdonos eljárási jogait kiüresítik. Ki kell emelni, hogy a szakhatóság jogait és a hirdetményi kézbesítés általános szabályait is kiüresítő rendelkezéseknek megfelelő hirdetmény 15 napos kifüggesztésére tekintettel, az ügyfél hallgatását is hozzájárulásnak kell tekinteni, annak ellenére, hogy az előkészítő eljárás lefolytatásától is eltekint a jogalkotó.
- [54] 2.5. A Korm. r. 37. §-ában foglalt, az ingatlantulajdonosnak a tisztességes eljáráshoz való jogát számos vonatkozásban korlátozó rendelkezéseit az Alkotmánybíróság a Ket. hirdetményi kézbesítésre vonatkozó szabályai tükrében vizsgálta, mivel a Ket. általános szabályaihoz képest képeznek a Korm. r. szabályai kivételt.
- [55] A Ket. 80. § (1) bekezdése *d)* pontja értelmében, ha törvény másként nem rendelkezik, hirdetményi úton történő közlésnek van helye, feltéve, hogy a hirdetményi kézbesítésen kívül igénybe vehető egyéb közlési módok alkalmazása elháríthatatlan akadályba ütközik, vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik.
- [56] Az Alkotmánybíróság emlékeztet a Ket. 78. §-ában foglaltakra. Eszerint a határozatot közölni kell az ügyféllel és azzal, akire nézve az jogot vagy kötelezettséget állapít meg, az ügyben eljáró szakhatósággal és a jogszabályban meghatározott más hatósággal vagy állami szervvel.
- [57] A végzést azzal kell közölni, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, valamint azzal, akinek az jogát vagy jogos érdekét érinti, továbbá jogszabályban meghatározott személlyel vagy szervvel. A hatóság az ügyfél kérelmére egy alkalommal külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a vele nem közölt végzésről.
- [58] A Ket. korábban hatályos szövege alapján is, 2009. október 1. napjától a Ket. 29. § (3) bekezdése alapján, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, az eljárás megindításáról a kérelemre indult eljárásban – az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfelet kivéve – az ismert ügyfelet a kérelem beérkezésétől számított nyolc (korábban 5) napon belül értesíteni kell.
- [59] Az ügyben alkalmazandó Ket. 29. § (4) bekezdés *a)* és *b)* pontjai alapján az értesítés csak akkor mellőzhető, ha az veszélyeztetné az eljárás eredményességét illetve az eljárás megindítása után a hatóság nyolc napon belül érdemben dönt, vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, vagy az eljárást megszünteti.
- [60] A Ket. a kézbesítési ügygondnok intézményéről is rendelkezik. A Ket. 81. § (3) értelmében, ha a 80. § (1) bekezdés *a)–c)* pontja szerint hirdetményi kézbesítésnek lenne helye, és a döntés az ügyfél számára kötelezettséget állapít meg, vagy alapvető jogát vonja el vagy korlátozza, a döntés közlésének megkísérlése érdekében kézbesítési ügygondnok rendelhető ki. A kézbesítési ügygondnok gondoskodik az ügyfél tartózkodási helyének megállapításáról és a döntés kézbesítéséről. Ez a szabály – az ismert adatok alapján – a tárgybeli ügyben nem volt alkalmazható.
- [61] 3. A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából különösen fontos, hogy az érintettel közöljék az alkotmányjogi szempontból kiemelt jelentőségű döntéseket: az eljárást megindító döntést, valamint az eljárást lezáró döntést. Alkotmányjogi jelentősége van továbbá a jogorvoslattal támadható döntések közlésének, függetlenül attól, hogy azok egyúttal az eljárást lezáró döntések-e. Mindezen döntések közlése elmaradása a tisztességes eljáráshoz való jog és egyben a jogorvoslathoz való jog érvényesülésének az akadályát is képezi.
- [62] Az Alkotmánybíróság – utalva az Abh1.-ben foglaltakra – megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog garanciális eleme, hogy az érintettet értesíteni kell a bíróság rá nézve hozott döntéséről (közlési kötelezettség). A közlés formáját illetően azonban a törvényhozó nagy szabadságot élvez abban, hogy az eljárás jellege, az adott döntés jellege és tartalma, valamint a közléshez fűződő joghatások (különösen a szintén alapjogi védelmet élvező jogorvoslati jog) függvényében a közlés szabályait miként alakítja ki. Ahogyan azonban az Abh1. is fogalmazott: a közlés módjának kialakítása nem vezethet arra, hogy a jogorvoslati jog igénybevételére jogosultakat ténylegesen megfosssa attól, hogy éljenek ezen jogukkal.

- [63] Emellett a jogalkotó nem kényszerítheti az eljárási cselekmények megtételére jogosultakat általánosságban arra, hogy maguk kövessék figyelemmel a hatóságok eljárási cselekményeit, különösen, ha az eljárás megindulásáról sem értesítették, és annak megindulására nem kellett – a megfelelő gondosság mellett sem – számítani. Kivételt képez ez alól az az eset, amikor ezt valamely nyomós ok (mint az érintett ismeretlen lakóhelye vagy a jogi személy ismeretlen székhelye stb.) indokolja. Az ilyen esetekben viszont a kézbesítési ügygondnok kirendelése jelenti azt a megoldást, amely biztosítja a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését a távollévő ügyfél számára.
- [64] Egyes rendelkezések a hirdetményi kézbesítést megalapozó indokok körében említik az érintettek nagy számát is. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy önmagában az érintettek száma nem jelent olyan alkotmányjogilag értékelendő szempontot, amelyre hivatkozással az eljárás megindítását, és az azt lezáró döntést egyedileg, az ismert személyű, elérhetőségű érdekelttel nem közlik a kézbesítés általános útját igénybe véve, hanem azt a hirdetményi kézbesítés fikciója helyettesíti. Az adott esetben ugyanis kézbesítési ügygondnok kirendelésére sem kerül sor, így a kézbesítés megtörténte fikció, és nem vélelem.
- [65] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy bírósági és hatósági döntések kézbesítésének, mint jogintézménynek az elsődleges célja az, hogy az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, akinek a jogi helyzetét a végzés érinti, továbbá ettől függetlenül az adott eljárás (processzuális) résztvevője (a továbbiakban: érdekelt) értesüljön a rá nézve jelentős eljárási cselekményekről és a jogi helyzetére kiható döntésekről, annak érdekében, hogy az adott döntéssel összefüggésben eljárási jogait gyakorolni, kötelezettségeit (határidőben) teljesíteni tudja. A döntés kézbesítése megtörténte, módját, idejét, és közvetlenségét vagy a közvetlenség jogszerű vagy jogellenes mellőzését tanúsító papír alapú vagy elektronikus okirat alapján tudja a döntést hozó hatóság vagy bíróság, továbbá az esetleges jogorvoslatot elbíráló hatóság vagy bíróság eldönteni, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént-e, azaz a kézbesítés alkalmas-e a kézbesítéshez fűződő joghatások kiváltására.
- [66] A kézbesítés megtörténte ugyanakkor jogszabályi rendelkezések nem tényállási elemek bizonyításához, hanem vélelmek beálltához, vagy akár fikciókhoz is köthetik. Ezek, és különösen a vélelmek megdöntésére vonatkozó szabályrendszer ismertetése nem tartozik a jelen határozat tárgyához, ezért azokat e határozat nem elemzi alkotmányjogi szempontból.
- [67] Az eljárást megindító beadvány hirdetményi kézbesítésének joghatása tehát fikción, és nem megdönthető vélelmen alapul. Amennyiben az eljárás megindításáról az érdekeltet nem, vagy a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányjogilag nem indokolt korlátozásával értesítik, és/vagy a döntést – a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányjogilag indokolatlan korlátozásával – nem megfelelően kézbesítik, az alaptörvény-ellenes helyzetet eredményez.
- [68] Az Alkotmánybíróság a jelen határozatában is megerősíti, hogy annak érdekében, hogy a döntés közlése, mint a tisztességes eljáráshoz való jog egyik lényeges eleme alkotmányjogi értelemben biztosított legyen, az szükséges, hogy a közlés olyan formában történjen, amely az érintett számára tényleges értesülést tesz lehetővé. Ez a követelmény az egyszerűsített eljárások tekintetében, és a Korm. r. szerinti többszörösen egyszerűsített eljárások esetében is irányadó.
- [69] A hirdetményi típusú kézbesítés funkciója a döntés közlése azokban az esetekben, amikor a személyes közlési formák alkalmazása vagy objektíve lehetetlen vagy nagyobb érdeksérelemmel járna, mint a nem személyes közlési formák alkalmazása.
- [70] Az Abh1.-ben foglaltakkal összhangban az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a jogalkotó a közlési formák szabályozásakor köteles az adott cél eléréséhez szükséges legenyhébb eszközt alkalmazni, és a korlátozás nem érintheti az alapvető jog lényeges tartalmát. Ezért a kizárólag hirdetményi jellegű kézbesítés akkor minősül alkotmányosnak, ha az eljárás és döntés jellegéből (tartalmából) kiindulva ez nem vezet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szükségtelen vagy aránytalan korlátozására.
- [71] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Korm. r. nem állítja korlátját annak, hogy egy utca, vagy sok tucat ingatlan tulajdonosa tekintetében adja-e be a kérelmet az engedélyes, ez tehát önkényes döntés eredménye lehet. A hirdetményi kézbesítés alkalmazásának ilyen módon történő kiprovokálásával, – amit a Korm. r. az eljárás lefolytatásának többszörös egyszerűsítését megengedő szabályai lehetővé tesznek – az engedélyes az eljárás jelentős gyorsítását érheti el. Ez azonban az ingatlantulajdonosok tekintetében ténylegesen az eljárási jogok, ezáltal alapjogok: a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslati joggal való élés lehetőségének kiüresítését jelenti.

- [72] A hirdteményi típusú közlés azonban az ügy érdemére vonatkozó, az érintett személy jogi helyzetére kihatással járó, illetve eljárási helyzetét alapvetően meghatározó (főként az eljárást megindító és befejező) döntések esetében csak különösen indokolt esetben alkalmazható.
- [73] Az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt is, hogy az alkotmányjogi panasszal érintett alap hatósági eljárás többszörösen egyszerűsített eljárás. A döntés kézbesítésének módja hirdteményi kézbesítés volt, annak ellenére, hogy az ügyfeleknek történő közvetlen kézbesítéshez szükséges adatok az eljáró hatóság számára az ingatlan-nyilvántartás adatai alapján rendelkezésre álltak. Ennek ellenére az indítványozó által hivatkozott, a PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatban sem az ingatlantulajdonosok neve, sem az ingatlanok pontos címe, sőt helyrajzi szám és az ingatlanok cím szerinti megjelölése sem szerepelt, csak a nyomvonal az érintett terület behatárolásával, és a változási vázrajzok munkaszáma. A határozatból továbbá nem derült ki az a határozat jogszerűségét meghatározó adat sem, hogy melyik ingatlant mióta terheli az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett vezetékjog, továbbá a határozat tartalma szempontjából fontos információ sem, hogy mi a vezetékjog tartalma, milyen a dologi jogi korlátozás terjedelme: pl. védőövezet stb.
- [74] Az ügy sajátossága – amire az indítványozó is rámutatott –, hogy a vezetékjogok bejegyzése az indítványozó által is tapasztalt protokoll szerint zajlott feltehetően országszerte. A vezetékjog a gyakorlatban változó módokon konkretizálódhat, annak terjedelmét a jogosult kérelme lényegében meghatározza. Az ügyféllel nem közlik a vezetékjog pontos tartalmát, így jelenthet egy különösebb törődést nem igénylő bejegyzést csupán, a hozzáférés biztosítását, de tényleges tartalma szerint az ingatlan használatának korlátozásával is járhat, érintheti a beépíthetőséget, amely már az ingatlan tekintetében a rendelkezési jog korlátozását is jelentheti. Ezért is fontos, hogy az ingatlantulajdonosok a vezetékjog tekintetében hozott határozatról, valamint annak tényleges tartalmáról olyan időben tudomást tudjanak szerezni, amikor ügyféli jogait, beleértve a határozat mellékletei megismerésének lehetőségét és a fellebbezési jogot is, gyakorolni tudják.
- [75] A Ket. hirdteményi kézbesítésre vonatkozó szabályai együtt alkalmazva a Ket. 29. § (4) bekezdésével és a Korm. r.-nek az ügyfél jogait számos tekintetben korlátozó szabályaival azt eredményezik, hogy az engedélyes kérelme szerint vezetékjoggal érintett ingatlanok tulajdonosai, mint ügyfelek az eljárási jogait gyakorolni nem tudják. Ezáltal a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérül.
- [76] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel a Ket.-ben rögzített ügyféli jogok, és ezáltal a jogorvoslathoz való jog tényleges kiüresítése. Az ingatlanok ismert, az ingatlan-nyilvántartásban szereplő tulajdonosai tekintetében ez az eljárás az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek minősül, az Alkotmánybíróság korábbi határozatainak a tükrében is.
- [77] Az Alkotmánybíróság megerősíti az Abh1.-ben is kifejtetteket: „A hirdteményi típusú kézbesítés [...] funkciója is az eljárás lefolytatásának gyorsítása, egyszerűsítése. Egyrészt azt szolgálhatja, hogy a kézbesítés lehetetlensége ne képezze az eljárás lefolytatásának (befejezésének) akadályát. Másrészt az indokolhatja az alkalmazását, ha az érintettek nagy száma miatt a kézbesítendő felkutatása és a kézbesítés joghatásainak bevétele nagyobb érdeksérelmet okozna, mint a hirdteményi kézbesítésből eredő esetleges érdeksérellem (nevezetesen, hogy az érintettek nem feltétlenül követik – és ez nem is várható el – folyamatosan a hirdteményeket, így nem feltétlenül értesülnek az adott döntésről). Vagyis alapvetően kiegészítő szabályról van szó, olyan esetekre nézve, amikor a személyes közlési formák alkalmazása vagy objektíve lehetetlen, vagy nagyobb érdeksérellemmel járna, mint a nem személyes közlési formák alkalmazása.” (Abh1., Indokolás [68], megerősítette: Abh2., Indokolás [94])
- [78] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataival összhangban megállapítja továbbá, hogy „[a] jogalkotó a közlési formák szabályozásakor köteles az adott cél eléréséhez szükséges legenyhébb eszközt alkalmazni, és a korlátozás nem érintheti az alapvető jog lényeges tartalmát. Ezért a kizárólag hirdteményi jellegű [...] kézbesítés akkor minősül alkotmányosnak, ha az eljárás és döntés jellegéből (tartalmából) kiindulva ez nem vezet a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szükségtelen vagy aránytalan korlátozására. A hirdteményi típusú közlés azonban az ügy érdemére vonatkozó, az érintett személy jogi helyzetére kihatással járó illetve eljárási helyzetét alapvetően meghatározó (főként az eljárást megindító, és befejező) döntések esetében csak különösen indokolt esetben alkalmazható. (Ilyen indok lehet, ha az érintett az eljárás során nem volt elérhető, nincs meghatalmazottja, nem állított kézbesítési megbízottat, vagy – mint az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárás esetében – az eljárás oka éppen a kézbesítés lehetőségének hiánya.) Önmagában az eljárás egyszerűsítése és gyorsítása azonban nem minősül kellő súlyú indoknak.” (Abh1., Indokolás [69], megerősítette: Abh2., Indokolás [95])

- [79] Az Abh2.-ben foglaltakat megerősítve, az Alkotmánybíróság megállapítja: „Az eljáró hatóság és a közigazgatási bíróság az ügyfelek nagy számával indokolta a hirdetményi kézbesítést. [...] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az érdemi döntés hirdetményi kézbesítése az állandó lakcímmel és onnan idézhető ügyfél részére a Ket. 80. § (1) bekezdés d) pontja »alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik fordulata« nem a lehetlenség okán, hanem valójában csak az eljárás gyorsításaként (illetve egyszerűsítéseként, a részjogerő miatt), célszerűségi, gazdaságossági okokból került alkalmazásra. Tekintettel az ügyfelek lakcímének ismert voltára, ugyanis nem lett volna akadálya annak, hogy csupán azokkal az ügyfelekkel szemben kerüljön sor a hirdetményi kézbesítés előre »eredménytelen« fordulatának alkalmazására, akikkel szemben valószínűsíthető volt, hogy a hatóság más módon nem tudja őket értesíteni.” (Abh2., Indokolás [97])
- [80] Az Abh2.-ben foglaltakkal összhangban az Alkotmánybíróság a jelen esetben is rámutat: „Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vizsgált bírói döntés a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot sértette azzal, hogy a Ket. 80. § (1) bekezdés d) pontja hirdetményi kézbesítésen kívül igénybe vehető egyéb közlési módok alkalmazása során a hirdetményi kézbesítés feltételének »előre eredménytelennek mutatkozik« fordulatát mint normatartalmat úgy értelmezte, hogy az eleve eredménytelenséget önmagában az ügyfelek jelentős, nagy száma, illetve pusztán célszerűségi és gazdaságossági okok folytán megalapozottnak tartotta, függetlenül attól, hogy az ügyfél rendelkezik-e olyan lakcímmel, melyen ténylegesen sikeresen értesíthető. [...] A tényleges, idézhető lakcímmel rendelkező ügyfelekre nézve az érdemi döntés közlésének hiánya folytán a tisztességes hatósági eljárás sérelme annak folytán valósult meg, hogy a bírói döntés a fentiek szerinti rendelkezés célszerűségi, gazdaságossági okból történő alkalmazásával valójában megfosztotta őket ügyféli jogaik gyakorlásától, valamint attól, hogy a jogorvoslati jogukról dönthessenek.” (Abh2., Indokolás [98])
- [81] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában hozott 8.Kpk.50.084/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, mivel az eljáró bíróság határozatát az Alaptörvény XIV. cikkét sértő módon hozta meg.
- [82] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a határozatok tartalmának a PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatban rögzített módon, a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog részét képező, a döntések kézbesítéséhez való jognak a teljes kiüresítését, a döntés tartalma megismerhetősége teljes mellőzését eredményező határozat alaptörvény-ellenes volt.
- [83] A vizsgált eljárás egyik fő célja, nevezetesen, hogy a vezetékjog ingatlan-nyilvántartási bejegyzése minél gyorsabb eljárás keretében történhessen meg, indokolja, hogy a bejegyzési eljárás – bizonyos tekintetben – egyszerűsített eljárási szabályok alapján történjen. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint azonban az eljárási szabályok egyszerűsítésének keretet és korlátot szab a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog érvényesülésének alaptörvényi követelménye. Az eljárási szabályok egyszerűsítése tehát csak ezen cél eléréséhez feltétlenül szükséges és arányos mértékben minősül az Alaptörvénnyel összeegyeztethetőnek.
- [84] Önmagában az eljárás egyszerűsítése és gyorsítása nem minősül kellő súlyú indoknak.
- [85] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az engedélyes által választott kézbesítési technika arra kényszerítette (volna) az érintetteket, hogy napi szinten kövessék a hirdetményi kézbesítéseket, és ismerjék a vezetékjogi terveket, ami alkotmányosan nem indokolható elvárás. Mindeközben az ingatlan tulajdonosok adatai az ingatlan-nyilvántartásból elérhetőek voltak, így esetükben a postai úton vagy esetleg (a jogszabályokban meghatározott esetekben) elektronikus úton a kézbesítés megvalósítható lett volna.
- [86] Az indítványozó mint ügyfél tehát egyáltalán nem értesült az eljárás megindításáról, hanem egyből csak a döntést ismerhette volna meg, ha korábban részletezett, helyrajzi számot sem tartalmazó hirdetményt feltalálta volna.
- [87] 4. A hatályos rendelkezések, így a Ket. 29. § (4) bekezdés b) pontjára tekintettel is vizsgálni kell, hogy a kérelem és mellékletei benyújtását követően a hatóság határozatot hozott, helyszíni szemle megtartása nélkül, és minden érdekelt, így az ügyfél nyilatkozattételre való felhívását is mellőzve.
- [88] A vizsgált, többszörösen egyszerűsített eljárásban a Korm. r. 37. §-a (3) bekezdése hatályos szövege értelmében az ügyfelek nyilatkozatainak beszerzésére sincsen szükség.
- [89] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben hozott PMMBH II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozat vonatkozásában észlelte, hogy az egyes, helyrajzi számokkal sem jelölt (belterületi, lakó) ingatlanok esetében nem tartalmazza a határozat egyértelműen azt sem, hogy melyik ingatlant mióta terheli az ingatlan-nyilvántartásba be nem jegyzett vezetékjog, és mi annak terjedelme: pl. védőövezet stb.

- [90] 5. Az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha az Alkotmánybíróság a 27. § alapján folytatott eljárásában alkotmányjogi panasz alapján megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, a döntést megsemmisíti. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése értelmében pedig az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is.
- [91] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában hozott 8.Kpk.50.084/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, mivel az eljáró bíróság határozatát az Alaptörvény XIV. cikkét sértő módon hozta meg. Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes bírósági határozatot – az eljárás során hozott közigazgatási végzésekre: a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatósága II-S-001/580-7/2012. LP-161/2012. számú határozatára és a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal MKEH-JF 00128/003/2013.I. számú végzésére is kiterjedő hatállyal – semmisítette meg.
- [92] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmének elbírálásakor elegendhetlen annak vizsgálata, hogy a közigazgatási határozatok közlése olyan módon történt-e, hogy az ügyfél érintettségét fel tudja ismerni. A bírósági felülvizsgálattal biztosított jogorvoslathoz való jog a vizsgált esetben alaptörvény-ellenesen kiüresedett.
- [93] Az Alkotmánybíróság már korábban megállapította, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}
- [94] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben megállapította: az eljáró bíróság nem vette figyelembe, hogy az ügyben eljáró hatóságok a fenti eljárásukkal lényegében kiüresítették a saját mérlegelési és döntési kompetenciájukat, és ezáltal formalitássá tették a hatósági majd a bírósági eljárás alapjogvédelmi szempontból fennálló garanciális jelentőségét.
- [95] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás keretében nincs lehetősége a bizonyítékok felülmérlegelésére: azt, hogy az adott ügy körülményei megalapozzák-e a hatóságok működésének „tiszteletlen voltát”, esetről-esetre a hatóságoknak, illetve a felülvizsgálat során a bíróságnak kell megítélnie.
- [96] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy mivel az Alkotmánybíróság feladata nem a ténybíráskodás, a jelen ügyben a vezetékjog vonatkozásában a ténykérdéseket nem vizsgálta, és nem vizsgálhatta. Azonban, mint az Alaptörvényben biztosított jogot, meg kellett adnia az indítványozónak a lehetőséget, hogy olyan közigazgatási hatósági ügyben, ahol nyilvánvalóan ügyfél, ügyféli jogait gyakorolni tudja.
- [97] Az alaptörvény-ellenesség megállapítására és a támadott bírói döntés megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatát követve – az indítványozó által felhívott további alaptörvényi rendelkezések tekintetében az Alaptörvénynek való megfelelést már nem vizsgálta.
- [98] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási végzés felülvizsgálata tárgyában hozott 8.Kpk.50.084/2013/3. számú végzése alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes bírósági határozatot – az eljárás során hozott közigazgatási végzésekre: a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatósága II-S-001/580-15/2012. számú végzésére és a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal az MKEH-JF 00128/003/2013.I. számú végzésére is kiterjedő hatállyal – semmisítette meg.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/299/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3307/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.Szk.20.452/2018/4. végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján jogi képviselője útján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.Szk.20.452/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az ügy előzménye, hogy az indítványozó a rendőrség által tudomásul vett és biztosított, a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) hatálya alá tartozó rendezvényen vett részt. A demonstráció befejezetté nyilvánítását követően az indítványozó a rendezvényen részt vevő kisebb tömeg részeként további demonstrálás céljából az úttesten továbbvonult, és ezen cselekményével a járműforgalmat akadályozta.
- [3] A eljáró bíróság által figyelembe vett 01040/5287/2018. id. számú rendőri jelentés értelmében az intézkedő rendőrök felszólították az úttesten tartózkodó személyeket, hogy az úttestet hagyják el, és használják a közlekedésre kijelölt járdát; a felszólítást figyelmen kívül hagyó személyeket, köztük az indítványozót intézkedés alá vonták. Ennek eredményeként a Budapesti Rendőr-főkapitányság V. kerületi Rendőrkapitánysága mint Szabálysértési Hatóság szabálysértési eljárást indított az indítványozó ellen, és az indítványozó szabálysértési felelősségét a 2018. október 18-án kelt 01805/288-8/2018.szabs. számú határozatával a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 224. § (1) bekezdése szerint minősülő közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt megállapította, és őt pénzbírsággal sújtotta.
- [4] Az indítványozó kifogást nyújtott be, amelynek eredményeként a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2019. március 6-án kelt, 12.Szk.20.452/2018/4. számú végzésében az indítványozót a kiszabott pénzbírság helyett figyelemzetetésben részesítette.
- [5] Indokolásában a bíróság a 75/2008. (V. 29.) AB határozatra utalva kifejtette, hogy az indítványozó vonulását nem tekinti a gyülekezési jog által védett spontán tüntetésnek, mivel „a spontán tüntetés esetében kell lennie egy olyan oknak, célnek, ami az együttes fellépést, véleménynyilvánítást indokoltá teszi. Jelen esetben azonban ezen motiváció megjelölésének hiánya önmagában kizárja a vonulás spontán demonstrációként értelmezését, mivel maga az eljárás alá vont személy sem tudott olyan új okot, célt megjelölni, mely a demonstráció befejezése után merült volna fel és indoka lehetett volna egy újabb tüntetésnek.”
- [6] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság végzése sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt békés gyülekezéshez fűződő alapjogát. Indítványában hivatkozik arra, hogy a rendőrség intézkedése előtt rendőrségi utasítást vagy felszólítást nem hallott; a vonulás során a rendőrség jelen volt, azt biztosította; cselekménye nélkülözi a társadalomra veszélyességet; a szankció alkalmazása ún. bénító hatással (*chilling effect*) járhat a polgárok demokratikus elkötelezettsége tekintetében; álláspontja szerint a 75/2008. (V. 29.) AB határozat szerinti spontán gyülekezés alakult ki; utalt arra, hogy a Gytv. 2. § (3) bekezdésének megfelelően gyülekezése mindvégig „békés” jellegű maradt; és végül felhívta az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) több döntését.
- [7] Az indítvány szerint a jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként merül fel az, hogy a bíróság jogértelmezése szerint nem alakulhat ki ugyanolyan közéleti célt kifejezni szándékozó spontán gyülekezés

egy befejezetté nyilvánított gyülekezés következtében, hanem az újabb rendezvénynek szükségszerűen más célra kell szerveződnie. Mindez felveti a bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenessége kételyét is, mivel a bíróság az „új cél” vizsgálatával egy, a jogszabályból és az alkotmánybírói gyakorlatból nem következő új feltételt támasztott a gyülekezési jog gyakorolhatóságához. E tekintetben az indítványozó analógiaként hívta fel az 1/2019. (II. 13.) AB határozatban foglaltakat, amely a rongálás szabálysértési tényállása alkalmazhatóságáról döntött a véleménynyilvánítás szabadsága tekintetében.

- [8] Az indítványozó szerint nem álltak fenn a rendezvény feloszlásának feltételei sem; mindazonáltal a feloszlás is kevésbé lett volna sérelmes az indítványozó és a spontán gyülekezés többi résztvevője számára, hiszen abban az esetben nem került volna sor individuális szabálysértési felelősség megállapítására. Álláspontja szerint jelen esetben kétféle legitim cél képzelhető el a békés gyülekezéshez való jog korlátozásaként – a közlekedés biztonsága, illetve a közlekedés rendjéhez fűződő közérdek –, de egyik esetben sem állnak fenn a korlátozás feltételei. A indítványozó érvelése végül arra konkludál, hogy a „támadott döntésből kiolvasható egy olyan elvárás, miszerint a bejelentett és tudomásul vett rendezvény résztvevői ne kezdjenek a megelőző demonstrációval azonos vagy hasonló tartalommal közvetlen spontán demonstrációba közvetlenül azt követően, hogy a bejelentett és tudomásul vett demonstráció véget ér. Ez a fent kifejtettek szerint legitim cél nélküli alapjogkorlátozást eredményez.”

II.

- [9] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„VIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.”

III.

- [10] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [11] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először megvizsgálta, hogy teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjeszthet a testület elé.
- [12] Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] A befogadásról való döntéskor az indítvány tartalmi vizsgálata során a tanács különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket vizsgálja.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt követelményeknek. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság 27. § szerinti hatáskörét, megjelölte a vizsgálni kért bírósági végzést, kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában részletesen indokolta Alaptörvényben biztosított joga sérelmét.
- [15] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A jelen ügyben részben a bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenességének kételye vetődik fel, mivel az indítványozó állítása szerint a bíróság az „új cél” vizsgálatával egy, a jogszabályból és az alkotmánybírói gyakorlatból nem következő új feltételt támasztott a gyülekezési jog gyakorolhatóságához. Mindez pedig egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is jelent, hiszen érdemi vizsgálatot indokol annak megítélése, hogy a bejelentett

és befejezett gyülekezést követő események milyen megítélés alá tartozhatnak a békés gyülekezéshez való jog szempontjából.

- [16] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [17] 2.1. Az Alkotmánybíróság a 3/2013. (II. 14.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) a gyülekezéshez való alapjog Alkotmányban és Alaptörvényben szabályozott tartalmát illetően megállapította: „A 2011. december 31-éig hatályos Alkotmány 62. § (1) bekezdésében a Magyar Köztársaság elismerte a békés gyülekezés jogát és biztosította annak szabad gyakorlását. A 2012. január 1-jétől hatályos Alaptörvény mindenki jogát biztosítja a »békés gyülekezéshez«. Bár az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésének szövege kifejezetten nem követeli meg az államtól, hogy az emberek szabad gyülekezését biztosítsa, ez a kötelezettség az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből következik, ez utóbbi rendelkezés ugyanis minden alapvető (ideértve a gyülekezési) jog védelmét az állam elsőrendű kötelezettségévé teszi. Az állam jogalkotó és jogalkalmazó intézményei tehát kötelesek biztosítani, hogy a gyülekezni kívánók élhessenek az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogokkal. Az Alkotmánybíróság ezért továbbra is irányadónak tekinti a korábbi határozataiban foglalt gyülekezési szabadsággal kapcsolatos megállapításokat.” (Indokolás [38])
- [18] Az Abh. megerősítette a korábban kimunkált alkotmánybírósági gyakorlatot, amely szerint „a gyülekezési jog a tágabb értelemben vett véleménynyilvánítási szabadság része, amely a közügyekre vonatkozó, békés jellegű közös vélemény-kifejezést biztosítja. Az alkotmányos védelem tehát a közügyekről folytatott nyilvános vitában való részvételt célzó rendezvényeket illeti meg, amelyek segítik a közérdekű információk megszerzését és másokkal való megosztását, valamint a vélemények közös kinyilvánítását [55/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 442, 449; 75/2008. (V. 29.) AB határozat, ABH 2008, 651, 662–663]. Az, hogy egy rendezvény közügyet érint-e, következképpen gyülekezésnek minősül-e az Alaptörvény értelmében, a kifejezésre juttatni szándékozott vélemény tartalmától, formájától és kontextusától függ.” (Indokolás [39])
- [19] A gyülekezéshez való alapjog a kommunikációs jogok rendszerébe illeszkedik, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében szereplő véleménynyilvánítás anyagjának egy speciális és privilegizált megvalósulási formája. „A gyülekezési szabadság mint kommunikációs jog jelentőségét növeli, hogy – ellentétben a sajtóval – közvetlen hozzáférési korlátok nélkül biztosítja mindenki számára a politikai akaratképzésben való részvételt. Az Alkotmány 61. § (1) és (2) bekezdése alapján mindenkinek joga van arra, hogy sajtóterméket hozzon létre. Ez számottevő anyagi ráfordítást igényel. Az Alkotmányból ugyanakkor nem következik, hogy az egyes sajtótermékek köztegyék bárkinek a véleményét. Ezért a közügyekben való részvételt biztosító jogintézmények közül nagy a jelentőségük azoknak, amelyeket a személyek hasonló feltételekkel tudnak igénybe venni. Hagyományosan ide tartozik a közterületi gyülekezés szabadsága, és újabban ilyen szerepet kezd betölteni az internet.” [75/2008. (V. 29.) AB határozat, ABH 2008, 651, 663]
- [20] „A gyülekezések kitüntetett kommunikációs funkciója tehát abban áll, hogy olyan módon teszik lehetővé a közügyek megvitatásába való bekapcsolódást, ami minden más formánál erőteljesebb hangsúlyt tud adni a kifejezett véleménynek. Mindez azt is jelenti, hogy egy békés gyülekezés nem feltétlenül érzelem- vagy indulatmentes rendezvény, éppen ellenkezőleg, annak fogalmi eleme, hogy ideiglenes jelleggel kellemetlenséget idéz elő, ezzel képes ugyanis felhívni a figyelmet a kommunikálni kívánt üzenetre. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet gyülekezési joggal kapcsolatos irányelvei kifejezetten megfogalmazzák, hogy a gyülekezés alkalmával kifejezett vélemény mások ellen is irányulhat, éspedig olyan indulattal is, amely az érintetteket vagy másokat zavar. Mindez beletartozik a békés gyülekezés fogalmába. Ennek alkotmányos korlátja, hogy az érzelem- és indulatnyilvánításnak a verbalitás szintjén kell maradnia, azzal, hogy a közlés nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást.” {30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [25]}
- [21] 2.2. A vizsgált indítvány tekintetében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy „[a]z egyén gyülekezési szabadságába tartozik, hogy gyülekezést szervezzen és gyülekezésen vegyen részt” (Abh., Indoko-

lás [41]). Utóbbi, a rendezvényen való részvétel joga mint a gyülekezési szabadság egy részjogosultsága értelemszerűen magában foglalja a rendezvény helyszínének elhagyását is, amit a rendőrségnek biztosítani kell. E tekintetben a rendezvényt biztosító rendőrség jogköre annak megállapítása, hogy a résztvevők a rendezvényt milyen útvonalon hagyhatják el. Az erről szóló döntés során a rendőrség közlekedés-rendészeti és egyéb közrendi szempontokat (pl. a rendezvény résztvevői ellentétes célú tüntetés résztvevőivel ne találkozzanak) veszi figyelembe. Ilyen esetben, mint a gyülekezési szabadság által védett esetekben általában, a rendőrséggel mutatott alapvetően együttműködő magatartás mellett nincs helye szabálysértési eljárás megindításának egyes közlekedési szabályok eseti megsértése miatt, amely abból is adódhat, hogy a feltorlódott sokaság óhatatlanul is csak a közlekedési szabályok formális megsértésével tud a helyszínről távozni. A távozással összefüggésben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendőrségnek azt kell vélelmeznie, hogy a rendezvény befejezését követően a résztvevők el kívánják hagyni a helyszínt, és a résztvevők magatartását ennek megfelelően kell megítélnie mindaddig, amíg annak ellenkezője egyértelműen be nem bizonyosodik. Ez következik az *in dubio pro libertate* elvből, ami „azt a követelményt fogalmazza meg a jogalkalmazók irányába, hogy a gyülekezések megítélésekor a gyülekezési jog minél szélesebb körű biztosítását eredményező döntést hozzanak” {24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [22] *In abstracto* nem zárható ki az sem, hogy a bejelentett rendezvényt követő eseménysorozat újabb önálló gyűlésnek, illetve a gyülekezési jog hatálya alá tartozó spontán vagy gyors reagálású rendezvénynek minősüljön. A gyülekezési jog gyakorlása ugyanis – az indítványozó által idézett alkotmánybírói gyakorlat alapján – nem szűkíthető le a Gytv. szerint bejelentett rendezvényekre, hanem annak részét képezik a spontán, illetve gyors reagálású gyűlések is. A 75/2008. (V. 29.) AB határozatban foglaltak alapján „[a] valóban spontán gyűlések nem előre eltervezett és megszervezett módon jönnek létre, hanem több személy egymástól többé-kevésbé független cselekvése eredményeként” (ABH 2008, 663). Ezt megerősítendő, a 30/2015. (X. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság felidézte, hogy „a gyülekezési jog területén az [...] EJE *Bukta és társai kontra Magyarország* (25691/04), 2007. július 17. ügyét követően az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy a békés célú spontán gyűlések a gyülekezési jog körébe tartoznak” (Indokolás [35]).
- [23] Az eljáró bíróságnak ezért mérlegelnie kell, hogy a későbbi események megfelelnek-e a gyűlés fogalmának. Az események gyűlés jellegének megítélése körében jelentősége van annak, hogy a résztvevők közéleti kérdésben kívánnak-e közösen, nyilvánosan kommunikálni; a kommunikációs szándék kifejezésre jut-e, verbális vagy nonverbális formát ölt-e; a rendezvény keretében megvalósuló véleménynyilvánítás a külső szemlélő számára gyülekezésként azonosítható-e; előbbi folyamatoként maga a rendőrség az eseményt ténylegesen gyülekezésként kezeli-e; illetve annak is, hogy adott esetben történt-e olyan esemény, amely azonnali reakciót igényelt. Önmagában az, hogy egy eseménysorozat résztvevői egy korábbi rendezvény résztvevői közül kerülnek ki, nem zárja ki azt, hogy utólag megvalósított cselekményük gyülekezésnek minősüljön, és önálló alkotmányos védelmet élvezzen.
- [24] E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: amennyiben az eseményeket a rendőrség gyülekezésként kezeli, a rendőrség nem indíthat a közlekedési szabályok eseti megsértése miatt egyedi szabálysértési eljárást, hiszen gyülekezés során a közterület a 3/2013. (II. 14.) AB határozatban foglaltak szerint szabadon használható. A békés jelleg elvesztése esetén ugyanakkor feloszlatói szankció következhet. Erre utalt az EJE *Bukta és társai kontra Magyarország* ügy határozatának 37. pontjában, amikor arra emlékeztetett, hogy „amennyiben a demonstrálók nem hajtanak végre erőszakos cselekményeket, fontos, hogy a hatóságok bizonyos fokú türelmet tanúsítsanak a békés célú gyülekezésekkel szemben annak érdekében, hogy az Egyezmény [Emberi Jogok Európai Egyezménye] 11. cikke alapján biztosított gyülekezési szabadságot ne fosszák meg lényegi tartalmától» [Oya Ataman v. Turkey (74552/01), 2006. december 5., 41–42. §].”
- [25] 2.3. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy látja, hogy az eljáró bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettségének megfelelően megvizsgálta a tényállást, és arra jutott az előtte fekvő bizonyítékok alapján, hogy az ügy alapját képező események nem minősülnek spontán gyülekezésnek. Ennek keretében, az Alkotmánybíróság értelmezése alapján, a bíróság végzése mintegy szinonimaként használja az „ok”, illetve „cél” fogalmakat, mint amelyek a spontán jelleg kialakulásának fogalmi elemei abban az értelemben, hogy a megvalósult demonstráció befejezése után kellett felmerülniük mint „új” elemnek, ami „indoka lehetett volna egy újabb tüntetésnek”. Ezt támasztja alá a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: új Gytv.) is, amely a Gytv.-től eltérően már tartalmazza a spontán gyűlés definícióját. Az új Gytv. 10. § (7) bekezdés

értelmében a spontán gyűlés azt feltételezi, hogy „a gyülekezés egy, azt közvetlenül megelőző indokból, tervezés és szervező nélkül alakul ki (spontán gyűlés)”.

- [26] Mindez nem jelenti a tartalomsemlegesség elvének sérelmét, hiszen a bíróság absztrakt szinten vizsgálta a spontán gyülekezés fogalmi elemeit. E tekintetben az Alkotmánybíróság utal egyrészt arra, hogy a már összegyűlt sokaság eleve nem „organikusan szerveződött”, ahogy arra az indítványozó hivatkozik, hiszen a résztvevők egy korábban bejelentett, illetve megszervezett gyülekezés miatt jöttek össze, köztük azok is, akik később továbbvonultak. E továbbvonulás tehát nem egymástól független események következménye.
- [27] Másrészt, a tartalomsemlegesség elvének tiszteletben tartásával, illetve a gyülekezés konkrét céljára tekintet nélkül megállapítható az, hogy a jelen ügyben felmerülő továbbvonulás előzményét képező bejelentett és megvalósult gyülekezés közéleti kommunikációt valósított meg. A bejelentett és megvalósult gyülekezés kommunikációs célja – annak tartalmától függetlenül – sem spontán, sem gyors reagálású gyülekezést nem tett indokoltá. A kommunikációs cél tekintetében a megvalósult gyülekezés betöltötte szerepét: a vélemény kifejezésre jutott. Ezt követően a spontán gyülekezés, a spontán jelleg kialakulásához a bíróság érvelésében foglaltaknak megfelelően valóban szükség van egy eseményre, illetve az új Gytv. fogalomhasználata alapján „egy közvetlenül megelőző indokra”, ami azonnali reakciót igényel, mivel az a spontán tüntetésnek fogalmi eleme. Ennek megfelelően, a spontán gyűlések reaktív jellegére az EJEB is utalt az indítványozó által felhívott *Bukta és társai kontra Magyarország* ügyben. E szerint: „36. A Bíróság véleménye szerint speciális körülmények között, amikor valamely politikai esemény demonstráció formáját öltő közvetlen válaszlépést tehet indokoltá, a politikai eseményt követő békés demonstráció feloszlata pusztán a szükséges előzetes bejelentés hiánya miatt, ha a résztvevők semmilyen jogellenes magatartást nem tanúsítanak, a békés célú gyülekezés szabadságának aránytalan korlátozását jelenti.”
- [28] 3. Minthogy a bíróság a jelen ügyben az indítványozó spontán tüntetésre alapított kifogását érdemben mérlegelte, és megfelelő indokát adta annak, hogy az előtte fekvő bizonyítékok alapján miért nem tudja az eseményeket spontán tüntetésként értelmezni, a végzés az Alkotmánybíróság álláspontja alapján megfelel az Alaptörvény 28. cikkében foglalt elvárásnak. Az eljáró bíróság az Alaptörvény által kijelölt értelmezési kereteken belül bírálta el az ügyet, jogértelmezése nem korlátozta alaptörvény-ellenesen az indítványozó békés gyülekezéshez való alapjogát, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1159/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3308/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.716/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Kuczora Gergely, Kuczora Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 31.P.23.208/2017/12. számú ítéletének, a Fővárosi Ítéletőktábla 2.Pf.20.330/2018/5. számú ítéletének, valamint a Kúria Pfv.IV.21.716/2018/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azokat. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseiben rögzített, magánélet tisztelőben tartásához fűződő alapvető joggal.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügyben egy internetes hírportál cikket közölt arról, hogy az indítványozó, aki a cikk megjelenésekor egy gyermekek üdültetésére létrejött alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) főtitkára volt, napi 110 000 Ft-ért bérelhető luxusvillából jár dolgozni. A cikk illusztrációként fotó- és videofelvételt is közölt, mutatta az ingatlan kertjét, az utcaképet és egy kitarakt rendszámú autót. A felvételen látható, hogy a cikk írói követik az indítványozót, továbbá, hogy a nyaraló kertjébe bekiabálva eredménytelenül próbálnak meg kapcsolatot felvenni az indítványozóval.
- [3] A cikk megjelenését követően az Alapítvány sajtóközleményt juttatott el a hírportálhoz, melyben közölte, hogy a kérdéses ingatlant nem az Alapítvány bérelte, azt semmilyen formában nem finanszírozta. A sajtóközleményt a hírportál megjelentette.
- [4] Az indítványozó a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogának megsértésére hivatkozással bírósághoz fordult. Álláspontja szerint a cikk valótlanul azt a látszatot keltette, hogy az indítványozó az Alapítvány költségén, rászoruló gyermekek üdültetésére fordítandó pénzből bérelt maga és a családja számára luxusnyaralót.
- [5] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 31.P.23.208/2017/12. számú ítélete a keresetet elutasította. A bíróság álláspontja szerint a sérelmezett cikk nem tüntetett fel valós tényeket hamis színben. A bérelt ingatlan nem minősül magánlakásnak, nem mutatja sem az indítványozót, sem családtagjait, sem valamilyen ingóságukat. Nem tartotta továbbá sérelmesnek a házszám megmutatását sem, mivel azt az ingatlan bérbeadója eleve nyilvánosságra hozta. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó alaptalanul hivatkozott a közügyre tartozó kérdés hiányára, mivel nem nyaralt, hanem – saját nyilatkozata szerint – munkába járás céljából használta az ingatlant.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéletőktábla 2.Pf.20.330/2018/5. számú ítélete az elsőfokú döntést helybenhagyta. Azt állapította meg, hogy a sajtószabadság és a közügyek vitatásához fűződő alapjog arányosan korlátozta a magánszférához való jogot, mivel a villáról nyilvános fotók is elérhetők, a képek az írásban kifejtett témához kapcsolódnak és a felvételek nem ábrázolnak olyan személyt vagy tárgyat, ami a magánszférával kapcsolatba hozható.
- [7] A felülvizsgálati eljárásban a Kúria Pfv.IV.21.716/2018/4. számú ítélete a támadott döntést hatályában fenntartotta. A Kúria a magánélethez, illetve a magánlakáshoz való jog kapcsán kifejtette, hogy a bérelt ingatlanra is kiterjed az otthon védelme, függetlenül attól, hogy az indítványozó az ingatlanban nyaralt vagy onnan dolgozni járt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a cikk közlése önkényes beavatkozás volt a felperes személyiségi jogaiba. A cikk ugyanis azt a közéleti kérdést vetette fel, hogy a rászoruló nyaralását biztosító, közpénzt felhasználó közalapítvány főtitkára miért és miből jár luxusnyaralóból dolgozni a gyerektáborba. A Kúria osztotta

a felülvizsgált döntés álláspontját abban, hogy az indítványozó közszereplő, aki fokozottabb tūrés kötelezettséget kell tanúsítson a véleménynyilvánítással szemben. A Kúria értékelte azt is, hogy a közéleti vita szempontjából összefüggés van a rászoruló gyerekek táboroztatására létrejött alapítvány és az azt vezető indítványozó által használt ingatlan között. A Kúria álláspontja szerint a felvétel készítői nem lépték túl a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határát, és nem korlátozták aránytalanul az indítványozó személyiségi jogait.

- [8] 3. A Kúria döntésével szemben az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó előadta, hogy a perben szereplő ingatlan a kérdéses időpontban a családi élet színtere volt. Az, hogy az újságíró a kerítésre felállva bekiabál, ellentétes az otthon védelmére vonatkozó alkotmányos alapelvvel; a kapcsolattartásnak egyéb módját is választhatta volna.
- [9] Az indítványozó szerint a közéletben betöltött szerepére azért nem lehet hivatkozni, mert a második látogatás alkalmával az újságírók tudták, hogy nincs otthon, így magatartásuk provokatív, a családtagok ellen irányuló, zaklató jellegű volt. Előadta, hogy a jogalkalmazó a korlátozás során köteles a legenyhébb eszközt választani, így ha az újságíró tudhatta, hogy csak családtagokkal tud kapcsolatot felvenni, akkor a személyiségi jogok sértése nem tekinthető szükségesnek és arányosnak a közügyek vitatásához való jog érvényesülése érdekében.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint – az ellentétes érdekek téves mérlegelése miatt – a bíróság döntése sértette az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésben rögzített jogait.

II.

- [11] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalalmát.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [13] 1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [15] Az indítványozó megjelölte indítványozói jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [16] Az indítványozó a támadott döntést 2019. december 17-én vette át, és az alkotmányjogi panaszát 2020. február 14-én nyújtotta be. Megállapítható tehát, hogy az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőn belül élt az indítványozó alkotmányjogi panasszal, illetve hogy a Kúria döntésével szemben nem állt további jogorvoslat a rendelkezésére.
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VI. cikkében rögzített magánélethez való jog és az Alaptörvény IX. cikkében rögzített sajtószabadság alkotmányjogi jelentőségű kollízióját veti föl. A bírói döntés alkotmányossági vizsgálata kapcsán elemezni kell ugyanis, hogy a sajtószabadság gyakorlása jelen esetben alapot adhat-e az annak bemutatására, hogy az indítványozó milyen nyaralót bérelt.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének hatályos szövege rögzíti, hogy „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” E cikk (2) bekezdése hozzáteszi: „Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalomát.”
- [21] A magánszférára vonatkozó fenti alkotmányos rendelkezéseket az Alaptörvény hetedik módosítása állapította meg, tovább erősítve a magánélethez való, illetve az ahhoz kapcsolódó jogok védelmét. Már az ezt megelőző alkotmánybírósági gyakorlat is a magánélet fokozott védelmét rögzítette: „Az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének joga alá eső védett jogviszonyok körét jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magántitok kifejezést az Alaptörvény nem használja, helyette a magán- és családi életet, az otthon és a kapcsolattartást védi.” {9/2014. (III. 21.) AB határozat, Indokolás [42]} Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hetedik módosítását megelőző gyakorlatát a 13/2016. (VII. 18.) AB határozat – a gyülekezés szabadsága és a magánélethez való jog kollízióját vizsgálva – a következőképp foglalta össze: „A magánsféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. [...] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánsféra alakítása érintetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánsféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon).” (Indokolás [42])
- [22] Az Alaptörvény VI. cikkének szövegszerű változását követően a 3215/2020. (VI. 19.) AB határozat úgy foglalt állást, hogy „az Alaptörvény hetedik módosítása [...] új szabályozási szintre emelte a magánsféra védelmét, a korábbi, a magánsféra nevesített, néhány elemének védelme helyett komplex, általános védelmet nyújtva, mely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására. Emellett azzal, hogy a magánszférajogok és egyéb alapvető jogok kollíziója esetére rögzítette, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési jog gyakorlásának – figyelemmel az alapvető jogok korlátozhatóságának Alaptörvényben meghatározott általános kereteire és az Alkotmánybíróság gyakorlatára – többek között külső korlátja lehet mások magán- és családi életének, valamint otthonának tiszteletben tartásához való joga, a magánszférajogok ezen elemeit fokozott védelemben részesíti.” (Indokolás [35]) E határozat azt is kimondta, hogy „kiemelt védelem a magánsféra jogán keresztül a magán- és családi élet, valamint az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a család, ezen belül a közeli hozzátartozók, így különösen a gyermekek fokozott védelem alatt állnak” (Indokolás [39]).

- [23] 2. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése a magánszféra (a magánélet és a kapcsolódó részjogosultságok) védelmét rögzíti. Ez a bekezdés egyéni alanyi jogot állapít meg: az állam nem avatkozhat az egyén magánszféréjébe, az egyén pedig hivatkozhat magánéletének védelmére a jogtalan beavatkozással szemben.
- [24] Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése ettől eltérő jellegű rendelkezés. Az, hogy „az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma”, az (1) bekezdéshez kapcsolódó intézményvédelmi rendelkezés: az állam olyan jogi környezet és gyakorlat kialakítására köteles, amely az otthon védelmét ténylegesen is biztosítja. Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése tehát az állam számára határoz meg kötelezettséget, ugyanakkor mérlegelési lehetőséget is, hogy az otthon védelmét milyen eszközökkel és tartalommal biztosítja. Ez a bekezdés nem formál alanyi jogot az otthon védelmére, de alapot adhat arra, hogy az állam az otthon nyugalma érdekében fellépjen {vö. 3049/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [32]}. A jogalany a magánéletének színhelye (otthona) nyugalma védelmét az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alapján kérheti.
- [25] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített részjogosultság („otthon védelme”) nem értelmezhető a kontextusból kiragadva. Az Alaptörvény nem valamilyen helyiség, épület, ingatlan fizikai integritását védi, hanem ezen keresztül az otthon tulajdonosának (használójának) és családjának magánéletét. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése nem egy tárgyat véd, hanem a személyt. Az alkotmánybírói gyakorlat egyértelmű abban, hogy az otthon azért védett, mert az a magánélet színhelye {11/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ebből következik, hogy – ahogy arra a Kúria jelen ügyben támadott döntése is felhívja a figyelmet – az Alaptörvény VI. cikkének alkalmazásában nem csak a bejelentett lakóhely, hanem bármilyen más nyilvánosságtól elzárt tartózkodási hely, nyaraló stb. is „otthonként” védett, ha az a magánélet színhelye. Ennek másik oldala viszont, hogy valamely ingatlan integritását érő behatással (pl. fényképfelvétel közlésével) szemben csak akkor lehet sikerrel hivatkozni az Alaptörvény VI. cikkének védelmére, ha az egyébként érinti a magánszférát.
- [26] 3. Jelen ügy kapcsán az Alkotmánybíróságnak két kérdésről kellett állást foglalnia: (1) az indítványozóról készített cikk sérti-e az indítványozó jóhírnevét, illetve (2) a cikk sértette-e az indítványozó otthonának védelmét. Mindkét kérdésben az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény VI. és IX. cikkeinek kollízióját kellett feloldania.
- [27] 3.1. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát, a (2) bekezdés pedig elismeri a sajtó szabadságát. Az alapügy alperesei a cikk megírása során e szabadságukat gyakorolták.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlata egységes abban, hogy a közéleti közlésekhez (amikor a megosztott információ a közülethez kapcsolódik) fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik. A 7/2014. (III. 7.) AB határozat rámutatott: „a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában résztvevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek.” (Indokolás [17]) Ugyanez a határozat azt is kimondta, hogy „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.” (Indokolás [47])
- [29] Az Alaptörvény IX. cikkének kiemelt védelme akkor biztosított tehát, ha a véleménynyilvánítás szabadsága közszereplőt közéleti kérdésben érint. Jelen ügyben a bíróságok egybehangzóan jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó közszereplő, és ezt az alkotmányjogi panasz beadvány sem vitatta. Az Alaptörvény azonban a közszereplő magánéletét is védi; magánéletének valamely szelete csak akkor tartozik a nyilvánosságra, ha az a közügyek szabad megvitatásával közvetlen kapcsolatba hozható. A 26/2019. (VII. 23.) AB határozat rámutatott: „A közéleti vita nemcsak a szűkebb értelemben vett politikai vitát jelenti, hanem valamennyi társadalmi jelentőségű kérdés megvitatása is ebbe a körbe sorolandó.” (Indokolás [27]) Azt is rögzítette a határozat, hogy „[a] pusztán információk érdeke (a közvélemény kíváncsisága, hogy az illető hol nyaral) nem szolgálhatja

alapot az Alaptörvény II. és VI. cikkeinek korlátozására, a demokratikus vita lehetőségének biztosítása viszont igen” (Indokolás [29]).

- [30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kúria helyesen értékelte, hogy az indítványozó feladatköre és a cikk témája között szoros összefüggés van: a rászoruló gyermekek táboroztatásáért (nyaralásáért) felelős alapítvány főtitkárának saját nyaralása sem érdektelen a közvélemény számára. A cikk tehát közéleti kérdés megvitatásához járul hozzá, amely így a véleménynyilvánítási szabadság fokozottabb védelmét élvez.
- [31] Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a sajtószabadság gyakorlása sértette-e az indítványozó jó hírnevét. Az Alaptörvény mind a VI., mind a IX. cikk kapcsán állást foglal, hogy a véleménynyilvánítási szabadság és a személyiségvédelem versengésében melyik élvez elsőbbséget. Ez azonban nem jelenti automatikusan azt, hogy a véleménynyilvánítási szabadságnak mindig meg kell hajolnia a magánszféra, illetve a személyiségi jog szempontjai előtt. A 3048/2020. (III. 2.) AB határozat kifejtette: „Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Ez a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” (Indokolás [31])
- [32] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [felvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz [lásd például: 3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]]. Jelen ügyben a bíróságok úgy értékelték, hogy a megjelent cikk nem állított valótlan tény az indítványozóról, nem tüntetett fel valós tény hamis látszatban. Az indítványozó cikkel kapcsolatos álláspontját pedig az alapügy alperesei haladéktalanul megjelentették.
- [33] Ezek alapján nem állítható, hogy az indítványozó személyéről szóló, a véleménynyilvánítás szabadságának fokozottabb védelmét élvező közlés a jó hírnévnek olyan mértékű sérelmét eredményezi, ami az indítványozó emberi méltóságát sértené.
- [34] 3.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy sértette-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát az, hogy az alapügy alperesei fényképeket és felvételeket jelenítettek meg arról az ingatlanról, amit az indítványozó bérelt. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: nem arról kellett állást foglalnia, hogy a felvételek jogszerűen készültek-e, hanem arról, hogy a felvételek megjelenése sértette-e az indítványozó alapjogát. A sajtószabadság nem ad általános felhatalmazást más ingatlanjának fényképezésére. Az ilyen cselekmény jogszerűségének vagy jogellenességének vizsgálata az általános hatáskörű bíróság hatáskörébe tartozik, az Alkotmánybíróság csak azt vizsgálhatta, hogy a bíróságok által megállapított cselekmény összességében az indítványozó magánszférájának sérelméhez vezetett-e.
- [35] Az otthon védelme az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített, magánélethez való jog egyik alkotmányosan védett részjogosultsága. Ahogy arra a határozat 2. pontja rámutatott: „otthonnak” minősül jogi minősítéstől függetlenül minden olyan nyilvánosságtól elzárt terület, ami a magánélet színhelye – így jelen ügyben a bérelt ingatlan is.
- [36] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése nem magát az ingatlant, hanem a magánszférát védi. Az alapjog sérelme csak akkor állapítható meg, ha az otthon sérelme legalább közvetetten a magánélethez való jog megsértését eredményezi. Ilyen sérelem jelen ügyben két okból sem állapítható meg. Egyrészt a közölt felvételek – a bírósági döntésekben meghatározottak szerint – nem ábrázoltak sem magánszemélyt, sem személyes használati tárgyat, azaz nem ábrázolnak olyat, ami a magánélettel kapcsolatba hozható. Másrészt pedig a bérlemény tulajdonosa már korábban hozzáférhetővé tette az ingatlan címét és arról képeket. Az indítványozó abban a tudatban választotta magánélete ideiglenes színhelyéül a nyaralót, hogy tudhatta, arról hozzáférhetőek felvételek. Hasonló felvételek újbóli megjelenése miatt nem hivatkozhat magánéletének sérelmére.
- [37] 4. Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bíróságok helyesen ismerték fel a versengő alapjogokat, és nem állítható az sem, hogy önkényes mérlegeléssel jutottak volna arra a következtetésre, hogy

a közszereplőről szóló, közügyek megvitatásához kapcsolódó cikk nem sértette az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésben rögzített jogát. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/478/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3309/2020. (VII. 24.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.44.005/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Olasz Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló felszámolási eljárást a Fővárosi Törvényszék 29.Fpk.01-2013-003170/30. számú végzésével egyszerűsített módon befejezte, és az adós gazdasági társaságot megszüntette. Az elsőfokú bíróság a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 63/B. § (6) bekezdése alapján az indítványozót – aki az adós gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője volt – összesen háromszázegyezer-nyolcszázötven forint eljárási költség megfizetésére kötelezte, mivel az eljárás egyszerűsített felszámolással történő befejezésére álláspontja szerint irat- és vagyonhiány miatt került sor. Az indítványozó fellebbezéssel élt az őt marasztaló rendelkezés ellen. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 11.Fpkf.44.005/2016/3. számú végzésével az elsőfokú végzést részben megváltoztatva mellőzte az indítványozó fizetési kötelezettségét, továbbá megállapította, hogy a fellebbező indítványozó maga viseli a másodfokú eljárásban felmerült költségét. Indokolása szerint a volt vezető tisztségviselő költségviselési kötelezettségének a Cstv. 63/B. § (6) bekezdésében meghatározott feltételei közül az eljárás során egyik sem került megállapításra, ezért az elsőfokú bíróság alaptalanul kötelezte azok viselésére a volt vezető tisztségviselőt. A másodfokú eljárásnak a fellebbezőnél felmerült költségeire vonatkozó döntését a bíróság azzal indokolta, hogy bár a fellebbezés eredményes volt, pervesztes fél hiányában a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 78. § (1) bekezdése alapján a költség viselésére senkit nem lehetett kötelezni.
- [3] 2. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában a másodfokú végzésnek azt a rendelkezését sérelmezte, amely őt a másodfokú eljárásban felmerült költségeinek viselésére kötelezte. Állítása szerint a döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz biztosított alapjogát, továbbá a B) cikk (1) bekezdésének első mondatát, valamint 28. cikkét. Hangsúlyozta, hogy „helyesen meghozott” elsőfokú döntés esetén nem lett volna szükség jogorvoslatra, és nem merültek volna fel költségei a fellebbezési eljárással kapcsolatban. Érvélete szerint a jogorvoslathoz való jog arra is kiterjed, hogy a sikeres fellebbezés a fellebbezőnek ne jelentsen többletkiadást. Azzal, hogy saját költségén volt kénytelen „korrigáltatni” a rossz elsőfokú határozatot, sérült jogorvoslathoz való joga. Álláspontja szerint a végzés támadott rendelkezése a 26. cikk (1) bekezdését is sérti azáltal, hogy a Pp. 78. § (1) bekezdésével sincs összhangban, mert annak alkalmazásával nem lehet a pernyertest a saját költségeinek viselésére kötelezni. Állítása szerint mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn amiatt, hogy a törvényalkotó nem rendelkezett a költségviselésre vonatkozó szabályok között arra az esetre, ha nincs pervesztes fél.

II.

- [4] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek politikai párt tagjai, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [5] Az Abtv. 56. § (1) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság tanácsa vizsgálata eredményeként a panaszt 2018. július 10. napján megtartott ülésén befogadta, mert úgy ítélte meg, az indítvány a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben azt az alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést (Abtv. 29. §) veti fel, hogy a jogorvoslathoz való jogból levezethető-e az eredményes jogorvoslat ingyenessége.
- [6] A panasz befogadhatóságának vizsgálata során a panasz egyes elemeivel kapcsolatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok az alábbi okokból érdemben nem vizsgálhatóak.
- [7] Az Abtv. 27. § értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. E rendelkezésből következik, hogy alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani.
- [8] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {például 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3066/2013. (II. 28.) AB végzés, Indokolás [9]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]–[17]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}, az indítványozó a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére azonban nem a fenti összefüggésekben hivatkozott.
- [9] Az Alaptörvény 26. és 28. cikkének címzettjei a bíróságok, a bíróságokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, az indítványozó számára jogot nem biztosítanak, ezért ezeknek a rendelkezéseknek a sérelmére nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani.
- [10] 2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdés szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokba foglaltakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezeknek a feltételeknek – hiánypótlásra történő felhívás ellenére – az indítvány csak részben tesz eleget. A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény megsértett rendelkezései körében csupán megjelölte a XIII. cikk (1) bekezdésének első mondatát és a XXVIII. cikk (1) bekezdését, de sem a tulajdonhoz, sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben további előadást nem tett. Így – többek között – nem jelölte meg sérelmének lényegét, az alapjogok alkotmányos tartalmát érintő indokot, érvet, álláspontot nem fejtett ki, vagyis nem is indokolta meg, hogy a támadott végzés miért

ellentétes az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása [...] nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], az indokolás hiánya az ügy érdemi elbírálásának akadálya {lásd például: a 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ezen indítványi elemek tehát formai hiányosságok miatt nem feleltek meg a határozott kérelem követelményeinek: az indítványozó nem fogalmazott meg olyan alkotmányossági kérelmet, amely a megsérteni állított alapjogokkal összefüggésben az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának tárgya lehetne [Abtv. 52. § (2) bekezdés].

IV.

- [11] A jogorvoslathoz való jog sérelmét állító alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [12] 1. Az Alkotmánybíróság először a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmát kibontó gyakorlatát tekintette át, ennek során – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban (Indokolás [27]–[33]) foglaltak alapján – figyelembe vette az Alkotmány értelmezése során tett megállapításait is.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy [...] ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége” {5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186; 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19]}. A jogorvoslat által nyújtott jogvédelem hatékonyságához az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön, és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {ld. 22/2013. (VI. 2013.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a jogorvoslathoz való jog hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így korlátozást, vagy akadályt jelenthet e jog érvényesítésében valamely jogszabályi előírás, illetve a jogorvoslat terjedelme is {2/2013. (I. 23) AB határozat, Indokolás [35], [37]}. Az Alkotmánybíróság a 14/2015. (V. 26.) AB határozatában leszögezte azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi (Indokolás [32]). Ez utóbbi követelmény értelmében a jogalkalmazónak az adott eljárásra vonatkozó szabályok szerint a jogorvoslati eljárást le kell folytatnia, és a jogorvoslati kérelmet a jogszabályban foglaltak szerint érdemben meg kell vizsgálnia {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezt követően a támadott bírói döntés által érintett eljárásjogi összefüggéseket, illetve a döntés alapjául szolgáló szabályozási környezetet tekintette át.
- [15] 2. Az indítványozó egyszerűsített módon befejezett felszámolási eljárásban hozott bírói döntéssel kapcsolatban hivatkozott jogorvoslathoz való jogának sérelmére. A felszámolási eljárás olyan bírósági hatáskörbe tartozó polgári nemperes eljárás amelynek célja, hogy a fizetésektelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a Cstv.-ben meghatározott módon kielégítést nyerjenek [Cstv. 1. § (3) bekezdés, 6. § (1) bekezdés]. A felszámolás egyszerűsített módon történő befejezésére a Cstv. 63/B. § (1) bekezdés szerint akkor kerül sor, ha az adós vagyona a várható felszámolási költségek fedezetére sem elegendő, vagy a nyilvántartások, illetőleg a könyvvezetés hiánya miatt a felszámolási eljárás az általános szabályok szerint technikailag lebonyolíthatatlan.
- [16] A polgári nemperes eljárások a polgári eljárások egyik csoportját alkotják, ezért a polgári peres eljárással közös jellemzőik mellett azoktól számos vonatkozásban eltérést is mutatnak, ez a kettősség pedig az alkalmazandó eljárási szabályok tekintetében is megmutatkozik. A nemperes eljárásoknak az elbíráláskor hatályos jogban nem volt egységes kódexe, a nemperes eljárásokra vonatkozó szabályozás lényege szerint az egyes eljárásokról különböző szintű jogszabályok rendelkeztek azzal, hogy néhány általános szabályt a jogalkotó külön jogszabályokban megfogalmazott. Ilyen általános szabályt tartalmazott a 2017. december 31. napjáig hatályban volt 105/1952. (XII. 28.) MT rendelet 13. § (3) bekezdése is, amelynek értelmében – amennyiben az egyes nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek vagy az eljárás nemperes jellegéből más nem következik – a nemperes eljárásokban is a Pp. szabályait kell megfelelően alkalmazni. A Cstv.-nek az elbíráláskor hatályos 6. § (3) bekezdése a felszámolási eljárásra vonatkozóan megerősítette az előbb felhívott általános

szabályt, amikor úgy rendelkezett, hogy azokban az eljárási kérdésekben, amelyeket a törvény külön nem szabályozott, a Pp. rendelkezései – a polgári nemperes eljárás sajátosságaiából eredő eltérésekkel – megfelelően irányadóak.

- [17] A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felszámolási eljárásban a perköltség kérdésében a Pp. szabályait kell alkalmazni. A Pp. 75. § (1) bekezdése szerint perköltség – a törvényben meghatározott kivételektől eltekintve – minden költség, ami a felek célszerű és jóhiszemű magatartásával kapcsolatosan akár a bíróság előtt, akár a bíróságon kívül merült fel. A Pp. 77. § (2) bekezdése szerint a bíróság a perköltség viseléséről az ítéletben, vagy az eljárást befejező egyéb határozatban hivatalból dönt. A Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pervesztes felet kell kötelezni, ez alól annyiban van helye kivételnek, amennyiben a 80–83. §-ok eltérően rendelkeznek, vagy a törvény egyéb kifejezett rendelkezése a költséget a per eldöntésétől függetlenül másnak a terhére rója.
- [18] A Pp. a polgári perekre vonatkozó eljárási szabályok kódexe. A polgári per az egyik, de nem az egyetlen lehetséges formája, kerete az igényérvényesítésnek. Egy jogvita megoldásához – kivételekkel ugyan, de – nincs szükség feltétlenül peres eljárásra, amennyiben azonban a jogvita eldöntése céljából per indul, annak szükségképpen alanyai a bíróságon kívül az ellenérdekű felek (felperes és alperes), akiknek a részvétele nélkül nem beszélhetünk perről [a perindítás joghatásai is csak akkor állnak be, amikor az ellenféllel a bíróság közli a keresetet (Pp. 128. §)]. A perköltségviselésnek a pervesztességhez kapcsolódó általános szabálya [Pp. 78. § (1) bekezdés] az előbbi sajátosságokra is figyelemmel az ún. kiegyenlítési elven alapul, amely szerint a perköltség megtérítése iránti igény azáltal keletkezik, hogy az igényérvényesítés során a később pernyertesnek minősülő fél oldalán olyan költségek keletkeznek, amelyek az ellenérdekű fél jogellenes, indokolatlan vagy alaptalan magatartása hiányában nem merülnének fel. A peres eljárásokkal ellentétben a nemperes eljárásoknak nem általános jellemzője az ellenérdekű felek részvétele, sok eljárás egyoldalú kérelemre indul, és egy vagy akár több, de azonos érdekű fél részvételével zajlik. A peres és nemperes eljárások között ebben az összefüggésben fennálló különbségre a nemperes eljárás során eljáró bíróságnak az eljárás során felmerült költségek viseléséről való döntése során figyelemmel kell lenni, a költség megtérítésére kötelezhető fél ugyanis csak az ellenérdekű felek részvételével folyó nemperes eljárásban állapítható meg.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az indítványozó által támadott bírói döntést vizsgálta meg.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszok elbírálása során az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként [24. cikk (1) bekezdés] a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntése a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával is az Alaptörvényben biztosított jogokat védi. Az alkalmazandó jog megválasztása, illetve az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [lsd. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]]. Az alkalmazandó jogszabályi rendelkezés megválasztása és értelmezése ezért alapvetően törvényességi, és nem alkotmányossági kérdés. Jogalkalmazói tevékenységük során azonban a bírácoknak az Alaptörvény 28. cikke értelmében figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény rendelkezéseire is, mert a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróságnak tehát a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre, ezért alkotmányjogi panaszt önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon, amíg a jogértelmezés nem szűkíti le, nem korlátozza valamely Alaptörvényben biztosított jog gyakorolhatóságát, vagy tényleges érvényesülését [lásd 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]]. Az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]]. A jelen ügyben a fentiekből következően az Alkotmánybíróságnak nem a perköltségről való döntés jogszerűségét kellett vizsgálnia, hanem azt, hogy a támadott döntés sértette-e az indítványozó jogorvoslathoz való jogát.

- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozót jogorvoslati kérelmének benyújtásában nem korlátozta, hogy az eljárási szakasz kezdeményezésével egyidejűleg illetéket kellett lerónia, az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok szerint ehhez költségkedvezményt sem kellett igénybe vennie. A másodfokú eljárást a bíróság lefolytatta, az indítványozó fellebbezését érdemben elbíráltta, ennek eredményeként pedig az indítványozó fellebbezésben állított jogsérelmét orvosolta azzal, hogy mellőzte a jogerős végzésből az indítványozót marasztaló rendelkezést. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy a jogorvoslati jog alkotmányos követelményeit, azaz a hatékony és tényleges jogorvoslatot a másodfokú bíróság eljárásával, illetve döntésével biztosította az indítványozó számára. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a Pp. 77. § (2) bekezdése alapján a bíróságnak az eljárást befejező határozatában kell döntenie a perköltség viseléséről, ezért a jogorvoslati eljárás kezdeményezését, jelen ügyben a fellebbezés benyújtását, illetve a fellebbezés elbírálását a bíróságnak az eljárást befejező végzésben a költségről való döntése nem befolyásolhatta.
- [22] További kérdésként vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a jogorvoslati jog alkotmányos tartalma kiterjed-e polgári eljárásokban az eredményes jogorvoslat ingyenességére. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy más alkotmányos összefüggésben vizsgálta a perköltségviselésre vonatkozó szabályozást, és korábban kifejtett álláspontját ma is irányadónak tekinti [lásd 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [50]]. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a perköltség szabályozása csak akkor hozható összefüggésbe a tisztességes eljáráshoz való joggal, ha valamely személyi kör számára a bírói út igénybevétele a költségviselési szabályok miatt lehetetlenné válik [1518/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 570, 571; 181/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 588, 589; 1074/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 452, 455; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [50]]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem foglalja magában az igazságszolgáltatással kapcsolatos működtetési költségeknek és a felek oldalán felmerülő kiadásoknak a felekre való áthárításának tilalmát, a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó követelmények nem azonosíthatóak a perkedéssel kapcsolatos költségviselési kockázat teljes mérvű kiküszöbölésével [1074/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 452, 455; 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [50]].
- [23] Az Alkotmánybíróság ezeket a megállapításait a jogorvoslati jog összefüggésben is irányadónak tekinti, mert megítélése szerint a költségviselés kockázata ugyanúgy terheli a jogorvoslati szakaszt kezdeményező személyt, mint azt, aki kérelmével, keresetével bírósághoz fordul. A költségviselésnek a polgári eljárásokra vonatkozó szabályozásból is adódó kockázata az ingyenesség követelményét a jogorvoslati jog tekintetében sem teszi megállapíthatóvá. A jogorvoslati jog sérelmét az Alkotmánybíróság megítélése szerint a perköltségviselésre vonatkozó szabályoknak csak az olyan értelmezése vethetné fel, amely a jogorvoslati jog tényleges érvényesítését korlátozná, vagy tenné lehetetlenné. Jelen ügyben ez nem volt megállapítható, az indítványozó nem is hivatkozott arra, hogy a másodfokú eljárásban felmerült kiadása jogorvoslati jogának érvényesítésében korlátozta volna.
- [24] Az indítványozó felvetésére az Alkotmánybíróság megvizsgálta azt is, hogy a jogorvoslati ingyenessége biztosítható lett volna-e a Pp. perköltség viselési szabályainak olyan értelmezésével, amely szerint eredményes jogorvoslat esetén az államot kell a perköltség (költség) viselésére kötelezni. A Pp. 78. § (1) bekezdése a perköltségviselés általános szabályának meghatározásán túl összefoglalóan tartalmazza az általános szabálytól való eltérést engedő rendelkezéseket is. Joghoz kötöttsége folytán a bíróság az államot is csak jogszabályban meghatározott esetekben kötelezheti a perköltség viselésére, mint ahogy jogszabályi rendelkezés alapján csak az a bírói döntés is, amely az államra telepíti az egyes költségeket. Az indítványozó érvelésével ezen rendelkezések közül a Pp. 78. § (5) bekezdése hozható összefüggésbe, amely szerint a feleket nem lehet kötelezni olyan költségek viselésére, amelyek a bíróság érdekkörében felmerült – egyébként elhárítható – ok következtében keletkeztek. Ezeket a költségeket – külön jogszabályban meghatározott módon – az állam viseli. A bírói gyakorlat szerint (ld. BDT2006. 1336.) a bíróság érdekkörében felmerült ok miatti költségek közé azok tartoznak, amelyek a bíróság, mint intézmény működésének zavarával, rendellenességével, illetve adminisztrációs hibákkal kapcsolatosak (téves idézés, időpont elírás, kézbesítési zavarok, a tárgyalás hivatalbóli elhalasztásának esetei, betegség vagy más akadályoztatás stb.). Ennek az értelmezésnek a felülvizsgálatára azonban – alkotmányosági összefüggés hiányában – az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre [3212/2015. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [25] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy gyakorlatával egyértelművé tette: nem tartoznak a perköltség körébe azok a kiadások, amelyek a bírói ítélezési tevékenységének esetleges hibáival kapcsolatban merülnek fel. Az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében kifejtette, hogy nincs alanyi joga senkinek „az anyagi igazság érvényesülésére”, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírói ítélet sem legyen törvénytörő. Az Alkotmány

az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges – és az esetek többségében alkalmas – eljárásra ad jogot, a tisztességes eljáráshoz biztosít alanyi jogot, és nem azt garantálja, hogy annak eredménye minden esetben helyes lesz [lásd 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376, 377; legutóbb 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [97]]. Ebből következik, hogy a bírói döntés jogszerűsége önmagában törvényességi, és nem alkotmányossági kérdés, a tisztességes eljáráshoz való jog körébe tartozó eljárási garanciák az igazság kiderítésére irányuló törekvés alkotmányos kereteit biztosítják csupán. A hibás döntés lehetőségével maga a jogrendszer is számol, ennek kiküszöbölésére biztosít a jogorvoslathoz jogot. A többfokú eljárás – amelynek egyes szakaszait egységes egészként kell alapul venni a jogszerű döntés szempontjából is – további alkotmányos garanciát jelent az anyagi igazságnak megfelelő döntéshez. Ezek az alkotmányos garanciák sem biztosítják azonban feltétlenül az anyagi igazságnak is megfelelő döntést, a hibás, téves, jogszabálysértő bírói döntés miatt indított jogorvoslati eljárás költségei ezért perköltséggént, nemperes eljárásban eljárási költséggént nem számíthatóak fel.

- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem okozta az indítványozó jogorvoslathoz való jogának sérelmét a nemperes eljárásban hozott másodfokú döntés alapjául szolgáló azon jogértelmezés, amely költség viselésére kötelezhető ellenérdekű fél hiányában a fellebbező félre terhelte annak másodfokú eljárásban felmerült költségét, ezért az alaptalan alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/605/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3310/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.603/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Bfv.I.603/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.788/2016/19. számú, valamint a Kecskeméti Törvényszék 1.B.213/2014/213. számú ítéletére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó a megelőző bírósági eljárásban VIII. rendű vádlottként vett részt.
- [3] A Kecskeméti Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 1.B.213/2014/213. számú – 2016. január 26-án kihirdetett – ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki társtettesként, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) és (4) bekezdés a) pont] és kétrendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért őt – halmazati büntetésül – egy év tíz hónap, végrehajtásában három év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát – végrehajtásának elrendelése esetén – börtönben határozta meg, és megállapította, hogy ez esetben a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. Rendelkezett az indítványozó által az előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, a bűnügyi költség viseléséről, kötelezte őt más terheltársaival egyetemlegesen, illetve részben önállóan kártérítés és eljárási illeték összegének megfizetésére.
- [4] Az elsőfokú bíróság az indítványozót négyrendbeli, a Btk. 345. §-a szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] A Szegedi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a Bf.II.788/2016/19. számú – 2017. szeptember 29-én kihirdetett – ítéletével az elsőfokú határozatot az indítványozó vonatkozásában megváltoztatta: az indítványozó vagyona elleni cselekményét társtettesként, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetének [Btk. 376. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont] minősítette, a vele szemben kiszabott szabadságvesztést – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés mellőzésével – három évre súlyosította, és őt négy év közügyek gyakorlásától eltiltsa és négy év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltsa is ítélte. A feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó rendelkezésből a végrehajtás elrendelésére utalást mellőzte.
- [6] Az indítványozót négyrendbeli magánokirat-hamisítás vétsége [Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 276. §] miatt emelt vád alól tekintette felmentettnak. Módosította továbbá az indítványozó által egyetemlegesen, valamint önállóan fizetendő kártérítés, eljárási illeték, és bűnügyi költség összegét.
- [7] Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybehagyta azzal, hogy pontosította az indítványozó által házi őrizetben töltött időt.
- [8] Az indítványozó a jogerős döntés ellen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 416. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.
- [9] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a 2018. július 1-jén hatályba lépett büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján vizsgálta. Rámutatott, hogy a felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen meghatározott okok alapján van lehetőség, ezen belül az (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti büntető anyagi jogi szabálysértések, avagy a (2) bekezdés a)–e) pontja szerinti eljárási szabálysértések esetén. A Kúria – utalva az egységesen követett bírói gyakorlatra – rámutatott arra is, hogy

a felülvizsgálat során a jogerős határozat tényállásának megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható (BH 2004.102.), mint ahogy nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során az enyhítő és súlyosító körülményeket miként vették figyelembe (BH 2005.337.). Ehhez mérten a Kúria megállapította, hogy az indítványozó a felülvizsgálati indítványában részben a jogerős ítéletben megállapított tényállás megalapozottságát és a bizonyítékok értékelését támadta, részben pedig az enyhítő és a súlyosító körülmények mérlegelését vitatta. Erre tekintettel a Kúria az indítványt – mint törvényben kizártat – a Be. 656. § (2) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

- [10] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogállamiság elvét, és XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló törvényes bíróhoz való jogot.
- [11] Az indítványozó előadta, hogy ügyében az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke a 21/2012. (II. 16.) OBHE számú határozatban az eljárás lefolytatására – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) korábban hatályos 62. § (1) bekezdése, valamint a régi Be. 20/A. §-a alapján – az ügy észszerű időn belül való elbírálásának biztosítása érdekében a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki. A Kecskeméti Törvényszék eljárása során – figyelemmel a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatra – megállapította illetékessége hiányát, és 2013. december 16-án áttette az ügyet a Fővárosi Törvényszékhez. A Fővárosi Törvényszék a 31.B.2542/2013/2. számú végzésével szintén megállapította illetékessége hiányát. A Kúria Bkk.I.591/2014/3. számú végzésében végül az eljárás lefolytatására a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki.
- [12] Az indítványozó szerint az a tény, hogy ügyében a Kecskeméti Törvényszék járt el, szembement az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában foglaltakkal, és ennek következtében sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való joga. Hivatkozott az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága által a *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. június 12. ügyben hozott ítéletre is.
- [13] Az indítványozó utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság jogerős döntése ellen – 2018. január 22-én – már nyújtott be alkotmányjogi panaszt, azonban azt az Alkotmánybíróság, tekintettel arra, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás volt folyamatban, érdemben nem vizsgálta.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy a határidőben benyújtott indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [16] Az Alkotmánybíróság a határozott kérelem feltételeinek vizsgálata során ugyanis megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a jogbiztonság elvét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] pusztán megjelölte, azonban a panasz ebben a vonatkozásban nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3271/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság megjegyzi azt is, hogy a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15]} – lehet alapítani.

- [18] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}.
- [19] A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul. Az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati indítványt – mint törvényben kizártat – elutasító végzését eljárást befejező bírói döntésnek tekinti, amely az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételek alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható.
- [20] A jelen ügyben ugyanakkor az indítványozó a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességére önállóan nem hivatkozott, hanem az eljárás egészét kifogásolta. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ugyanakkor „[a]z, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán – egyebek mellett – az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria érdemi elbírálást nem tartalmazó végzésének alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg” {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]; 3214/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ezért megállapította, hogy a fentiekben hivatkozott gyakorlata alapján a Kúria döntésének érdemi vizsgálatának nem volt helye. Az indítványozó ugyanis a felülvizsgálati indítványt elutasító kúriai döntést önmagában nem kifogásolta, hanem ezen bírói döntés alaptörvény-ellenességét kizárólag az első- és másodfokú eljárást érintő alkotmányossági kifogásokkal összefüggésben állította.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett vizsgálnia, hogy a kúriai döntésen keresztül a megelőző eljárás egésze, illetve a jogerős ítélet állított alaptörvény-ellenessége felülvizsgálható-e.
- [22] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.”
- [23] Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében tehát a Kúria elutasító (nem érdemi) döntésén keresztül a korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált jogerős döntés is felülvizsgálható, a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően [lásd: 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről].
- [24] Az adott esetben kétségtelenül megállapítható, hogy az indítványozó korábban a jogerős ítélet ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az indítványozó a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességére szintén az Alaptörvény XXVIII. cikkével összefüggésben hivatkozott (lásd: IV/2240/2017. számú eljárás).
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján ezért azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi vizsgálat Abtv. 27. §-án és 52. §-án alapuló törvényi feltételeinek abban a vonatkozásban felel meg, amelyben a másodfokú bíróság jogerős ítéletének alaptörvény-ellenességét a tisztességes bírósági eljárásból fakadó törvényes bíróhoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben állítja.
- [26] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [27] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy

az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]

A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

- [28] Az indítványozó álláspontja szerint a megelőző büntetőeljárásban azért sérült a törvényes bíróhoz való joga, mert ügyében egy OBH elnöki határozat arra törvényi felhatalmazással nem bíró bíróság kijelöléséhez vezetett, amely kijelölésnek törvény által előírttól eltérő első- és másodfokú bírósági eljárás volt a következménye.
- [29] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a törvényes bíróhoz való jog követelménye azt foglalja magában, hogy „egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [44]}
- [30] Az adott ügyben megállapítható, hogy a Bszi. 62–63. §-ainak és a régi Be. 20/A. §-ának a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal megállapított alaptörvény-ellenessége folytán az e rendelkezések alapján kijelölt bíróság (Kecskeméti Törvényszék) az 1.B.73/2012. számú eljárásban megállapította illetékessége hiányát, és – a Fővárosi Törvényszék 31.B.2542/2013/2. számú, valamint a Fővárosi Ítéletábrla 3.Bpkf.10369/2014/3. számú végzése folytán – kijelölés végett az ügyet felterjesztette a Kúriára. A Kúria a Bkk.I.591/2014/3. számú végzésével az elsőfokú eljárás lefolytatására a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki.
- [31] A Kúria végzésének indokolásában kiemelte, hogy figyelemmel az Abtv. 45. § (3) és (5) bekezdésére, az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozata nem érintette az alaptörvény-ellenesség megállapításával érintett jogszabályi rendelkezések alapján meghozott bírói döntések érvényességét. A Kúria utalva az egységesen követett bírói gyakorlatra (BH 2004.455.), rámutatott arra is, hogy az új törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt az új törvény már eltérően szabályozza. Hangsúlyozta azt is, hogy a régi Be. 308. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás megkezdése után az illetékesség hiánya csak két esetben vehető figyelembe: ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy arra a régi Be. 17. § (5)–(6) bekezdése alapján más bíróság kizárólagosan illetékes. Miután az adott esetben e törvényi kizáró okok egyike sem állt fenn, ezért a Kúria a régi Be. 308. § (1) bekezdése alapján, illetve az e rendelkezéshez tapadó bírói gyakorlatra figyelemmel megállapította, hogy a Kecskeméti Törvényszék illetékessége a tárgyalás megkezdésével rögzült, és az eljárás folytatására e bíróságot jelölte ki.
- [32] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Kecskeméti Törvényszék ismételt kijelölésére – amint ezt a Kúria döntésében hangsúlyozta – a régi Be. 308. §-a alapján került sor. Az elsőfokú bíróság illetékességének rögzülését, és ennek folytán az elsőfokú eljárást nem az OBH elnökének határozata alapozta meg, hanem a régi Be.-ben meghatározott hatásköri és illetékességi szabályok. A Kecskeméti Törvényszék kijelölésére a régi Be.-nek a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal nem érintett, korábban is hatályos hatásköri és illetékességi szabályai szerint került sor, és e bíróságon az előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró járt el.
- [33] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó által állított jogsértés folytán nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és nem tárható fel olyan, a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, amely a befo-gadást megalapozná.
- [34] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában

írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3311/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 7.B.64/2016/151. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.195/2018/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szikinger István ügyvéd, Bólyai János és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyet utóbb egy további beadványban kiegészített. Alkotmányjogi panaszában a Budapest Környéki Törvényszék 7.B.64/2016/151. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.195/2018/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A Budapest Környéki Törvényszék 7.B.64/2016/151. számú ítéletében megállapította az indítványozó – mint I. rendű terhelt – büntetőjogi felelősségét 3 rendbeli, két esetben társtettesként elkövetett rablás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 321. § (1) bekezdés és egy esetben a (4) bekezdés a) pontja, egy esetben az (5) bekezdés a) pontja, egy esetben az (5) bekezdés b) pontjának III. fordulata]; kétrendbeli bűnsegédként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetében [régii Btk. 175. § (1) bekezdés és (3) bekezdés a) és b) pont]; továbbá társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetében [régii Btk. 176. § (1) bekezdés és a (2) bekezdés a) és d) pontjaira figyelemmel a (4) bekezdés].
- [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.195/2018/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó mint I. rendű vádlott vonatkozásában megváltoztatta. A kétrendbeli bűnsegédként elkövetett személyi szabadság megsértése büntetettét a régi Btk. 175. § (3) bekezdés g) pontja; a társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetettét a régi Btk. 176. § (2) bekezdés b) pontja szerint is minősítette. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű vádlottal szemben helyben hagyta.
- [4] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog és az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog megsértése miatt tartotta megállapíthatónak.
- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványaiban elsődlegesen azzal összefüggésben fejtette ki a kifogásait, hogy a támadott bírósági döntéseket megelőző bírósági eljárások során több bizonyítási indítványt terjesztett elő. Ezek némelyikét az eljáró bíróság elfogadta, de több lényeges, az ügyet érdemben befolyásoló védelmi indítványt elutasított, illetve indokolás nélkül hagyott figyelmen kívül. Ezen indítványok részletes ismertetése mellett az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint a védelem bizonyítási indítványainak elutasítása egy perdöntő bizonyíték törvényessége kapcsán az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő alapvető jogának a sérelmét eredményezte. Ezen felül úgy vélte, hogy amikor a bíróság a bizonyítékok mérlegelése során nyilvánvalóan kizárólag a vádlott bűnösségét igazoló tényeket veszi figyelembe, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből a pártatlanság is sérül. Mivel továbbá a bíróság az indítványozó védelemhez való jogát azzal sértette meg, hogy nem tette lehetővé számára az érvei és bizonyítékai előadását, az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog egy további részjogosítványa, a fegyveregyenlőség elve is sérelmet szenvedett.
- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog körében kifogásolta az indítványozó azt is, hogy az elsőfokú eljárás során a 2017. március 18-án tartott tárgyalás a III. rendű vádlott jelenléte nélkül folyt. Ezt a tárgyalást az elsőfokú bíróság elmulasztotta megismételni. Az indítványozó a másodfokú bíróság tanácsülésén a fellebbezését szóban kiegészítette. Ezzel összefüggésben egyrészt azt sérelmezte, hogy a bíróság 54. perc elteltét követően figyelmeztette, hogy időhúzás miatt meg lehet vonni tőle a szót. Másrészt azt kifogásolta, hogy a tárgyalásról készített jegyzőkönyvben az általa ez idő alatt előadottaknak csupán a töredék-

ke szerepelt. Az indítványozó szerint ezen eljárási szabálysértések miatt a másodfokú bíróságnak hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú bíróság határozatát.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [9] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Az indítványozó által kifogásolt bírósági határozatok közül a Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.195/2018/18. számú jogerős ítélete felel meg ezen feltételnek, így a Budapest Környéki Törvényszék 7.B.64/2016/151. számú elsőfokú ítéletét érintően nem volt helye a panasz befogadásának.
- [10] 2.2. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság szerint ezen törvényi követelmények megfelelő, alkotmányjogilag értékelhető, önálló indokolást az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a részjogosítványai köréből a pártatlanság és fegyverek egyenlőségének a sérelmét állító indítványi elemekkel összefüggésben nem adott elő. Az indítványozó ezen részjogosítványok megsértését ugyanis tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti védelemhez való jog sérelméhez kapcsolódó indokokkal támasztotta alá. Az indítvány ezen hiányossága az adott indítványi elemek vonatkozásában akadályát képezte az érdemi vizsgálatnak.
- [11] 2.3. Az Abtv. 29. §-a alapján továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joggal összefüggésben előadott kifogásait az Alkotmánybíróság ezen feltételek alapján értékelte.
- [12] E körben hangsúlyozza Alkotmánybíróság, hogy következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]} „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti superbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az indítvány azon elemeit, amelyek a jogerős bírói döntésnek a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) egyes rendelkezéseibe ütközését állították – a tárgyalást az elsőfokú bíróság elmulasztotta megismételni; az indítványozót a bíróság figyelmeztette, hogy időhúzás miatt meg lehet vonni tőle a szót; a jegyzőkönyvben az indítványozó által előadottaknak csupán a töredéke szerepelt –, nem vizsgálhatta.
- [13] 2.4. Az Alkotmánybíróság hatásköre ezen felül nem terjedt ki annak vizsgálatára sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és a bizonyítás keretében előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz visszautasítása kapcsán már rámutatott, hogy „[a] bizonyítási indítványok elfogadása vagy elutasítása [...] önmagában nem alkotmányossági kérdés” {3183/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [16]}. A Be. egyértelműen rögzíti, hogy a bíróság, az ügyészség és

a nyomozó hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (4) bekezdés]. A szabad értékelés korlátja, hogy nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság, illetve más hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg [Be. 167. § (5) bekezdés].

- [14] Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódó következetes álláspontja, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}, így az eljáró bíróság hatáskörébe tartozó törvényességi és nem alkotmányjogi kérdés az, hogy a védelem vagy a vád által tett bizonyítási indítványnak helyt ad-e, vagy azt valamely okból elutasítja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Annak eldöntése, hogy a bíróság milyen esetben lát egy tényt, álláspontot bizonyítottanak, önmagában tehát nem vet fel alkotmányossági kérdést. Szélsőséges esetben természetesen nem lehet kizárni az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a bizonyítási indítványokról szóló döntéssel kapcsolatban, például ilyen eset lehet az, ha az eljáró bíróság kizárólag az egyik fél bizonyítási indítványainak ad helyt és a másik felet indokolatlanul elzárja az általa állítottak bizonyításától {3216/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [15] Az indítványozó által kifogásolt bírósági döntések indokolását áttekintve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a konkrét ügyben nem áll fenn a bizonyítékokról hozott döntés ezen szélsőséges esete. Az indítványozó és védője a büntetőeljárás során nem voltak korlátozva abban, hogy az alkotmányjogi panaszban is kifejtett érveiket akár írásban, akár szóban előadják. A bíróságok pedig ezen előadásokat, valamint az ügyben felmerült egyéb bizonyítékokat is nagy körültekintéssel, behatóan vizsgálták. Erre figyelemmel pedig az Alkotmánybíróság az indítványozó kifogásainak érdemi vizsgálatát a büntetőeljárásban folyt bizonyítással összefüggésben sem tartotta az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogból fakadó követelmények alapján érdemben vizsgálhatónak.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben nem volt beazonosítható olyan indok, amely alapján – az Abtv. 29. §-a szerinti feltételekre figyelemmel – a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességének a lehetősége, egyúttal az érdemi vizsgálat szükségessége felmerült volna.
- [17] 3. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 66. § (3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/847/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3312/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Járásbíróság 59.B.626/2018/6. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 18.Bf.532/2018/27. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.13/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nagy Gabriella Katalin ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Debreceni Járásbíróság 59.B.626/2018/6. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 18.Bf.532/2018/27. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.13/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] A Debreceni Járásbíróság a 2018. szeptember 10. napján meghozott 59.B.626/2018/6. számú ítéletében az indítványozót bűnösnek mondta ki közúti baleset gondatlan okozásának vétségében [a Büntető Törvénykönyvről 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 235. § (1) bekezdés]. A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék a 2019. október 17. napján meghozott 18.Bf.532/2018/27. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozó cselekményét közúti baleset okozásának [Btk. 235. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont] minősítette. Az indítványozó felülvizsgálati indítványa alapján eljáró Kúria a 2020. január 27-én hozott Bfv.II.13/2020/2. számú végzésében megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt, ezért azt elutasította.
- [3] Az indítványozó a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai köréből az indokolt bírói döntéshez való jog, az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében rögzített ártatlanság védelme, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőség és Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának a megsértése miatt tartotta megállapíthatónak.
- [4] Az indítványozó kifogásai többségükben a büntetőeljárás során a bíróságok által folytatott bizonyítási eljárással voltak kapcsolatosak. Azok keretében az indítványozó sérelmezte például, hogy a bíróság a baleset mechanizmusát szakértő bevonása nélkül, vélelmezéssel állapította meg; az igazságügyi orvosszakértő bevonására nem kérelemre, hanem hivatalból került sor, így a bíróság hivatalból rendelt el bizonyítást; a hivatalból kirendelt szakértő nem rendelkezett megfelelő kompetenciával; a szakértői vélemény nem felelt meg az azzal szemben a törvényben támasztott formai és tartalmi feltételeknek; a szakértő értesítése egy tárgyalási napról elmaradt. Ezen felül az indítványozó kifejtette álláspontját arról, hogy a tárgyalás folytonosságát érintően a Be. 518. § (3) bekezdése, illetve a vád módosítása kapcsán a Be. 538. § (5) bekezdése nem tartalmaz egyértelmű rendelkezést. Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság határozata ellen nem volt helye fellebbezésnek.
- [5] Mindennek eredményeként a konkrét büntetőeljárásban a terhelt eszköztelenné vált a bizonyítási eljárás során, terhelti jogait nem tudta gyakorolni, és a tényállás felderítetlen maradt. Álláspontja szerint a büntetőeljárás során elkövetett jogsértések a bíróságok határozataira jelentős kihatással voltak, azokat érdemben befolyásolták, így a kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítása nem mellőzhető.
- [6] Az indítványozó panaszában kifejezetten utalt arra, hogy a jogerős ítélet ellen alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő. Értékelése szerint ugyanakkor, figyelemmel a 3358/2012. (XII. 5.) AB végzésben foglaltakra, a felülvizsgálati eljárásban hozott végzéssel szemben jogosult alkotmányjogi panasz előterjesztésére.

- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem befogadható.
- [9] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}.
- [10] A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul. Az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati indítványt – a Be. 656. § (2) bekezdés a) pontja alapján mint törvényben kizártat – elutasító végzését eljárást befejező bírói döntésnek tekinti, amely az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételek alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható.
- [11] A konkrét alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy abban az indítványozó nem a felülvizsgálati indítvány érdemi vizsgálatát kizáró ok Kúria általi értelmezését kifogásolta, sőt a Kúria döntésének az alaptörvény-ellenességére önállóan nem is hivatkozott. Alkotmányos aggályait a büntetőeljárás megelőző szakaszait érintően fejtette ki, amelyekből az elsőfokú és a másodfokú eljárást lezáró határozatok alaptörvény-ellenességére következtetett. A jelen ügyben ezért a Kúria kifogásolt döntése érdemi vizsgálatának nem volt helye.
- [12] Az Alkotmánybíróságnak erre tekintettel azt kellett megvizsgálnia, hogy a kúriai döntésen keresztül a megelőző büntetőeljárás egésze, illetve a jogerős ítélet állított alaptörvény-ellenessége felülvizsgálható-e.
- [13] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.”
- [14] Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében tehát a Kúria elutasító (nem érdemi) döntésén keresztül a korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált jogerős döntés is felülvizsgálható, a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően [lásd: 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről].
- [15] Az adott esetben ugyanakkor ilyen, a jogerős bírósági határozattal szembeni alkotmányjogi panaszt nem nyújtott be az indítványozó. Az indítványozó beadványában kifejezetten nyilatkozott is arról, hogy a jogerős ítélet ellen alkotmányjogi panaszt nem terjesztett elő. Ebből következően a jelen ügyben az Alkotmánybíróság a jogerős döntésnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdése vonatkozásában állított alaptörvény-ellenességét a Kúria végzésén keresztül nem vizsgálhatta.
- [16] Utal rá az Alkotmánybíróság, hogy a panasz befogadása mellett szóló érv az indítványozó által felhívott 3358/2012. (XII. 5.) AB végzés indokolásából sem olvasható ki. Abban ugyanis az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[n]incs helye [...] alkotmányjogi panasz benyújtásának, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt például azért utasítja el, mert az nem a jogosulttól származik, vagy felülvizsgálatnak nincs helye, illetve a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradt. Az alkotmányjogi panasz lényege és célja ugyanis az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, az említett esetekben azonban a Kúria alapjogokkal összefüggő érdemi kérdéseket nem dönt el.” (Indokolás [10])
- [17] 3. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz

befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 66. § (3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/484/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3313/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IX.37.882/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 7.Kf.650.044/2019/8. számú ítélete és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.555/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Balázs Ildikó jogtanácsos) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.IX.37.882/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 7.Kf.650.044/2019/8. számú ítélete és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.555/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó a Budapesti Rendőr-főkapitányság Dunai Vízügyi Rendőrkapitányság, Vízügyi Rendőrség Mohács állományaiban teljesített szolgálatot, korábban motorcsónak-vezető, majd 2014-től hajóvizsgáló beosztásban. 2010. október 1-jei hatállyal parancsban megállapították az indítványozó gépjárművezetői pótlékra való jogosultságát; ez a parancs a későbbiek során nem került visszavonásra, hatálytalanításra. Az indítványozó előadta, hogy rendelkezik érvényes ügyintézői igazolvánnyal, mely a szolgálati gépjármű vezetéséhez is szükséges; ez az igazolvány igazolja, hogy az indítványozó jogosult a rendőrség szolgálati gépjárműveinek vezetésére. Az indítványozó 2014. szeptember 8-án kelt munkaköri leírása szerint érvényes vezetői engedély és megfelelő gépjárművezetői gyakorlat, továbbá ügyintézői igazolvány birtokában a gépkocsival rendelkező vezető által meghatározott időpontban és útvonalon használja a részére kijelölt és általa átvett gépjárművet, illetve végzi a gépjármű kezelésével járó feladatokat. Az indítványozó állítása szerint szolgálati feladataiból adódóan rendszeresen vezette is a rendőrség szolgálati gépjárműveit, melyhez kapcsolódóan a gépjárművezetői pótlékot rendszeresen megfizették számára. Mindehhez képest az indítványozó rendszeres díjazásának 2015. július 1-jével történő meghatározásakor már nem vették figyelembe a gépjárművezetői pótlékot, jóllehet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 352. § b) 8. pontja szerint a korábbi rendszeres díjazás viszonyítási alapját képezi a gépjárművezetői pótlék is, amit az új illetmény megállapításánál figyelembe kellett volna venni. Az indítványozó ezért szolgálati panaszt terjesztett elő, melyben kifogásolta, hogy 2015. július 1-től illetményének meghatározása során korábbi rendszeres díjazása körében figyelmen kívül hagyták a részére fizetett gépjárművezetői pótlékot. Az indítványozó szolgálati panaszát ugyanakkor elutasították.
- [3] 3. Az indítványozó mindezek után keresetet terjesztett elő, s kérte 2015. július 1–2018. július 31. közötti időtartamra járó illetménykülönbözete és kamatai megfizetésére kötelezni a Budapesti Rendőr-főkapitányságot (a továbbiakban: alperes). A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.555/2018/12. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság azzal érvelt, hogy a Hszt. 352. § b) pontja konkrét időpontot – 2015. június 30-át – határozza meg annak figyelembevételére, hogy mely illetményelemek képezik a korábbi rendszeres díjazás alapját. Ezért kizárólag azok az illetményelemek vehetők viszonyítási alapként figyelembe, amelyek a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án megillették, abban részesült. Az indítványozó részére ugyanakkor 2015. év június hónapra vonatkozóan gépjárművezetői pótlékot nem fizettek ki, utoljára 2015. április havi illetménnyel együtt részesült e pótlékban. Miután az indítványozót 2015. június 30-án gépjárművezetői pótlék nem illette már meg, így az a korábbi rendszeres díjazásának meghatározásakor nem volt figyelembe vehető. A bíróság szerint az indítványozó a perben úgy nyilatkozott, hogy sem szolgálati panasz, sem kereset útján nem érvényesített igényt arra vonatkozóan, hogy 2015. év június hónapra megillette volna

a gépjárművezetői pótlék, így az erre való jogosultságát a perben vizsgálni nem lehetett [figyelemmel arra is, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: régi Hszt.) 12. § (1) bekezdése szerinti elévülési idő – 3 év – már eltelt].

- [4] Az elsőfokú ítélettel szemben a törvényben nyitva álló határidőn belül az indítványozó fellebbezett. A fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 7.Kf.650.044/2019/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet indokolásában foglaltak szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy kizárólag a felperest 2015. június 30. napján megillető pótléokra jogosultság alapján kellett a rendszeres díjazás feltételeit figyelembe venni. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Hszt. hivatkozott rendelkezését eltérően kell értelmezni. A Hszt. 352. § *b)* pontjában korábbi rendszeres díjazás körében azt tartalmazza, hogy az a juttatás minősül ekként, ami a hivatásos állomány tagját 2015. június 30-án megillette. Az illetményt pedig az egy hónapra számított pótlék összege szerint kell megállapítani. Abból a tényből, hogy a jogszabály tartalmazza a 2015. június 30-ai dátumot, nem az következik, hogy függetlenül attól, hogy a korábbi időpontokban ez a juttatás megillette-e a hivatásos állomány tagját, kizárólag ezt a napot lehetett vizsgálni a jogosultság fennállása szempontjából. A másodfokú bíróság álláspontja szerint éppen annak volt jelentősége, hogy ezen időpontot megelőzően rendszeresen kapta-e a díjazását a hivatásos állomány tagja, illetve annak, hogy a rendszeres díjazásra 2015. június 30-ig bezárólag jogosult volt-e. Az ügy megítélése szempontjából annak volt jelentősége, hogy a felperest nem vitatottan 2010 augusztusától megillető gépjárművezetői pótlék rendszeres díjazásnak minősült-e, az megfelelt-e a Hszt. 352. § *b)* pontjában „korábbi rendszeres díjazás” címen folyósított jövedelemnek. A jogerős ítéletbe foglalt jogi álláspont szerint a kifizetések gyakoriságából, figyelemmel a Kúria elvi határozatában (EBH.2013.M.16.), valamint eseti döntésében (Mfv. II.10.674/2017/3.) foglaltakra, nem lehetett az adott ügyben olyan következtetést levonni, hogy ez a juttatás rendszeresen illette meg a felperest. A felperes nem vitatta a pótléokra való jogosultság gyakoriságára vonatkozó perbeli adatokat, ezért szükségtelen volt további menetlevelek csatolása.
- [5] A jogerős bírói döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amiben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való kötelezését kérte. Felülvizsgálati kérelme szerint a folyamatosan visszatérő gépjármű-vezetési feladat létét, megtörténtét mind az indítványozó perbeli előadása, mind a csatolt menetlevelek, mind az alperesi rendszeres pótlékmegfizetés alátámasztotta, valamint megerősítette volna a két indítványozott tanú vallomása is, viszont a visszatérő feladat, illetve a bármikori ellátási kötelezettség nem került értékelésre egyik bíróság által sem, holott ez a szempont a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatában (EBH.2013.M.16., Mfv.II.10.674/2017/3.) releváns tényező. Ezért az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása.
- [6] A Kúria Kfv.IX.37.882/2019/2. számú végzésével az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta. Kifejtette, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a közzétett kúriai ítélezési gyakorlattól eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt. A Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján arról kellett döntenie, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság – felülvizsgálati kérelemben állított, az ügy érdemére is kiható – jogszabálysértése folytán hozott döntés valóban eltért-e a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától. Megállapította, hogy a másodfokon eljáró törvényszék a felülvizsgálati kérelemben is felhívott elvi határozatban és eseti döntésben kifejtett jogi álláspont alapján vizsgálta a felperes gépjárművezetői pótlékra való jogosultságát és azt, hogy ez a juttatás rendszeresen illette-e meg a felperest. Levont következtetése tehát megfelelt a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatának, a rendszeresség hiányára levont következtetés alapján szolgáló mérlegelés a felülvizsgálati eljárásnak pedig nem lehet tárgya. Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy a konkrét ügyben a Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontjába foglalt feltétel nem állt fenn.
- [7] Ezt követően fordult a bírói döntésekkel szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelem, illetve az alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás tekintetében. A felhívásra – a megadott határidőn belül – az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, s kérte a támadott bírói döntések megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga sérült, mivel az alkalmazott jogszabályokból, illetve az ítéleti indokolásból nem következnek az őt marasztaló bírói döntések. A Kúria végzését pedig szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta, mert az indítványozó szerint a Kúria a saját elvi határozatának való megfelelést nem vizsgálta tartalmilag, csupán arra fókuszált, hogy az elvi határozat szerepel szöveg szintjén az I. és II. fokú döntésekben.

Szerinte a Kúria nem foglalkozott azzal, hogy saját elvi határozata (16/2013. számú munkaügyi elvi határozat) szerint „a gépjárművezetői pótlékra jogosultság szempontjából vizsgálni kell a szolgálati gépkocsi vezetésének rendszerességét, amelynek megítélésénél nem annak van kizárólagos jelentősége, hogy a felperes egy hónapon belül hány alkalommal vezeti a szolgálati gépkocsit, hanem azt is értékelni kell, hogy folyamatosan visszatérő feladatként a szolgálati elöljáró parancsára bármikor köteles ellátni ezt a feladatot”. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (1) bekezdésének, valamint XVII. cikk (3) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, de az Alaptörvény e rendelkezéseinek sérelmét részletesen nem indokolta.

- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [10] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai végzéssel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [11] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria végzésének kézbesítése 2019. október 25-én történt, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2019. december 23-án elektronikus úton nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai végzést, illetve az ügy érdemében hozott ítéleteket támadta.
- [12] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, IX. cikk (1) bekezdése, valamint XVII. cikk (3) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget, ezen alaptörvényi cikkeket érintően ugyanis az indítványozó nem indokolta a támadott kúriai végzés, illetve a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét. Ezt figyelembe véve az indítvány alapján nem kerülhet sor az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései sérelmének érdemi alkotmányossági vizsgálatára.
- [13] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzését, továbbá közigazgatási és munkaügyi bírósági ítéleteket is támadott. Ezek befogadását alapvetően külön-külön kell megítélni. Az indítványozó ugyanakkor a Kúria végzése és a támadott ítéletek kapcsán is egyaránt azért kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását, mert szerinte az eljáró bíróságok a vita tárgyát képező gépjárművezetői pótlékra jogosultság szempontjából nem vizsgálták, hogy az indítványozó ténylegesen köteles volt-e a szolgálati gépkocsi vezetésére. Jelentőséget ehelyett az illetmény megállapítása kapcsán annak tulajdonítottak, hogy az indítványozó részére korábban fizetett gépjárművezetői pótlék rendszeres díjazásnak minősült-e, megfelelt a Hszt. 352. § *b*) pontjában „korábbi rendszeres díjazás” címen folyósított jövedelem fogalmának. Az indítványozó tehát a Kúria végzését, valamint a támadott ítéleteket illetően is a törvényi rendelkezés értelmezését és a konkrét esetre való mikénti alkalmazását kifogásolta.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós

jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [16] Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján nem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [17] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § *a*) pontjában és 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/67/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3314/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.982/2018/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy budapesti társasház és egy magánszemély indítványozó a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőjük (dr. Tóth György ügyvéd) útján közös alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal éltek a Kúria Pfv.I.21.982/2018/11. számú ítélete ellen alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felperes – többek között az indítványozók (I. rendű és XII. rendű alperesek) ellen – jognyilatkozat pótlása iránti pert indított, melynek előzményeként a felperes és a társasház tulajdonostársai adásvétellel vegyes vállalkozási szerződést kötöttek. A társasház épülete leromlott állapotban volt, ezért a társasház tulajdonostársai megállapodtak a felperessel, hogy eladják részére a társasházi osztatlan közös tulajdonban lévő padlásteret és a hozzá kapcsolódó padlásfeljárót, melynek ellenértékéért a meghatározott felújítási munkákat a felperes saját költségén elvégezteti, és kifizeti a társasház felhalmozott közüzemi tartozását. Mindezek mellett a szerződő felek megállapodtak abban is, hogy a felperes a padlástérben – a tető elbontása mellett – újabb épületszintet létrehozva, új társasházi lakásokat építhet, és ezen új építésű társasházi lakások a felperes, mint építtető tulajdonába kerülnek. Mindehhez két lépcsőben kellett a társasházi alapító okiratot módosítani. A társasház, illetve a társasház tulajdonos- és hasznélvező társai azonban a felújítási munkák egy részét nem tartották megfelelő minőségűnek, valamint a padlástér beépítése során bekövetkezett beázások miatti kárigénnyel éltek. Ezért az alapító okirat módosításához, valamint a tulajdonjog bejegyzéséhez szükséges jognyilatkozatot megtagadták. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a felperesi keresetnek helyt adva pótolta a társasház alapító okiratának módosításához, valamint a felperes tulajdonjoga bejegyzéséhez hozzájáruló alperesi jognyilatkozatokat.
- [4] Az alperesek többsége által benyújtott fellebbezés nyomán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét – a kisebb súlyú eljárási szabálysértéseket is orvosolva – megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.
- [5] A felperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria ítéletében megállapította, hogy a releváns körülményeket az elsőfokú bíróság értékelte teljes körűen és helyesen, ennek alapján az eljárási szabályoknak megfelelő mérlegeléssel találta megalapozottnak az elsődleges keresetet, ezért a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét hagyta helyben.
- [6] Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panasszal éltek. Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, mivel a döntés önellentmondásos, iratellenes és jogsértő, valamint nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy milyen jogszabályi alapon ad helyt a felperesi kérelemnek, valamint, hogy milyen mértékben határozta meg a peres felek pernyertessége-pervesztessége arányát és ebből kifolyólag miért a Kúria ítélete rendelkező részében foglaltak szerint kell viselniük a peres feleknek a perköltséget. Mindezekre tekintettel szerintük sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint 28. cikke.
- [7] Az indítványozók alkotmányjogi panaszbeadványukban kérték az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságokat, valamint, hogy ügyükben soron kívül, illetve gyorsított eljárás keretében járjon el.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [9] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben peres felek voltak (I. rendű és XII. rendű alperesek), rájuk nézve hátrányos döntés született, érintettségük tehát az ügyben fennáll. A rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítették.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Pfv.I.21.982/2018/11. számú ítéletének kézbesítése 2020. január 16. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2020. február 4-én érkezették az első fokon eljáró bíróságon. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [11] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panaszeljárást kezdeményezték, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéletet, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a bírósági ítélet miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tettek a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [12] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [13] Az indítványozók beadványukban többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvének sérelmét állították. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [14] Az indítványozók beadványukban az Alaptörvény 28. cikke sérelmét is állították. Az Alaptörvény 28. cikke szintén nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3184/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [25]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [15] Az indítványozóknak jelen alkotmányjogi panaszbeadványukban a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában fennálló alaptörvény-ellenesség tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panaszbeadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók valójában nem alkotmányossági problémát tártak fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a jognyilatkozat pótlása iránti igényt, valamint az annak feltételeként rögzített teljesítést a Kúria álláspontjától eltérő módon értékelje, azaz végső soron azt kívánták elérni, hogy a számukra kedvező másodfokú bírósági döntés maradjon érvényben.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panason keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.)

AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]].

- [17] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.
- [18] Az indítványozók alkotmányjogi panaszbeadványukban kérték az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságokat. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadása visszautasításra került, az Alkotmánybíróság mellőzte a felfüggesztés iránti kérelem vizsgálatát, ahogyan a soron kívüli, illetve gyorsított eljárás elrendelését is.

Budapest, 2020. július 7.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/299/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3315/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.522/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Mfv.II.10.522/2018/7. számú ítélete, a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.676/2017/10. számú ítélete, valamint a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.952/2015/39. számú ítélete ellen azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó hivatásos szolgálati jogviszonyát munkáltatója – miután az illetékes nyomozó ügyészség tájékoztatta, hogy az őrizetbe vett indítványozót gyanúsítottként hallgatták ki emberölés büntetének kísérlete miatt – méltatlanság jogcímen felmentéssel megszüntette. Az indítványozó a felmentéssel szemben bírósághoz fordult. Keresetében a felmentés jogellenességére alapítva kérte az eredeti munkakörben történő tovább foglalkoztatását és elmaradt illetménye, cafetéria juttatás, és ruházati költségtérítés megfizetését. Eredeti munkakörbe történő visszahelyezése mellőzése esetére a megjelölt összegeken felül további 12 havi illetményének megfelelő összeg megfizetését igényelte. Harmadlagosan a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Nav. tv.) 34/X. § (6) bekezdése alapján 24 havi illetményének megfelelő összeg megfizetését kérte. Keresetét a felmentési eljárás során elkövetett, általa megjelölt eljárási szabálysértésekre alapította, továbbá a munkáltató által megvalósított joggal való visszaélésre, és az egyenlő bánásmód sérelmére is hivatkozott.
- [3] Az első fokon eljáró Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felmentés jogellenességét megállapítva általán-kártérítés megfizetésére kötelezte az alperesi munkáltatót, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában kifejtette, hogy a vizsgálóbiztos kijelölése során olyan lényeges eljárási szabálysértés történt, amely az indítványozóval szemben lefolytatott méltatlansági eljárás és az azon alapuló felmentés jogellenességét megalapozta. Kitért az első fokon eljáró bíróság arra, hogy a felperes által hivatkozott eljárási szabálysértések önmagukban nem alkalmasak annak megállapítására, hogy a munkáltató joggal való visszaélést követett el, továbbá nem nyert bizonyítást az egyenlő bánásmód követelményének sérelme sem.
- [4] A peres felek fellebbezése nyomán eljáró Szolnoki Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A törvényszék kifejtette, hogy mivel az alperesi munkáltató anyagi jogot sértett, így szükségtelen volt annak vizsgálata, hogy a munkáltató intézkedése sértette-e a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét. Ugyanakkor nem találta megalapozottnak a másodfokú bíróság az egyenlő bánásmód sérelmét. Mindezekre tekintettel a törvényszék megállapítása szerint az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a Nav. tv. 34/X. § (6) bekezdését és az ott meghatározott minimum és maximum mértékek között helyes mérlegelés alapján állapította meg az alperes által fizetendő általán-kártérítés mértékét.
- [5] A jogerős ítélet ellen a felperesi indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melyben elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet, állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a rendeltetésszerű joggyakorlás és az egyenlő bánásmód követelményét, ezért kötelezze az alperest, hogy eredeti munkakörében foglalkoztassa tovább, és fizesse meg elmaradt illetményét, másodlagosan kötelezze az alperest az elmaradt illetménye, továbbá 12 havi illetményének megfelelő összeg megfizetésére. Harmadlagosan arra kérte kötelezni az alperest, hogy 24 havi illetményének megfelelő összegű általán-kártérítést fizessen meg, míg negyedlegesen a hatályon kívül helyezést követően utasítsa a Kúria az ügyben első- és másodfokon eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára, továbbá marasztalja az alperest a perköltség viselésében. A Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta. Indokolásában kitért arra, hogy mivel a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperesi munkáltató a méltatlansági eljárás során több olyan eljárási szabályt is sértett amely lényeges, az ügy érdemi elbírálására kiható eljárási szabálysértés volt, így a felperesi indítványozó

méltatlanságát megállapító határozat és az ezen alapuló ugyanezen megállapításokat tartalmazó felmentés jogellenességét eredményezte. Indokolatlannak tartotta a Kúria azt a kérelmezői álláspontot, miszerint ugyanezen okok miatt a felmentés a joggal való visszaélés tilalmába is ütközött. Mivel a bíróságok megállapították, hogy az alperes eljárása sértette a Hszt. több rendelkezését, a munkáltató intézkedése nem minősült formálisan jogszerűnek, tehát a joggal való visszaélés tilalmának sérelme fel sem merülhetett.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Álláspontja szerint a bíróságok a munkáltató anyagi jogsértésére nem voltak figyelemmel, és ezért a kereseti kérelmének nem adtak teljeskörűen helyt. Ezáltal az ügyben hozott bírósági döntések az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti munkához való alapjog szerves részét képező, az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez fűződő alkotmányos alapjogát sértik.
- [7] Az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, mivel beadványa az alapjogsérelmet nem támasztotta alá alapjogi érveléssel is ellátott indokolással. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásnak határidőben eleget tett, indítványát részben megismételte, részben kiegészítette. Eszerint a sérelmezett ítéletek az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésén túl a XV. cikk (2) bekezdésébe, XXIII. cikk (8) bekezdésébe, XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, és 28. cikkébe ütköznek, egyben sértik az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkében, és az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakat.
- [8] Az indítványozó 2020. június 30-án újabb indítvány-kiegészítést nyújtott be, azonban az Ügyrend 35. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz eljárásban indítvány-kiegészítést az érdemi tervezetnek a testület általi tárgyalásra kitűzéséig lehet benyújtani, ezért azt a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [10] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítélettel zárult ügyben felperes volt, személyét érintő döntés született, tehát érintettnek minősül. Jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Mfv. II.10.522/2018/7. számú ítéletét az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint – téves kézbesítést követően – 2019. szeptember 5-én kézbesítették az indítványozónak, az alkotmányjogi panaszt 2019. november 5-én érkezették az első fokon eljáró bíróságon. Az alkotmányjogi panaszt eszerint a törvényes határidőn belül terjesztette elő az indítványozó, aki úgy nyilatkozott, hogy a sérelmezett ítélet végrehajtásának felfüggesztését nem kezdeményezte.
- [12] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági döntést, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítélet miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [13] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [14] Az indítványozó beadványában többek között az Alaptörvény 28. cikke sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke azonban nem alapjogot tartalmaz, hanem a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható [3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3184/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [25]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [15] Az indítványozónak jelen Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz beadványában az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése, XXIII. cikk (8) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozóan előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem tárt fel

alkotmányossági problémát. Alkotmányjogi panaszával azt kívánta elérni, hogy az eljárási szabálysértések miatt jogellenesnek minősített felmentése jogkövetkezményeként – a harmadlagos kereseti kérelme szerint megítélt átalány-kártérítés helyett – az elsődleges kereseti kérelmének megfelelően az indítványozó tovább foglalkoztatására kötelezze a bíróság az alperesi munkáltatót.

- [16] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, és azok bíróság általi mérlegelésének és értékelésének felül bírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] Az indítványozó ezen túlmenően azt állította, hogy a sérelmezett bírósági döntések az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkében és az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakat is sértik. Az Alkotmánybíróság az e tekintetben előadott hivatkozásokat nem tekintette érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, tehát alkotmányjogi panasz keretében az nem kezdeményezhető {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3261/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezen túlmenően a nemzetközi szerződésbe ütközés Alkotmánybíróság általi vizsgálatát csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör kezdeményezheti. Eszerint az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja azt, illetve a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amennyiben az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügy indítványozója nem tartozik ebbe a körbe, így a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére egyébként sem lenne jogosult.
- [18] 4. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *c*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1867/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3316/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.554/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 36.K.30.399/2019/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szőke Ágnes Éva ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.554/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 36.K.30.399/2019/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint ugyanezen cikk (2) bekezdésében meghatározott ártatlanság vélelmével, továbbá az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésével. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén a döntéssel felülvizsgált, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 2234192415 számú határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatállyal semmisítse meg.
- [2] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per felperese (a továbbiakban: indítványozó vagy felperes). Az alapul fekvő jogvita alapja a következő tényállás volt. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) a felperesnél a 2013. január 1. és 2015. december 31. közötti időszakra egyes adókötelezettségek teljesítésének ellenőrzését végezte, ennek során felhívta a felperest, hogy az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 95. § (1) és (3) bekezdése alapján a megjelölt időszakra vonatkozó személyi jövedelemadó bevallását alátámasztó, illetve minden egyéb adózással kapcsolatos iratát, bizonylatát bocsássa a revízió rendelkezésére. A felperes a felhívásokra nem válaszolt. Ezt követően az elsőfokú hatóság a 2013. január 1. és 2015. december 31. közötti időszakra egészségügyi hozzájárulás és személyi jövedelemadó adónemekben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett a felperesnél. A revízió több alkalommal sikertelenül hívta fel a felperest személyes megjelenésre, nyilatkozattételre, az adózással kapcsolatos iratainak, bizonylatainak bemutatására.
- [3] Az elsőfokú hatóság 2018. július 24-én kelt 4311176752 számú határozatában (a továbbiakban: elsőfokú határozat) – a felperes bevallásaira, munkaviszonyból származó jövedelmeire, adókedvezményeire is figyelemmel – a felperes terhére a 2013–2015. évekre személyi jövedelemadó adónemben 35 777 172 Ft adókülönbötetet állapított meg, amelyből 35 747 172 Ft-ot adóhiánynak, 30 000 Ft-ot jogosulatlan visszaigénylésnek minősített. Az elsőfokú határozat a felperes terhére százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemben 60 306 478 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbötetet állapított meg. Az elsőfokú hatóság az összesen 96 083 651 Ft adókülönbötetet alkotó összesen 96 053 651 Ft adóhiány és 30 000 Ft jogosulatlan visszaigénylés után 192 122 302 Ft adóbírságot szabott ki és az adóhiány után 5 010 410 Ft késedelmi pótlékot számított fel.
- [4] A felperes fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: alperes) 2018. december 20-án kelt 2234192415 számú határozatával (a továbbiakban: másodfokú határozat) az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] A felperes a másodfokú határozattal szemben az Art. 141. § (1) bekezdése szerinti felügyeleti intézkedés iránti kérelmet is előterjesztett a Nemzeti Adó- és Vámhatóság vezetőjéhez, aki a 2019. április 8-án kelt 2398149168 számú döntésében azt állapította meg, hogy a sérelmezett határozatok a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelnek, a felügyeleti intézkedés megtételének jogszabályi feltételei nem állnak fenn.

- [6] A felperes keresetében kérte elsődlegesen a másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályú megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárásra utasítását, másodlagosan a másodfokú határozat megváltoztatást olyan módon, hogy a megállapítás összege nulla forint legyen.
- [7] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 36.K.30.399/2019/21. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [8] Az indítványozó ezt követően a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadását a Kúria Kfv.I.35.554/2019/2. számú végzésével megtagadta.
- [9] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz és kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.554/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 36.K.30.399/2019/21. számú ítélete megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 2234192415 számú határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatállyal. Főtitkári felhívást követően kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszának érvelése szerint a bíróság érdemi döntésének alapjául szolgáló jogszabályhelyekből levont jogi következtetések és azok értelmezése ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető jogbiztonság alkotmányos elvével, a C) cikk (1) bekezdésében deklarált hatalommegosztás elvével, a XXIV. cikk (1) bekezdésében és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljáráshoz való joggal, valamint ugyanezen cikk (2) bekezdésében meghatározott ártatlanság védelmével, továbbá az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésével. Indokolása szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintendő az, hogy „amennyiben az adóalany által megvalósított jogügylet az adójogszabályokban meghatározott konkrét jogszabályhelyben meghatározott, az adókötelezettség hiányát megalapozó tényállási elemeknek megfelel, akkor a jogszabály egyéb generális klauzulái, illetve egyéb olyan jogszabály – jelen esetben a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számtev.) – alapján, amelynek az érintett magánszemély nem alánya, megállapítható-e a magánszemély adókötelezettsége.” Az indítványozó szerint a bíróság nem vette figyelembe az adójogviszonyok alapdogmatikájához tartozó fogalmak vizsgálatát, úgymint az adómentesség, adókedvezmények illetve az adókötelezettség elkülönítését. A bíróság annak megítélésakor, hogy keletkezett-e az adózó részéről adókötelezettség, nem volt tekintettel az alapjogviszony jellegére és az alapjogi és polgári jogi alapvetéseire; a gazdálkodó könyveiben nyilvántartott követelés egyben nem lehet a magánszemély adóköteles bevétele.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [11] 4.1. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére. Az Alkotmánybíróság azonban az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint „a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” {lásd 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.
- [12] 4.2. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elve nem biztosít az indítványozónak alanyi alkotmányos jogokat, ezért arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni alappal nem lehet {lásd pl. 3061/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [13] 4.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a XXX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia. Nem fogadható be tehát a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben

befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó.

- [15] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [16] A jogszabályok értelmezése a bíróságok és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}
- [17] 4.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [18] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2012/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3317/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20.405/2019/2. számú végzése, valamint a Miskolci Törvényszék 10.P.20.411/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Győrffy István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20.405/2019/2. számú végzése, valamint a Miskolci Törvényszék 10.P.20.411/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány előzménye, hogy az indítványozó 2019. február 11. napján indított pert a Debreceni Törvényszékkel (a továbbiakban: alperes) és társaival szemben 50 000 Ft sérelemdíj megfizetése iránt, a Miskolci Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) azonban a keresetlevelet – az alperes pertársait érintő ok miatt – jogerős végzéssel visszautasította. Miután a felperes a keresetlevelét – immáron csupán az alperessel szemben – a keresetindítás jogi hatályainak fenntartásával ismét benyújtotta, az elsőfokú bíróság azt kiadta az alperes részére, és felhívta őt az írásbeli ellenkérelmének előterjesztésére. E felhívásra az alperes elsődlegesen alaki védekezést nyújtott be: a fizetési meghagyásos eljárás mellőzése miatt az eljárás megszüntetését kérte.
- [3] 3. Az elsőfokú bíróság 10.P.20.411/2019/6. számú végzésével az eljárást megszüntette. A határozatát azzal indokolta, hogy az indítványozó kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelést terjesztett elő az alperessel szemben, amelynek pertárgyértéke nem haladja meg a 3 000 000 Ft-ot. Ezért ezen igényét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 254. §-ának (1) bekezdése alapján csak a közjegyző hatáskörébe tartozó, a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) szerinti fizetési meghagyásos eljárásban érvényesíthette volna. Erre tekintettel az eljárást a Pp. 240. §-a (1) bekezdésének a) pontja, és a Pp. 176. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján meg kellett szüntetni. A Pp. 254. §-ának (2) bekezdése alapján tájékoztatta a felperest a fizetési meghagyásos eljárás megindításának lehetőségéről és módjáról, továbbá megállapította, hogy az eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján illetékmentes volt.
- [4] 4. Az indítványozó ezt követően fellebbezést nyújtott be, amelynek tartalma szerint az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatását és az eljárás megszüntetésének mellőzését kérte. Arra hivatkozott, hogy míg a per során a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kmtv.) 3. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján költségfeljegyzési joga volt, ilyen költségkedvezményt a fizetési meghagyásos eljárásban nem kaphat, így eljárási díjat kell majd fizetnie. Ez ugyanakkor teljesen feleslegesnek látszik, hiszen az alperes – a perbeli ellenkérelmének tanúsága szerint – vitatja a követelést, így várhatóan ellentmondással él majd, amely folytán a fizetési meghagyásos eljárás perré fog alakulni.
- [5] 5. Az alperes a fellebbezésre tett észrevételében az elsőfokú bíróság végzésének helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján.
- [6] 6. A Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20.405/2019/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta arra tekintettel, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályokat helyesen alkalmazta, és jogszerűen szüntette meg az eljárást. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésének indokaival maradéktalanul egyetértett, és kiemelte, hogy az elsőfokú bíróságnak – az eljárás megszüntetése körében – nem kellett megvizsgálnia azt, hogy a felperes a fizetési meghagyásos eljárás során milyen költségkedvezményben részesülhet, továbbá azt sem,

hogy az alperes él-e majd az ellentmondás jogával vagy nem. Ezért a fellebbezésben foglalt érvelés nem volt alkalmas az elsőfokú végzés jogszerűségének megkérdőjelezésére.

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Debreceni Ítéltábla Pkf.I.20.405/2019/2. számú végzése, valamint a Miskolci Törvényszék 10.P.20.411/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, megjelölve az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, a XV. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [8] Az indítványozó – a főtktári felhívást követően kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a támadott végzések azáltal sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, hogy igényét csak fizetési meghagyásos eljárás keretében, díjfizetés mellett érvényesítheti, annak ellenére, hogy a bíróság előtti eljárásban illetékfizetési kötelezettsége az eljárás megindításakor törvény erejénél fogva nem áll fenn, ezáltal indokolatlanul különbséget tesz a felek között arra hivatkozással, hogy a keresetben mekkora értékű követelést terjeszt elő, és ezáltal igényét milyen eljárási formában érvényesíti. Álláspontja szerint továbbá a Debreceni Törvényszék elnökének az OBH részére a peres képviselet ellátására adott meghatalmazása nem felel meg a törvényi kritériumoknak, erre tekintettel pedig az alperes nem rendelkezett jogi képviselővel, az ügy érdemére semmilyen jognyilatkozatot nem tett. Ezen túlmenően már önmagában azt a jogi szabályozást is aggályosnak tartja, hogy a bíróságot egy bírósági eljárásban az OBH képvisel(het)i, amely jogszabály alapján az elektronikus ügyintézés során kezeli a bíróságokra elektronikusan benyújtott iratokat.
- [9] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül.
- [10] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése vonatkozásában nem adott elő semmilyen értékelhető, az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmétől elkülönülő alkotmányjogi indokolást arra nézve, hogy a bírói döntések az Alaptörvény e rendelkezését miért és mennyiben sértik. Mivel az indítvány az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése rendelkezésére alapított részében az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltaknak nem felel meg, ezért e tekintetben az nem volt vizsgálható.
- [12] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikke (1) bekezdése vonatkozásában Alaptörvényben biztosított jogot tartalmazó rendelkezésre hivatkozott és megfogalmazott indokolást is.
- [13] 4.3. Az indítvány szerint a támadott végzések egyrészt azáltal sértik az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, hogy igényét csak fizetési meghagyásos eljárás keretében, díjfizetés mellett érvényesítheti, annak ellenére, hogy a bíróság előtti eljárásban illetékfizetési kötelezettsége az eljárás megindításakor törvény erejénél fogva nem áll fenn, ezáltal indokolatlanul különbséget tesz a felek között arra hivatkozással, hogy a keresetben mekkora értékű követelést terjeszt elő és ezáltal igényét milyen eljárási formában érvényesíti.
- [14] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy az indítványozó nem a bírói döntésben megjelenő jogszabály-értelmezést vitatja, hanem az ügyre irányadó jogszabály kiválasztását.
- [15] Az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése azonban kizárólag a rendes bíróság feladata [3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendel-

- kezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [18] Azt pedig, hogy a bíróság értelmezése miért lenne ellentétes az Alaptörvénnyel, az indítvány nem támasztotta alá. Ennek hiányában pedig a XV. cikk (1) bekezdésére hivatkozás nem elegendő. Az ugyanis, hogy két eltérő eljárásra más szabályok vonatkoznak, önmagában nem támasztja alá a hátrányos megkülönböztetést. Az indítvány tehát megmarad az ítélet polgári eljárásjogi helyességének vitatásánál. Tehát az alkotmányjogi panasz a konkrét ügyben a hivatkozott Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörében orvosolható alaptörvény-ellenességet.
- [19] 4.4. Az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapozott panaszelem tekintetében hivatkozott még arra, hogy a Debreceni Törvényszék elnökének az OBH részére a peres képviselet ellátására adott meghatalmazása nem felel meg a törvényi kritériumoknak.
- [20] Az Alkotmánybíróság ezen panaszelem kapcsán is azt állapította meg, hogy az indítványozó e vonatkozásban sem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [21] 4.5. Az indítványozó végül aggályosnak tartja azt a jogi szabályozást, hogy a bíróságot egy bírósági eljárásban az OBH képvisel(het)i, amely jogszabály alapján az elektronikus ügyintézés során kezeli a bíróságokra elektronikusan benyújtott iratokat. Az OBH képviselőként való eljárása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjogát, valamint a független és pártatlan bírósági eljáráshoz való jogát azáltal, hogy a jogvitában érintett peres fél képviselője egyúttal igazgatási vezetője az ügyben eljáró bíró munkáltatói jogokat gyakorló vezetőjének.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó tartalmilag nem a bírói döntésben megjelenő jogszabály-értelmezést vitatja, hanem azt a törvényi rendelkezést, amely szerint a bírósági eljárásokban az OBH képviseli a bíróságokat. Ugyanakkor indítványa nem az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály felülvizsgálatára irányult [Abtv. 26. § (1) bekezdése], hanem a bírói döntés felülvizsgálatára (Abtv. 27. §). Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmánybíróság eljárásban az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben fordulhat az egyedi ügyben érintett személy az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [23] Amennyiben a bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége folytán következik be az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, úgy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárás kezdeményezhető, azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszát kizárólag az Abtv. 27. §-ára alapította, alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntéssel szemben nyújtotta be, a beadvány azonban az ügyében alkalmazott jogszabályi rendelkezések vizsgálatát lehetővé tevő, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, egyedi ügyben alkalmazott jogszabály vizsgálatára irányuló indítványt nem tartalmaz. Az indítványozó tehát azon túl, hogy a felhívott jogszabályi rendelkezések Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését kifejtette, nem fogalmazott meg indítványt az Abtv. 26. §-a szerinti alkotmányjogi panasz-eljárás lefolytatására, és nem kérte a támadott jogszabályhely megsemmisítését.
- [24] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a 3154/2017. (VI. 21.) AB határozatában a testület az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéssel összefüggésben már érdemben megvizsgálta, hogy az a törvényi rendelkezés, amely szerint a bírósági eljárásokban az OBH képviseli a bíróságokat, sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve annak részelemét, a független és pártatlan bírósághoz való jogot.
- [25] Így az indítvány ezen eleme sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, ugyanis nem jelölt meg olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy

amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, így az indítvány befogadásának feltételei etekintetben sem állnak fenn.

- [26] 5. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/70/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3318/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.175/2018/6. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 6.Bpkf.1323/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. december 15. napján, 2011. augusztus 26. napja és a kérelem benyújtásának napja közötti időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élet-, illetve mozgástér hiányára, a túlszűfoaltságra és az illemhely nem megfelelő kialakítására is.
- [3] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2017. január 24. napjától 2017. december 15. napjáig terjedő időszakból 268 napra az elítélt részére 321 600 Ft kártalanítást állapított meg, a kérelmet ezt meghaladóan egyéb törvényes útra utasította. A 2011. augusztus 26-tól 2017. január 24-ig tartó időszakokkal kapcsolatban az eljáró bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (4) bekezdése alapján nem érvényesíthető a kártalanítás, ugyanis az alapvető jogokat sértő körülmények 30 napot meghaladóan biztosítva voltak 2017. január 24. és 2017. március 6. között. Ez a jogszabály alapján a sértő körülmények megszűnésének számít, így ezen időponttól 6 hónap állt rendelkezésre az érintettnek a kártalanítási igény érvényesítésére, valamint a kérelem benyújtására. A fogvatartott az iratok alapján kérelmét ezen jogvesztő határidőn túl 2017. december 15. napján nyújtotta be, tehát az elkésletnek minősült, ezért az azt megelőző időszakot nem lehetett érdemben vizsgálni.
- [4] 1.2. Az indítványozó jogi képviselőjének fellebbezése folytán az ügy másodfokú bíróság elé került. A fellebbezés részletezte, hogy a Bv. tv. kártalanításra irányadó rendelkezései 2017. január 1. napján léptek hatályba, tehát ezt megelőző időszakra azok nem állapíthatnak meg kötelezettséget a fogvatartottak számára, így a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésében meghatározott 6 hónapos jogvesztő határidő és a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása sem róható fel a fogvatartott részére a 2017. január 1-jét megelőző időszakra. Az eljáró Szegedi Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta és az elsőfokú döntést 6.Bpkf.1323/2019/2. számú végzésével helybenhagyta azzal, hogy a kártalanítási kérelem 2011. augusztus 26. napjától 2017. január 24. napjáig tartó időszakot érdemi vizsgálat nélkül elutasítottnak tekintette. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a tényállást és a rendelkezésre álló adatok alapján megfelelő végzést hozott.
- [5] A másodfokú bíróság kiemelte a fellebbezésben foglaltakra tekintettel, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni jelen ügyre, tekintettel arra, hogy a fogvatartott esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, ezért a kérelmezett időszakot nem lehet kettébontani és a 2017. január 1. előtti részét külön elbírálni. Hangsúlyozta még a Szegedi Törvényszék, hogy Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló panasz 2017. január 1-től kötelező előfeltétele a kártalanítási kérelemnek, az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás azonban nem ezen panasz hiánya miatt történt, ugyanis azt a fogvatartott a kártalanítási kérelmével együtt benyújtotta.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.Bv.175/2018/6. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 6.Bpkf.1323/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a támadott döntésekben a bíróságok téves jogértelmezése folytán olyan kötelezettségeket állapított meg visszamenőlegesen a fogvatartott számára, amelyek nem terheltek, ezáltal azok a jogállamiság követelményéből eredeztethető visszaható hatály tilalmába ütköztek. Ezzel kapcsolatosan utalt az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára, amely alapján a visszaható hatály tilalma nem csak jogalkotás, hanem az ilyen jellegű jogalkalmazás esetére is határokat szab.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénysértő módon történő szabadság korlátozás esetére járó kártalanításhoz való joga is sérült, ugyanis a bíróságok téves joggyakorlata folytán ezen utólagos kompenzációhoz való jogosultságától megfosztották, annak ellenére, hogy a szabadságát törvénysértő módon korlátozták, utalva ezzel az Alaptörvény III. cikkében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmára is.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy bár peren kívüli eljárásról van szó, de ebben az esetben is meg kell felelni a tisztességes bírósági eljárás követelményének.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás megsértésére került sor azzal, hogy az eljáró bíróságok a döntéseik meghozatala során hibásan értelmezték Bv. tv. jelen ügyre irányadó rendelkezéseit, így azok összeegyeztethetetlenek a jogszabállyal és az Alaptörvénnyel. Véleménye alapján a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésében meghatározott 6 hónapos jogvesztő határidő alkalmazása nem volt megfelelő a 2017. január 24. napjától 2017. március 6. napjáig 30 napot meghaladóan fennállt jogszerű elhelyezésre tekintettel, ugyanis így esett a 2011. augusztus 26. napjától 2017. január 24. napjáig tartó időszak érdemi vizsgálatától és az esetleges kártalanítástól. A törvény kártalanításra vonatkozó ezen rendelkezései 2017. január 1-től léptek hatályba a bíróság azonban a téves joggyakorlatával olyan időszakra írt elő számára kötelezettséget, amelyet a törvény nem szabályozott. Mindezzel véleménye szerint a Szegedi Törvényszék a jogszabályhelyek hatálybalépését megelőző tényeket és jogviszonyokat hátrányosan értelmezte és alkalmazta a fogvatartott terhére, így sértette az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatály tilalmát is.
- [11] Álláspontja szerint a kérelmének 2011. augusztus 26. napjától 2016. december 31. napjáig érdemben kellett volna vizsgálnia a bíróságoknak és az adatok alapján kártalanítást megítélni. Ezen érveinek alátámasztásául a Szegedi Törvényszék egy más, korábban kelt végzését, valamint korábbi alkotmánybírósági határozatokat mutatott be példaként.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [15] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, tehát nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.

- [16] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [17] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [18] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredeztethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [22] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1868/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3319/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.224/2017/5. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv. IV.20.941/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 65.P.21.499/2017/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.224/2017/5. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.20.941/24. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, mivel azok – az indítvány szerint sértik – az Alaptörvény VI) cikk (3) bekezdését, IX. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló tényállás szerint az indítványozó (az alapügyben: felperes) elektronikus levélben kérte a Magyar Országos Közjegyzői Kamarától (a továbbiakban: MOKK) a következő adatok kiadását: 1. a 2015. és 2016. évben hány esetben bocsátottak ki fizetési meghagyást a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 26. § (3) és (4) bekezdése alapján; 2. az így kibocsátott fizetési meghagyások ellen hány ellentmondás érkezett, és az így megindult perek hány esetben eredményezték a kibocsátott fizetési meghagyás hatályon kívül helyezését; 3. a fizetési meghagyások feltüntetik-e, hogy annak kibocsátására automatikusan, illetve milyen okból (a közjegyző mulasztása miatt vagy előzetes hozzájárulás alapján) került sor.
- [3] A MOKK megtagadta a közérdekű adat kiadását azzal az indokolással, hogy a fizetési meghagyásos eljárás, a fizetési meghagyás végrehajtásának elrendelése során érvényesülő ügyviteli és iratkezelési szabályokról szóló 28/2010. (V. 12.) IRM rendelet 1. számú melléklete határozza meg, hogy milyen statisztikai adatokat kell gyűjtenie, arra vonatkozóan pedig, hogy a fizetési meghagyás kibocsátására a MOKK rendszere útján automatikusan került-e sor, illetve az automatikusan kibocsátott fizetési meghagyások közül mennyivel szemben éltek a kötelezettek ellentmondással, nem gyűjt adatot, így a kiadni kért statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre. Egyidejűleg tájékoztatta az indítványozót, hogy a fizetési meghagyás automatikus kibocsátását követően a MOKK rendszerének naplója tartalmaz adatokat a rendszer által automatikusan elvégzett eljárási cselekményekről. Az Fmhtv. 57. § (1) bekezdés c) pontja és (3) bekezdése meghatározza, hogy a napló adatai kinek továbbíthatók. Az indítványozó a MOKK szerint nem tartozik a jogszabályban megjelölt személyi körbe, ezért a kért adatok nem adhatók ki.
- [4] Az indítványozó a Nemzeti Adatvédelmi és Információs Hivatalhoz (a továbbiakban: NAIH) fordult, és vizsgálat elrendelését kérte az ügyben. A NAIH elnöke elutasította az indítványozó kérelmét.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően kereseti kérelemmel fordult a bírósághoz, amelyben az eredeti kérelemhez képest szűkített körben annak az adatnak a kiadására kérte kötelezni a MOKK-ot, hogy 2015-ben és 2016-ban hány esetben bocsátottak ki fizetési meghagyást az Fmhtv. 26. § (3) és (4) bekezdése alapján, vagyis a közjegyző határidő mulasztása miatt a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében automatikusan, illetve a közjegyző előzetes hozzájárulásával a MOKK rendszere útján a közjegyző nevében és felelősségére automatikusan.
- [6] Az indítványozó nem fogadta el az adatigénylés részleges teljesítéseként azt az alperesi közlést, hogy nem volt a közjegyzők részéről előzetes hozzájárulás fizetési meghagyás kibocsátásához. Álláspontja szerint a közérdekű adatokhoz való hozzáférés alkotmányos alapjoga elsőbbséget élvez az esetleges korlátozásokhoz képest, mivel a MOKK nem igazolt az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi

CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 27. § (2) bekezdése szerinti korlátot, illetve az Infotv. és az Fmhtv. esetleges ütközése esetén a bíróságnak fel kell oldania a konfliktust: a nem megfelelő speciális jogszabály alkalmazása helyett az Infotv. rendelkezéseinek megfelelően ki kell adni a kért adatokat.

- [7] A MOKK érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy nem áll rendelkezésre a kiadni kért adat, mivel azt statisztikai adatként nem tartja nyilván. A kért adatot a naplórendszerből kellene előállítani, de a MOKK hozzáférése korlátozott.
- [8] A Fővárosi Törvényszék a 2017. július 11. napján kelt 65.P.21.499/2017/4. számú ítéletében elutasította az indítványozó közérdekű adat kiadására irányuló keresetét azzal az indokolással, hogy a kiadni kért adat nem az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adat. Az ítélet indokolása szerint a kiadni kért adatot a MOKK kezeli, de az nem hozható összefüggésbe a szakmai tevékenységével és annak eredményességére is kiterjedő értékelésével. Ezen túlmenően az Fmhtv. 57. § (3) bekezdése, amely a napló adatainak kiadását csak meghatározott szervek (bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság, nemzetbiztonsági szolgálat, a közjegyző tevékenységének szakmai felügyeletét ellátó szerv) számára teszi lehetővé – összhangban az Infotv. 27. § (2) bekezdés c) és g) pontjával, amely bűnüldözési érdekből, valamint bírósági, közigazgatási eljárásra tekintettel korlátozza az adatkiadást – az adatkiadás korlátját képezi. Az elsőfokú bíróság szerint ezért a MOKK nem járt el jogsértően, amikor nem közölte, hogy hány esetben bocsátott ki a rendszer a három napos ügyintézési határidő lejártát követően automatikusan fizetési meghagyást a 2015. és 2016. évben, illetve hány esetben került sor előzetes közjegyzői lemondás alapján automatikus kibocsátásra. Ez utóbbi körben a bíróság szerint a MOKK teljesítette az adatközlést, mivel nyilatkozott arról, hogy a közjegyzők nem tettek egy esetben sem hozzájáruló nyilatkozatot, tehát nyilatkozattételhez kötődő automatikus kibocsátásra nem került sor.
- [9] 1.3. A Fővárosi Ítélet tábla a 2018. január 23-án kelt 8.Pf.21.224/2017/5. számú ítéletében helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A másodfokú határozat indokolása rögzítette, hogy a MOKK nem vitásan jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv, ezért a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot arra irányuló igény alapján ki kell adnia. A MOKK szerint a kért adatok nem állnak rendelkezésre, ezért az indítványozónak állt érdekében annak bizonyítása, hogy az alperes mégis rendelkezik azokkal, ezt azonban nem tudta bizonyítani. Önmagában az a körülmény, hogy a fizetési meghagyás automatikus kibocsátásának tényét és időpontját a MOKK emberi közrehatás nélkül működő zárt naplózási rendszere rögzíti és tárolja, még nem eredményezi azt, hogy ezeket az információkat a MOKK-nak bárki számára megismerhetővé kellene tennie.
- [10] A jogerős ítélet indokolása rögzíti, hogy az Fmhtv. tartalmazza a MOKK rendszerének legfőbb működtetési szabályait és alapelveként azt, hogy a fizetési meghagyásos eljárásban a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő, e törvény szerinti eljárási cselekmények a MOKK rendszere útján az eljáró közjegyző nevében automatizáltan is végezhetőek. Ez az automatizmus érvényesül az indítványozó adatigénylésében megjelölt két esetben: a közjegyző határidő mulasztása, valamint a határidőn belül a közjegyző előzetes hozzájárulása esetén kibocsátott fizetési meghagyás esetén [Fmhtv. 26. § (3) és (4) bekezdés].
- [11] Az ítélet indokolása szerint a MOKK interneten elérhető országosan egységes számítástechnikai rendszere a közjegyzők, a felek és az eljárásban részt vevő egyéb személyek rendelkezésére áll és a rendszer biztosítja, hogy a kezelt adatokat csak az ismerhesse meg, akinek az eljárás irataiba a betekintést törvény biztosítja. Meghatározott körben, többek között a rendszer által automatikusan elvégzett eljárási cselekményekről, az eljárási cselekmény és időpontjának feltüntetésével a MOKK rendszere naplót készít [57. § (1) bekezdés c) pont]. A rendszerhez, illetve a naplóhoz azonban nem azonosan lehet hozzáférni. Az Fmhtv. 57. § (3) bekezdése szerint a napló adatairól megkeresésre annak a bíróságnak, ügyésznek, nyomozóhatóságnak, nemzetbiztonsági szolgálatnak, továbbá a közjegyző tevékenységének szakmai felügyeletét ellátó szervnek továbbítható adat, amely törvényi rendelkezés megjelölésével igazolja, hogy törvény az ügy elbírálásához, továbbá jogosultság, illetve kötelezettség fennállásának ellenőrzéséhez feljogosította az adat megismerésére. Az adatigénylőnek a megkeresésben meg kell jelölnie annak az eljárásnak az ügyszámát és tárgyát, amelyben az igényelt adatok megismerésére törvény alapján jogosult. A jogerős ítélet szerint ez a norma megfelel az Infotv. 27. § (2) bekezdés c) és g) pontjában foglalt információs szabadságot korlátozó rendelkezésnek. Ennek megfelelően természetes személy adatigénylő nem jogosult a naplóban tárolt adatok megismerésére és azokhoz a megjelölt állami szervek megkeresése nélkül még a MOKK sem férhet hozzá. A másodfokú bíróság erre tekintettel megállapította, hogy a kért adatok nem tartoznak a bárki számára megismerhető közérdekű adatok körébe, és nem is állnak a MOKK rendelkezésére. A jogerős ítélet szerint ez utóbbi körülményt támasztja alá az is, hogy jogszabály

nem ír elő statisztikai jelentési kötelezettséget a MOKK számára fizetési meghagyásos ügyekben. Azzal is egyetértett a másodfokú bíróság, hogy a MOKK nyilatkozott arról, hogy előzetes hozzájárulás a közjegyzők részéről egyetlen esetben sem történt, amiből következik, hogy ezen az alapon nem bocsátottak ki fizetési meghagyást.

- [12] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a 2019. április 17. napján kelt Pfv.IV.20.941/2018/4. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete indokolásában rögzítette, hogy következetes a bírói gyakorlat abban, hogy a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatot az adatkezelő akkor köteles kiadni, ha a kért adat ténylegesen a birtokában van és a kiadást másik speciális jogszabály nem zárja ki.
- [13] A Kúria a konkrét ügyben megállapította, hogy a kért adatokat a MOKK maga nem gyűjti, mert az adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabály azt nem írja elő. Ezen túlmenően a kért adatokat a napló tartalmazza, amely zárt informatikai rendszert alkot, amelyből csak az Fmhtv. 57. § (3) bekezdésében felsorolt szerveknek és csak az eljárási törvényekben rögzített külön felhatalmazás alapján adható ki adat. A Kúria szerint ebből okszerűen következik, hogy másoknak, így a magánszemélyeknek nincs alanyi joga a naplóból adatok igénylésére. A Kúria szerint a jogerős ítélet helyesen utalt vissza az Infotv. 27. § (2) bekezdés c) és g) pontjára. Az Fmhtv. szövegéből megállapítható, hogy a naplóból adatok kinyerésére csak meghatározott célból, bűncselekmények felderítése vagy fegyelmi felelősség vizsgálata vonatkozásában hatósági eljárások keretében van lehetőség.
- [14] 2. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése, IX. cikke, XIII. cikke és XXIV. cikke sérelmét állította és kérte a kifogásolt bírói döntések megsemmisítését.
- [15] Az indítványozók szerint a támadott bírói döntések azért sértik a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogát, mert az általa kért adatok léteznek, azok kezelője a MOKK, amely közfeladatot lát el. Az indítványozó állítása szerint a kért adatok erre a közfeladatra vonatkoznak, ezért közérdekű adatok. Az Infotv. 27. § (2) bekezdése meghatározza azt, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot a törvény milyen érdekből és célból korlátozhatja. Az indítványozó álláspontja szerint az Fmhtv. 57. § (3) bekezdése nem feleltethető meg ennek.
- [16] Az indítványozó szerint a bírói döntések „áttételesen” sértik a véleménynyilvánításhoz való alapvető jogot is, továbbá a tulajdonhoz való jogot, mivel pervesztesként perköltséget kellett fizetnie.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [18] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény IX. cikkének és XIII. cikkének a megsértését pusztán közvetetten állította, arra vonatkozóan önálló indokolását nem adott elő, az Alaptörvény XXIV. cikk sérelmét pedig egyáltalán nem indokolta [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [20] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [21] A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróság már többször rámutatott arra, hogy: „Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit [...] akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz.” [3119/2015. (VII. 2.)

- AB végzés, Indokolás [22]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [19]; 16/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [16]; 17/2016. (X. 20.) AB határozat, Indokolás [25]} Az Alkotmánybíróság – a 21/2013. (VII. 19.) AB határozatban (Indokolás [52]), illetve a 6/2016. (III. 11.) AB határozatában (Indokolás [46]) – rögzítette, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog korlátozását érintő ügyben a támadott bírói döntést kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálja felül. Alkotmányos jogállásával összhangban az Alkotmánybíróság „következtesen tartózkodik a bíróság által megállapított tényállás, a bizonyítékok bírói értékelésének és mérlegelésének felülvizsgálatától” {3240/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül így annak a kérdésnek az alapügyben eljáró bíróság általi eldöntését, hogy a közfeladatot ellátó szerv ténylegesen kezeli-e az adatigény tárgyát képező adatot {3252/2016. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [23] A konkrét ügyben a jogerős ítélet és a Kúria ítélete is megállapította, hogy a kért adatok nem álltak az alperes rendelkezésére, azokat az alperes maga nem gyűjtötte, mert adatszolgáltatásra vonatkozó jogszabály azt nem írta elő, illetve az Fmhtv. 57. § (3) bekezdése csak meghatározott célból és meghatározott állami szervek számára biztosítja a napló mint zárt informatikai rendszer adatainak kiadását. A jogerős ítélet azt is rögzítette, hogy a kért adatokhoz a meghatározott állami szervek megkeresése nélkül még az alperes sem fér hozzá. Ezzel szemben az indítványozó szerint az általa kért adatok léteznek, azok kezelője az alperes, és azok kiadása nem tagadható meg az Fmhtv. 57. § (3) bekezdése alapján.
- [24] A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz a támadott bírósági ítélet törvényességi és nem alkotmányossági vizsgálatára irányul. Az indítványozó az Fmhtv. 57. § (3) bekezdését pedig nem kifogásolta az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal.
- [25] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben érdemi alkotmányossági vizsgálatot igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgként lehetne értékelni. Az alkotmányjogi panasz a támadott bírósági ítélet törvényességi és nem alkotmányossági vizsgálatára irányul.
- [26] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1144/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3320/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék 10.Bpkf.321/2019/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Rajmon Balázs ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozót halálos közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt három év próbaidőre felfüggesztett egy év hat hónap fogházbüntetésre és végleges hatályú járművezetéstől eltiltásra ítélték. A 2015. április 2. napján jogerőre emelkedett ítélet ellen a védő által benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria – mint törvényben kizárt indítványt – 2019. március 6-án kelt végzésével elutasította.
- [3] Az indítványozó védője ezt követően egyszerűsített felülvizsgálati indítványt nyújtott be a járművezetéstől való eltiltás utólagos beszámítása érdekében. Álláspontja szerint a jogerős ítélet indokolása rögzíti ugyan, hogy az indítványozó vezetői engedélyét 2011. október 26. napján bevonták, és az leadásra került, a bíróság törvénysértően nem rendelkezett a vezetői engedély bevonása és az ítélet jogerőre emelkedése közötti időtartamnak az eltiltás idejébe történő beszámításáról. Az elsőfokú bíróság a védői indítványt végzésével elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy a változatlan ítélkezési gyakorlat szerint járművezetéstől végleges hatályú eltiltás esetén nincs helye a vezetői engedély bevonásától eltelt idő beszámításának, arra csak határozott idejű eltiltás esetén van mód. Hangsúlyozta, hogy a végleges hatályú eltiltás alól történő mentesítéshez szükséges tíz év elteltét nem a vezetői engedély bevonásától, hanem az eltiltásról rendelkező döntés jogerőre emelkedésének napjától kell számítani, a vezetői engedély bevonásától kezdődő időtartam beszámítására csak határozott idejű eltiltás esetén van mód.
- [4] A Tatabányai Törvényszék 10.Bpkf.321/2019/6. számú végzésével helybenhagyta az indítványozó által fellebbezéssel támadott elsőfokú végzést. A másodfokú bíróság megerősítette, hogy a következetes és állandósult bírói gyakorlat szerint beszámításra csak határozott ideig történő eltiltás esetén van lehetőség, miután a végleges hatályú eltiltás lejártának időpontja, így az ilyen eltiltás tartama nem határozható meg. Rámutatott, hogy végleges hatályú eltiltás esetén mentesítést kérhet az elítélt, az ehhez szükséges tíz év elteltét az eltiltástól, azaz az eltiltást kimondó ítélet jogerőre emelkedésétől kell számítani.
- [5] 2. Az indítványozó a jogerős másodfokú végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére hivatkozott. Álláspontja szerint a támadott végzés tényleges indokolást nem tartalmaz, a másodfokú bíróság nem vizsgálta a fellebbezésben foglaltakat, legalábbis arról nem adott számot. Álláspontja szerint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 56. § (2) bekezdése egyértelmű, a rendelkezés a beszámítást illetően nem tesz különbséget a határozott tartamú és a végleges hatályú eltiltás között. A beszámításra vonatkozó szabályozás nézete szerint megfelel az Alaptörvény rendelkezéseinek is, mert nincs alkotmányosan igazolható indoka annak, hogy azonos büntetéssel sújtott, homogén csoportba tartozó személyi körön belül hátrányos megkülönböztetésre kerüljön sor. Az eljáró bíróságok döntése alapjául szolgáló kiterjesztő jogértelmezés megítélése szerint jogbizonytalanságot is eredményez azáltal, hogy az elítélt csak az eljárás jogerős befejezésekor szerez tudomást arról, hogy a vezetői engedélye bevonása óta eltelt idő az eltiltás időtartamába beszámít vagy nem. Hivatkozott arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint a normavilágosság nem csak a jogbiztonság nélkülözhetetlen eleme, ebből álláspontja szerint az következik, hogy a normavilágosság követelménye a XXIV. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljáráshoz való jognak is része. Az indítványozó szerint

az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben eljáró bíróságok jogértelmezése nem felel meg a normavilágosság, az előreláthatóság és a jogbiztonság követelményének, ezáltal sérti tisztességes eljárásához való jogát.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] Az Abtv. 52. § (1) bekezdés értelmében az alkotmányjogi panaszhoz határozott kérelmet kell tartalmazni. A kérelem az (1b) bekezdés szerint akkor határozott, ha egyértelműen tartalmazza az a)–f) pontokba foglaltakat. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezeknek a feltételeknek az indítvány csak részben tesz eleget.
- [8] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a XXIV. cikk (1) bekezdését jelölte meg [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyszerűsített felülvizsgálati eljárás bírósági hatáskörbe tartozik, ugyanakkor a XXIV. cikk (1) bekezdése a tisztességes hatósági eljárásról biztosít jogot, a közigazgatási szervek tevékenységével kapcsolatos követelményeket tartalmaz. Az ügyintézés alapjogként elismert tisztességes hatósági eljárásról való jog az Alkotmánybíróság gyakorlatában kibontott önálló alkotmányos tartalma van ezért a tisztességes hatósági, illetve a tisztességes bírósági eljárásról való jog [XXVIII. cikk (1) bekezdés] egymásnak nem megfeleltethető, egymással nem helyettesíthető [ld. 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]; 3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [28], [48]]. Mindebből következik, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszára okot adó bírósági eljárásban hozott döntés és a tisztességes hatósági eljárásról való jog között összefüggés nem áll fenn.
- [9] Az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma alapján is megvizsgálta, és megállapította, hogy az a következők miatt a tisztességes bírósági eljárásról való joggal összefüggésben sem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában meghatározott követelményeknek.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” [3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]]. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) „egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően az egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [47]] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljárásról való jog sérelméhez” [3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [34]], az Alkotmánybíróság hatásköre a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatára terjed ki.
- [11] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolt bírói döntéshez való jog a tisztességes bírósági eljárásról való jog részjogosítványa [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az indítványozó állította ugyan, hogy a támadott végzés „tényleges” indokolást nem tartalmaz, nem fejtette ki azonban a sérelmezett indokolásra vonatkozó álláspontját, nem határozta meg vélelmezett sérelmének lényegét, továbbá alkotmányjogilag értékelhető indokolással, érveléssel nem támasztotta alá azon állítását, hogy a sérelmezett végzés ellentétes az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmával.
- [12] Az indítványozó szerint tisztességes eljárásról való jogának sérelmét okozta az eljáró bíróság törvénysértő jogértelmezése is, amely indítványa elutasításához vezetett. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a hatalommegosztás elvéből következik, hogy az alkalmazott jog értelmezése a bíróságok feladata (*iura novit curia*), „[a] »jogot« végül is a bíróságok saját értelmezésük szerint állapítják meg” [ld. 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]], az Alkotmánybíróságnak csak a bírói jogértelmezés alkotmányossági szempontú vizsgálatára van hatásköre. Alkotmányjogi panaszt ezért önmagában a jogértelmezés, jogalkalmazás vélt vagy valós hibájára nem lehet alapítani, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Mindezekből következik, hogy alkotmányjogi panaszban a bírói jogértelmezés akkor támadható, ha az közvetlenül valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmét okozta [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ahogy arra már utalt az Alkotmánybíróság, a tisztességes bírósági eljárásról való jog a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti, de nem garantálja a bírói döntés helyességét [ld. 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65]. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó nem alkotmányossági, hanem tisztán törvényességi, szakjogi kifogásokat hozott fel a másodfokú bíróság végzésével szemben, amikor a Btk. egyes rendelkezéseinek az övétől eltérő értelmezését sérelmezte. Az indítványozó csak állította, de a határozott kérelem követelményének megfelelő alkotmányjogilag

értékelhető tartalommal nem adta elő, hogy a bíróság – a megítélése szerint – téves, mert a határozott tartamú és végleges hatályú járművezetéstől eltiltás között a beszámítás tekintetében megkülönböztetést eredményező jogértelmezésen alapuló döntése tisztességes eljáráshoz való jogát mennyiben és miért sértette.

- [13] Az indítványozó állítása szerint tisztességes eljáráshoz való joga sérült azáltal is, hogy a bíróság a normavilágosság követelményének meg nem felelő jogszabályi rendelkezésre alapította döntését. Az indítvány ezen elemével kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal a bíróságok joghoz kötöttségére, továbbá a jogértelmező tevékenységgel kapcsolatos, már hivatkozott gyakorlatára. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tárgya az alaptörvény-ellenesnek vélt bírói döntés, ezért az indítvány alapján – kérelemhez kötöttsége [Abtv. 52. § (2) bekezdés] folytán – a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezések jogállami követelményeknek való megfelelését nem vizsgálhatta. Mindezekre is figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a normavilágosság követelményének sérelmét állító részében sem felel meg a határozott kérelem törvényi követelményének, az indítványozó ebben az összefüggésben sem jelölte meg alapjogi sérelmének lényegét, nem mutatott rá a normavilágosság követelménye, a támadott bírói döntés, valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog között álláspontja szerint fennálló alkotmányos összefüggésre.
- [14] 4. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2007/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3321/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.579/2019/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kovács Krisztián kamarai jogtanácsos) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.579/2019/5. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 28.Fpk.1526/2015/49. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 3. Az indítványozónak 87 756 263 Ft összegű, zálogjoggal biztosított követelése állt fenn egy felszámolási eljárás alá került gazdasági társasággal szemben; hitelezői igényét a felszámoló nyilvántartásba vette. A zálogtárgy értékesítését követően a felszámoló a hitelezői igénye részbeni kielégítéseként 70 379 900 Ft-ot átutalt az indítványozónak. A fennmaradó 17 376 363 Ft összegű zálogjoggal biztosított ki nem elégített követelést a felszámoló a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdés *f*) pontja szerinti kategóriába sorolta át, melyről az indítványozó a 2016. november 17-én megküldött, és a 2017. május 24-én jogerőre emelkedett 22. sorszámú végzéssel jóváhagyott közbenső mérleghez mellékelt hitelezői nyilvántartásból értesült. Ezt követően a felszámoló a Cstv. 52. § (1) bekezdésében foglalt előírásoknak megfelelően előterjesztette az adós gazdasági társaság felszámolásának befejezésére irányuló kérelmét; a bíróságra a 2017. november 27-én érkezett beadvánnyal benyújtotta a záró dokumentumokat. A bíróság (az állami adóhatóság hitelezői igényének változására tekintettel módosított) felszámolási zárómérleget, a szöveges jelentést és a vagyonfelosztási javaslatot megküldte a hitelezők részére. Ez ellen nyújtott be kifogást az indítványozó, melyben hitelezői igényének a Cstv. 57. § (1) bekezdés *f*) pontjából a *b*) pontjába történő átsorolását kérte. Arra hivatkozott, hogy a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstmtv.) 2017. július 1-jei hatállyal módosította a Cstv. 57. § (1) bekezdésének *b*) pontját, ezért fennmaradó követelése már e pont alá tartozik, mivel a Cstmtv. 37. §-a szerint a módosítást a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. A Fővárosi Törvényszék a kifogás tárgyában 2019. január 31-én tárgyalást tartott, melynek során azt végzéssel elutasította. A bíróság a 2019. február 15-én kelt 28.Fpk.1526/2015/49. számú végzésével a felszámolási eljárást befejezte, a gazdasági társaságot jogutód nélkül megszüntette és a felszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyta. A felszámolási zárómérlegben feltüntetett, adós gazdasági társaságot megillető, be nem hajtott követeléseket a bíróság a Cstv. 57. § (1) bekezdésének *d*) pontjába sorolt hitelezőnek adta át.
- [4] 4. A végzés ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben azt kérte, hogy – a kifogásban foglaltak szerint – a be nem hajtott követelést részére adják át. Arra hivatkozott, hogy a bíróság tévesen alkalmazta a Cstv. és a Cstmtv. rendelkezéseit.
- [5] 5. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyetértett a törvényszéki ítélet azon érvelésével, hogy a Cstv. 56. § (1) bekezdése alapján a záróanyagban foglaltak csak olyan okból támadhatók, amelyről a hitelező korábban még nem szerzett tudomást. A hitelezői igény átsorolása viszont már sokkal korábban, a közbenső mérleggel ismertté vált az indítványozó előtt, azt azonban akkor nem támadta meg. Az Ítéltábla értelmezte továbbá a Cstmtv. hatályba léptető rendelkezését. Rámutatott, hogy

a Cstmtv. 37. §-a alapján a folyamatban lévő eljárásokban is csak a módosítás hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre, intézkedésekre és keletkezett tényekre kell alkalmazni az új szabályokat. Így azt kellett vizsgálni, hogy a Cstmtv. hatálybalépését követően készített és előterjesztett vagyonfelosztási javaslat, illetve annak hitelezői igény kielégítésére vonatkozó része – mely a 2016. november 21-én előterjesztett közbenső mérleg és jelentés elkészítését megelőző elszámoláson, illetve hitelezői igény átsoroláson alapul – olyan, a törvény hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekménynek, intézkedésnek minősül-e, amelyre vonatkozik a módosító törvény rendelkezése. A bíróság értelmezése szerint a „folyamatban lévő eljárás” a felszámolási eljárásban jövőben elvégzendő tevékenységre, bekövetkező események megítélésére vonatkozik. Így, bár a záróanyag előterjesztése a Cstmtv. hatálybalépését követően történt, ám az annak alapját képező, a hitelezői igények besorolásával kapcsolatos intézkedés azonban jóval korábban, a közbenső mérleg 2016. november 15. napjával történt elkészítését megelőzően megtörtént. Ezért alap nélkül hivatkozott az indítványozó arra, hogy az alkalmazható jogszabályhely megítélésénél a záróanyag elkészítésének az időpontja az irányadó, mivel a záróanyag elkészítésénél a felszámoló a felszámolási eljárás korábbi, rögzült eseményei alapján járt el. Arra pedig – pusztán az okból, hogy az időközbeni jogszabályváltozás eltérő rendelkezést tartalmaz a korábbihoz képest a megtett intézkedés, illetve eljárási cselekmény vonatkozásában – nincs lehetőség, hogy a felszámoló változtasson a korábbi intézkedésén. Figyelemmel arra, hogy a felszámoló még a jogszabályváltozás előtt átsorolta az akkori szabályoknak megfelelően az indítványozó követelését, így nem kérheti az indítványozó az igénye időközben hatályba lépett szabályoknak megfelelő átsorolását, illetve ennek alapján a záróanyag átdolgozását. A bíróság elismerte: „kétségtelen, a kifogásoló a későbbi jogszabályváltozás okán nem támadhatta kifogással a felszámoló korábbi besorolását, azonban a jogszabálmódosítás sem nyitja meg ennek lehetőségét.”

- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az Ítéletábrla, illetve a Fővárosi Törvényszék végzésével szemben, melyet utóbb kiegészített. Indítvány-kiegészítéséhez egy másik ügyben született, felszámoló által készített okiratot csatolt az indítványában kifejtettek alátámasztására. Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikkével, R) cikkével, T) cikkével, XV. cikkével és a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdésével.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint az indítvány befogadását és érdemben történő elbírálását (Abtv. 29. §-a szerinti feltétel) a bíróságoknak „a hatályos jogszabályi rendelkezéseket önkényesen figyelmen kívül hagyó, az alapvető jogokat a hitelezők egyéb helyzete alapján indokolatlanul megkülönböztető, tisztességes bírósági eljáráshoz azon belül a jogorvoslathoz való jogot is sértő, ezért a jogállamiság alapelveivel összeegyeztethetetlen jogalkalmazási gyakorlat megsemmisítése” indokolja. A döntésekben „vélelmezhetően a jogorvoslathoz való jogot korlátozó, a bíróságok részéről megvalósuló joggal való visszaélés valósul meg”. Nézete szerint a bírói döntés indokolása alapján egyértelműen a módosított Cstv.-t kell alkalmazni, azonban a jogvita elbírálásakor mégis a módosítás előtti jogszabályi rendelkezést alkalmazták. Ez sérti a tisztességes eljárásához való jogot és ellentétes az Alaptörvény R) cikkével. Az indítványozó jogorvoslathoz való joga azáltal szenvedett sérelmet, hogy a közbenső, ideiglenesnek minősülő mérlegben megtörtént, a vagyonfelosztáskor is alkalmazandó, a megváltozott és hatályba lépett jogszabályi rendelkezésekkel ellentétben álló hitelezői igénybesorolás ellen nem tud jogorvoslatot igénybe venni. Az indítványozó a döntést a pártatlanság követelményével is ellentétesnek látja, mivel a vagyonfelosztás olyan jogszabályellenes hitelezői igénynyilvántartásba vételen alapul, amely ellen az indítványozónak objektíve lehetetlen jogorvoslatot igénybe vennie. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság sérelme körében hivatkozott a 3027/2018. (II. 6.) AB határozatra, a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra, a 23/2018. (XII. 28.) AB határozatra, az 5/2018. (III. 10.) AB határozatra, a 3007/2016. (I. 25.) AB határozatra, a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatra. A B) cikk sérelme körében az indítványozó a jogállamiságra hivatkozott, míg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének együttes sérelmét látta abban, hogy – álláspontja szerint – a bíróságuk jogértelmezésük során nem vették figyelembe a Cstmtv. indokolását és a módosított jogszabályi rendelkezés célját. Hivatkozott arra, hogy „az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében meghatározott rendelkezések szerint a jogszabályok mindenkire kötelező érvényűek, ezáltal a bíróságok a mindenkire nézve kötelező érvényű jogszabályi rendelkezéseket hagyták figyelmen kívül és ezzel ellentétben a felszámoló korábbi intézkedésére alapított intézkedését emelték jogszabályi szintre az Alaptörvény T) cikké[vel] ellentétesen, alaptörvény-sértő módon”. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikkében meghatározott törvény előtti egyenlőség sérelmét abban látta, hogy a bíróságok a Cstv. módosított rendelkezésével ellentétesen „indokolatlan, szükségtelen, aránytalan és hátrányos megkülön-

böztetést alkalmaznak zálogjoggal biztosított követeléseknek ki nem elégített részére vonatkozó törvényi rendelkezésekkel szemben a magánszemély nem gazdasági tevékenységből eredő más követelésének javára". Az indítványozó kérte továbbá a bírósági döntések végrehajtásának a felfüggesztését.

- [8] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek részben felel csak meg, mivel az Alaptörvény B) cikke és T) cikke sérelme vonatkozásában semmilyen indokolást, az R) cikk (2) bekezdése és XV. cikke tekintetében pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó az Alaptörvényben számára biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, ezért önmagában e rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható {ld. pl.: 3075/2020. (III. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor pl. a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozatában nem zárkózott el attól, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a vizsgálata során arra is figyelemmel legyen, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkével összhangban jártak-e el a jogszabályok értelmezése során (ld. Indokolás [45]). Jelen ügyben azonban ennek azért nincsen jelentősége, mert az alkalmazandó jog megválasztását olyan (jogi) tényre alapozták a bíróságok (t.i. hogy a hitelezői követelés besorolása már a Cstmtv. hatálybalépését megelőzően, jogerősen megtörtént), amely szempontjából a Cstmtv. törvényjavaslatának indokolása jelentőséggel nem bír. A bíróságoknak ugyanis azt kellett értelmezniük, hogy a hitelezői igény besorolása szempontjából a záróméreg benyújtása a Cstmtv. 37. §-ában meghatározott, Cstv. 83/R. § (1) bekezdésének a) vagy b) pontja alá tartozik-e vagy sem. Mivel a bíróságok álláspontja szerint nem tartozik e körbe, ezért a módosítás indokolása sem mérvadó.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. E feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelméhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az indítványozó a bírósági döntések alaptörvény-ellenessége alapjaként azt jelölte meg, hogy a bíróságok a Cstv. 57. § (1) bekezdésének a módosítás előtti szövegét alkalmazták, míg álláspontja szerint a módosítás utáni jogszabályi rendelkezést kellett volna alkalmazni. Az indítványozó tehát a bíróság jogválasztásának, jogalkalmazásának a megfelelőségét vitatta.
- [12] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]} A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró-ság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a tisztességes bírói eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik. Azáltal ugyanis, hogy a bíróságok jogválasztását sérelmezi, valójában a bíróságok döntéseivel szembeni tartalmi kifogásait fogalmazza meg, és végeredményben a döntés számára hátrányos voltát alapjogi sérelemnek. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy következetes álláspontja szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bírósági eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot

adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az ügyben eljáró bíróságok, különösen az Ítéltábla, az indítványozó felvetésére részletes indokát adta annak, hogy megítélése szerint miért az indítványozó által vitatott, a Cstv. 57. § (1) bekezdésének a módosítás előtti rendelkezéseit kell az alapügyben alkalmazni. Annak megítélése, hogy alkalmazható-e az alapügyben a Cstv. 57. § (1) bekezdése *b)* pontjának a Cstvtm.-vel módosított rendelkezése, egyértelműen olyan jogértelmezési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {hasonlóan ld. 3344/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.

- [14] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme vonatkozásában az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó hitelezői igényének átsorolását a közbenső mérleg elfogadása során kifogásolhatta, ám ekkor erre nem volt indoka, mivel az megfelelt az akkor hatályos Cstv. 57. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Az új helyzet a Cstv. módosítását követően következett be; e körben azonban vitatottá vált, hogy a módosítás alkalmazható-e az indítványozó ügyében. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben az indítványozó fellebbezett, melyet a másodfokú bíróság érdemben elbírált; megállapítható tehát, hogy az indítványozó számára biztosított volt a jogorvoslat lehetősége. Ebből következően az indítvány nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmének a kételyét, így e vonatkozásában sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [15] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, 52. § (1) és (1b) bekezdésére, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjára tekintettel – visszautasította.
- [16] A visszautasításra tekintettel a bírósági döntés végrehajtásának felfüggesztése kérdésében az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1943/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2020. (VII. 24.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.X.37.257/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csanádi Bálint ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.X.37.257/2019/2. számú végzése, valamint a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.069/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, valamint 28. cikkének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó 2011. december 31. napján III. csoportú rokkantsági nyugdíjban részesült, mely ellátás a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (továbbiakban: Mmtv.) 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján 2012. január 1. napjától rokkantsági ellátásként került továbbfolyósításra.
- [4] Az indítványozó 2016. június 15. napján érkezett kérelme alapján az illetékes hatóság (Z. Megyei Kormányhivatal) a 2016. június 27. napján kelt hatósági bizonyítványt állított ki az indítványozó részére, amelyben az indítványozó egészségi állapotának mértékét 30%-osnak véleményezte 2015. december 13. napjától azzal, hogy állapota alapján „D” minősítési kategóriába tartozik. A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal a 2016. augusztus 31. napján kelt határozatával a hatósági bizonyítványt megváltoztatta és megállapította, hogy az indítványozó egészségi állapota 2016. június 13. napjától véleményezhetően 29%-os mértékű, mely állapota alapján „E” minősítési kategóriába tartozik.
- [5] A hatóság a 2016. június 27. napján kelt határozatával 2016. június 28. napjától rokkantsági ellátást állapított meg az indítványozó részére havi 87 050 Ft összegben azzal, hogy az indítványozó egészségi állapotának mértéke 30%-os, mely állapot alapján „D” minősítési kategóriába tartozik.
- [6] A másodfokon eljáró Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal az elsőfokú határozatot megváltoztatta, és az indítványozó részére rokkantsági ellátást állapított meg a 2012. január 1. napjától folyósított rokkantsági ellátás egyidejű megszüntetésével. Az ellátás folyósításának kezdetét 2016. június 28. napjában, míg összegét 93 745 Ft-ban állapította meg azzal, hogy felperes egészségi állapotának mértéke 29%-os, mely állapot alapján „E” minősítési csoportba tartozik 2016. június 13. napjától véleményezhetően. A társadalombiztosítási szervek határozataikat az Mmtv. 19. § (1) bekezdés e) pontja, 33/A. § (1)–(2) bekezdése, 12. § (1) bekezdés c) pontja és 33. § (7) bekezdése rendelkezéseire alapították.
- [7] 2.1. Az indítványozó által az első- és másodfokú határozatok bírsági felülvizsgálata iránt előterjesztett keresetet az eljáró Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította, az indítványozó kérelmére eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság az ítéletet és az első- és másodfokú hatósági határozatokat 2017. szeptember 18-án kelt ítéletével hatályon kívül helyezte. A Kúria kifejtette, hogy az indítványozó megváltozott munkaképességű személyek ellátása megállapításához vagy (állapotrosszabbodás miatti) megváltoztatásához kérelmet sem az alperesnél rendszeresített formanyomtatványon sem egyéb módon nem nyújtott be. A munkaügyi bíróság nem észlelte – téves jogi álláspontja folytán –, hogy az alperes jogszabályi feltételek [Mmtv. 14. § (1) bekezdése és 19. § (1) bekezdése] hiányában hozott határozatot az indítványozó rokkantsági ellátása körében. Döntése elvi tartalmaként rögzítette, hogy „[a]mennyiben a felperes alperes által rendszeresített formanyomtatványon megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelmet nem terjeszt elő, úgy a más eljárásban hozott

- szakvélemény alapján (általában) nincs lehetőség a[z] [...] Mmtv. szerinti eljárás lefolytatásával a megváltozott munkaképességű személyek ellátása körében határozatot hozni”.
- [8] Az indítványozó ezt követően, 2017 novemberében megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő az illetékes járási hivatalnál, amelyben a rokkantsági ellátás megállapítását 2015. december 13. napjától kérte.
- [9] Az illetékes járási hivatal a 2017. december 18. napján kelt elsőfokú határozatával a jogelőd által megállapított és 2012. január 1-jétől rokkantsági ellátásként folyósított ellátást 2016. június 27. napjával megszüntette, és egyidejűleg a komplex minősítés alapján 2016. június 28. napjától „E” minősítési kategóriának megfelelő rokkantsági ellátást állapított meg az indítványozó részére havi 93 745 Ft összegben. Az elsőfokú társadalombiztosítási szerv határozatát az Mmtv. 2. § (1) bekezdésére, a 14. § (1a) bekezdésére, a 15/A. § (1) bekezdésére, a 15/A. § (2) bekezdés a) pontjára, a 15. § (3) bekezdésére, a 33/A. § (1) bekezdés a) pontjára, a 12. § (1) bekezdés d) pontjára alapította.
- [10] Az indítványozó a társadalombiztosítási eljárásban fellebbezéssel élt. Fellebbezésében előadta, hogy 2017. november 3-án beadott egy kérelmet, mivel az eljárás csak kérelemre indítható. Csak a rokkantsági ellátás megállapítását kérte, mivel a Kúria az ítéletében kimondta, hogy a korábbi hatósági bizonyítványok jogerősek. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú hatóság a rokkantsági ellátást megint jogszabálysértő módon állapította meg, mert „figyelmén kívül hagyta a 2016. május 1-től hatályos jogszabályokat”. A rokkantsági ellátást ugyanis az Mmtv. 14. § (4) bekezdése és az Mmtv. 19. § (2a) bekezdése alapján kellett volna megállapítani.
- [11] A fellebbezés folytán eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal mint másodfokú hatóság a 2018. április 5. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta és az indítványozó részére 2012. január 1-jétől rokkantsági ellátásként folyósított ellátást 2017. december 18. napjával történő megszüntetése mellett rokkantsági ellátást állapított meg havi 94 495 Ft összegben, 2017. december 19-i folyósítási kezdettel.
- [12] 2.2. Az indítványozó az újabb keresetében kérte, hogy a bíróság a határozatot az elsőfokú határozatra is kiterjedően helyezze hatályon kívül, és kötelezze a hatóságot, hogy – a korábbi munkáltatójának a havi átlagjövedelem helyes összegének megállapítása érdekében történő adatszolgáltatás érdekében történő megkeresése mellett – a rokkantsági ellátást részére eltérő jövedelem figyelembevételével, a hatályos jogszabályok szerinte helyes alkalmazásával állapítsa meg. A Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozónak a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban Kp.) 115. § (1) bekezdése alapján előterjesztett felülvizsgálati kérelmét a Kúria a támadott végzésével visszautasította. A végzés értelmében a kérelem nem tartalmazta azoknak az okoknak [Kp. 118. § (1) bekezdés] a megjelölését, amelyek alapján a kérelem befogadható, és azokat a körülményeket, indokokat, amelyek az indítványozó által megjelölt befogadási okok alátámasztására szolgálnak; ezért a Kúria – a Kp. 3. § (3) bekezdésére, 100. § (2) bekezdésére, 115. § (2) bekezdésére, a kérelemhez kötöttség elvére és az azzal összefüggő bizonyítási teherre is hivatkozó – döntése értelmében a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának érdemi elbírálására nem volt lehetőség.
- [13] 3. Az indítványozó a Kúria fenti tartalmú végzésének kézhezvételét követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál. Ebben, valamint indítványa kiegészítésében a Kúria támadott végzése, továbbá a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A Kúria végzését, valamint a bíróság ítéletét támadó panaszát a két bírói döntés esetében eltérő jogalapra alapította, és önálló indokolással látta el.
- [14] 3.1. Az indítványozó előadta, hogy álláspontja szerint a másodfokú hatóság a határozatát indokolatlanul hosszú idő elteltével hozta csak meg, ami ebből kifolyólag az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített joga sérelméhez vezetett. Azon túlmenően, hogy ezáltal szerinte az eljáró bíróságnak egy eleve alapjogsértő határozatról kellett döntenie, „az új eljárásban a társadalombiztosítási szervek és az elsőfokú bíróság tévesen értelmezték indítványozó kérelmét, így ismételten jogszabálysértő határozatok és azok helyben hagyásával, jogszabálysértő ítéletek születtek”. Véleménye szerint a másodfokú hatóság ezen felül hátrányos megkülönböztetést is alkalmazott vele szemben. Ez egyrészt abban öltött testet, hogy „nem vette figyelembe a jövedelemszámításnál, hogy az indítványozó a kérelem benyújtásakor már nyugdíjaskorúnak számított, akár nyugdíjként is kérhette volna az ellátás továbbfolyósítását és ugyanolyan elv alapján számolták jövedelmét, mint pl. aki csupán 5 év munkaviszony után nyújt be ugyanilyen kérelmet”. Másrészt szintén a (hatóság általi) hátrányos

megkülönböztetését jelentette, hogy „figyelmén kívül hagyta, hogy 1994 óta, mióta rokkantnyugdíjasnak minősült további állapotromlása következett be, ugyanis a periratokhoz csatolt hatósági bizonyítványok is kimondták, hogy végleges állapotú rokkantnak minősül, felülvizsgálata nem szükséges és önálló életvitelre nem képes. A Kúria a társadalombiztosítási határozatokat is hatályon kívül helyezte az előző eljárásban, így a hatóságnak ezeket az iratokat kellett volna alapul vennie az ellátás összegének kiszámításánál, ehelyett inkább jogkörén túlhelyezkedve teljesen iratellenes megállapításokat tett és jogsértő határozatokat hozott.”

- [15] Az indítványozó kifejtette, hogy a hatóságnak és a bíróságnak a legteljesebb mértékben fel kell tárnia a jogilag releváns tényeket, mivel ennek hiányában megalapozott döntés nem hozható. A társadalombiztosítási szervek véleménye szerint az általa előterjesztett kérelemben és a Kúria korábbi ítéletében foglaltakat „félretették”, ügyében teljesen általános, a részletes és egyedi indokolást nélkülöző, rá nézve hátrányos határozatokat hoztak; a bíróság „ezen tényállásokat alapul véve pedig azzal, hogy indítványozó keresetét elutasította, további jogsértést követett el”. Mindezek nézete szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét eredményezték, továbbá az ügyében történt jogalkalmazás a 28. cikkben foglalt értelmezési szabálynak sem tett eleget. (Az indítvány, illetve annak kiegészítése a XV. cikket a fentebb ismertetett, a hatósági eljárásban az indítványozó szerint őt ért hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos érvelés ellenére az Alaptörvény megsértett rendelkezései között nem jelölte meg.)
- [16] 3.2. A Kúria támadott végzése kapcsán az indítványozó azt sérelmezte, hogy a Kp. döntésben hivatkozott rendelkezéseiből szerinte „semmilyen formában nem következik, hogy az indítványozónak a jogszabálysértés pontos megjelölésén kívül bármilyen befogadási indok megjelölési kötelezettsége keletkezne”. A Kp. szerinti felülvizsgálattal kapcsolatos kúriai döntések áttekintése alapján megállapítható, hogy a Kúria tömegesen megjelenő visszautasítási gyakorlata a jogalkalmazó által előírt olyan „plusz kötelezettséget” ír elő a peres felek számára, amely a jogszabályi helyeket elolvasva nem egyértelmű: a jogorvoslat ilyen módon történő „elvonása” ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [18] 4.1. Az indítványozó jogi képviselője részére a Kúria végzése 2019. április 25. napján került kézbesítésre. Az indítvány 2019. május 10-én érkezett az elsőfokú bíróságra, így az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a Kúria végzésével szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be.
- [19] 4.2. Mivel az indítványozónak a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben előterjesztett indítványeleme mind indokolásában, mind a felhívott Alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában eltért a Kúria végzésével szemben megfogalmazottaktól, az Alkotmánybíróságnak ezen önálló panaszelem tekintetében a hatvan napos előterjesztési határidőt külön kellett vizsgálnia. Az indítványozó részére a bíróság ítélete 2018. december 31-én került kézbesítésre. Tekintettel arra, hogy ezen időponttól számítva az indítvány benyújtásáig több mint hatvan nap telt el, a bíróság ítéletével szemben előterjesztett indítványelem vonatkozásában az alkotmányjogi panasz elkésettnek minősül {lásd hasonlóan: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozó a beadványának, illetve annak kiegészítésének „II. Igazolási kérelem” címet viselő részében amellet, hogy maga is rögzítette az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidő túllépését, az alkotmányjogi panaszának az e döntéssel szemben határidőn túl történő benyújtást mindössze az alábbiakkal indokolta: „A Kúriai felülvizsgálattal egyidejűleg alkotmányjogi panasz nem került benyújtásra, mivel az Indítványozó bízott a felülvizsgálati kérelmének pozitív elbírálásában.” Ezzel az érveléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy annak elfogadása tartalmilag az alkotmányjogi panasz eljárás egy kógens szabályának kiürítését eredményezné, ezért az indítványozó igazolási kérelmének nem adható hely; erre tekintettel az ítélettel szembeni panaszelemet érdemben nem vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben – a 3141/2020. (V. 15.) AB végzésben foglaltakkal megegyezően – ismételtén rámutat arra, hogy azon bírósági döntések esetében, amelyekkel szemben felülvizsgálati kérelem került előterjesztésre, a felülvizgálni kért döntés, vagy az azokkal érintett hatósági döntések „vizsgálatára és megsemmisítésére csak két esetben van lehetőség. Egyrészt az eljárást lezáró döntés megsemmisítése esetén (azt követően) az Abtv. 43. § (4) bekezdése szerint, másrészt az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján akkor, ha korábban a jogerős bírói döntés ellen

az indítványozó határidőn belül alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben egyik eset sem áll fenn, az Alkotmánybíróság az indítványozónak a jogerős ítéletre és a hatósági határozatokra vonatkozó, az Alaptörvény [...], XXIV. cikkének (1) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján kifejtett érvei vizsgálatát mellőzte.” {Lásd: 3141/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [17]–[18]} Az Alkotmánybíróság ezzel azonosan ítélte meg a bírói ítélet kapcsán az Alaptörvény indítványozó által jelen ügyben szintén hivatkozott 28. cikkével kapcsolatos érveket is.

- [20] 4.3. A Kúria végzésével szemben előadottak eleget tesznek a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek: megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozói jogosultságot megállapító törvényi rendelkezéseket, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezését. A panaszem tartalmaz indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog sérelmének a lényegére, vagyis arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény ezen rendelkezéseivel. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára vonatkozóan.
- [21] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, a peres eljárás felpereseként pedig nyilvánvalóan érintett [Abtv. 27. § (1) bekezdés].
- [22] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz a bírósági eljárást befejező egyéb döntés tekintetében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [23] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [24] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglaltakkal, mert a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételül olyan plusz követelményeket szabott és kért számon az indítványozón, melyeket jogszabály nem ír elő, ezzel megakadályozta a jogorvoslati jogának érvényesítésében.
- [25] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}
- [26] Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra, ezért nem hozható összefüggésbe a felülvizgálat során hozott bírói döntéssel {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]; legutóbb például: 3025/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [27] Az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, tehát kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körén {lásd: 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [42]; 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]; 3239/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [28] A támadott bírósági döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – részben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában, részben pedig elkésettség okán – nem képezhetik érdemi vizsgálat tárgyát.
- [29] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 29. §-ában, részben pedig a 30. § (1) bekezdésében írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) beke-

dései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/852/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3323/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.551/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselővel (dr. Váczi Péter ügyvéd) eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.21.551/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó – mint felperes – és egy másik magánszemély, a per alperese 2012. október 29-én adásvételi előszerződést kötöttek, miszerint az indítványozó egy későbbi időpontban megvásárolja az alperes eltendorfi, vendéglátóhely célját szolgáló ingatlan együttesét (üzlethelyiség, udvar és lakás) – és az azokhoz tartozó ingóságokat – a kikötött vételáron. A felek megállapodtak a fogláló mértékében is, valamint a szerződés aláírásakor kifizetendő fennmaradt összegben. Eszerint az indítványozónak 60 000 eurot kellett készpénzben kifizetnie, amelyből az előszerződés aláírásával egyidejűleg, foglálóként 40 000 eurot teljesített. A fennmaradt 20 000 euro vonatkozásában úgy egyeztek meg a felek, hogy az indítványozó azt 2013. január 15. napjáig, a végleges szerződés aláírásával egyidejűleg fizeti meg. Megállapodtak továbbá abban, hogy az indítványozó 250 000 eurot banki hitelvállalással teljesít.
- [4] Az alperes nyilatkozott arról, hogy az ingatlan ezen felül per-, teher- és igénymentes. Megállapodtak abban is, hogy a hitelvállalás megghiúsulása esetén az indítványozó határozatlan időre szóló bérleti szerződést fog kötni az alperessel.
- [5] Az előszerződés megkötésekor ugyanazon okiratban használati-üzemeltetési megállapodást is kötöttek a felek.
- [6] Miután az indítványozó a fogláló tekintetében a megállapodásnak megfelelően teljesített, 2012. november 1-én birtokba lépett, és megkezdte a vendéglátóhely működtetését. Ekkor szembesült azzal, hogy az ingatlanegyüttes a 250 000 euro banki hitelen felül további 30 000 euro keretbiztosítéki jelzálog is terhelte. Az indítványozó nem tudta eredményesen működtetni a vendéglátóhelyet, így 2012 decemberében bezárta. 2013. január 16-án az ingatlanok birtokát az alperesnek visszaadta, majd az alperes megtévesztő magatartása és téves tájékoztatása miatt az előszerződés érvénytelensége okán pert indított.
- [7] Az indítványozó kereseti kérelmében kérte az alperest 11,2 millió Ft visszafizetésére. Az előszerződés érvénytelenségére vonatkozó állítását arra alapozta, hogy az alperes megtévesztette őt, mert nem tájékoztatta arról, hogy az ingatlanon 30 000 euró jelzálog is fennállt, és erre vonatkozóan álláspontja szerint nem jött létre közöttük megállapodás. Másodlagosan a fogláló visszafizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [8] Az alperes a kereset elutasítását kérte és vitatta azt, hogy az indítványozó nem kapott kellő tájékoztatást az ingatlan terheiről, amelyek egyébként az ingatlan-nyilvántartásból bárki számára megismerhetők voltak. Egyben viszontkeresetet terjesztett elő az indítványozó birtoklásából eredő igény tekintetében.
- [9] 2.2. Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az alperesi viszontkeresetnek részben helyt adott és kötelezte az indítványozót, hogy 960 190 Ft-ot az alperes részére fizessen meg. A bíróság ítélete indokolásában kifejtette, hogy a felek az előszerződésben nem tartották lényegesnek az ingatlanok valós terheinek pontos rögzítését, amiből arra lehet következtetni, hogy ennek rendezését a végleges szerződés körébe utalták.

Minthogy az indítványozó magatartása is erre enged következtetni, nem lehet a tájékoztatás hiánya a megtámadás alapja, ahogy az sem bizonyított, hogy az alperes okozta volna az indítványozó tévedését. Az indítványozó – az általa előadottak szerint – ugyanazon ok miatt zárkózott el a végleges szerződés megkötésétől, mint amire az érvénytelenséget alapította, noha a jelzálog fennálltáról 2012 novemberében már tudomást szerzett, megtámadási szándékát csak 2013 januárjában közölte az alperessel. Az ingatlan-nyilvántartás adatai megtekintésének elmulasztása az indítványozó kockázatát jelentette. A bíróság szerint az alperes nem tette lehetővé a végleges szerződés megkötését. Annak, hogy a felek végül nem kötöttek adásvételi szerződést, sokkal inkább az volt az oka, hogy az indítványozó nem tudta megfelelően működtetni a vendéglátóhelyet. Minthogy az adásvételi szerződés nem jött létre, az indítványozó elveszítette a foglalt. Az alperes követelése összegszerűségét csak részben bizonyította, ezért az elsőfokú bíróság csak ennek megfelelő mértékben adott helyt a viszontkeresetnek.

- [10] 2.3. Az indítványozó fellebbezéssel élt, melyben kérte az ítélet egészében történő megváltoztatását, a keresetnek történő helyt adást, az alperes viszontkeresetének elutasítását, mivel az alperes tájékoztatási és együttműködési kötelezettségének nem tett eleget. Hivatkozott továbbá arra is, hogy 2012. november 13-án szembesült csak a tulajdoni lap megtekintésekor a jelzálog fennálltával. Álláspontja szerint az előszerződés nem hozott létre bíróság által kikényszeríthető megállapodást, az előszerződés érvénytelen, így kérte az eredeti állapot helyreállítását és a foglalt összegének az alperes általi visszaadását.
- [11] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, mert szerinte az indítványozó a tulajdoni lapot bármikor lekérhette volna az ingatlan-nyilvántartásból.
- [12] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, mellőzte az indítványozó fizetési kötelezettségét, és kötelezte az alperest arra, hogy az indítványozónak fizessen meg 10 239 810 Ft-ot. A másodfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy az ingatlan tulajdonjogának az átruházására irányuló szerződés – és így az erre irányuló előszerződés esetében –, a szerződés érvényes létrejöttéhez szükséges tartalmi követelményeket a XXV. számú Polgári Elvi Döntés rögzíti. Ezen minimális tartalmi elemeknek az okiratból a kötelező írásbeliség folytán elengedhetetlenül megállapíthatónak kell lennie. A perbeli esetben az adásvételi előszerződésben a fizetendő vételárát olyan módon határozták meg, hogy a kikötött vételár együttesen jelentette az ingatlanok és a leltár szerint azokhoz tartozó ingóságok vételárát. Eszerint a szerződés a vétel tárgyát képező egyes ingatlanok vételárát nem rögzítette, aminek az elmaradása folytán a felek között az adásvételi előszerződés érvényesen nem jött létre. Az érvénytelen megállapodás folytán az indítványozó részéről történt teljesítés neki visszajárt. A másodfokú bíróság szerint az adásvétel érvénytelensége az ugyanezen okiratban rögzített használati, üzemeltetési megállapodás érvényességét, és az az alapján létrejött önálló jogviszonyt már nem érintette. Az alperes ezen alapuló viszontkeresetében érvényesített elszámolási igény tekintetében ezért az elsőfokú bíróság már jogszerű eljárást folytatott le és helytállóan határozta meg a felperes ebből fennálló tartozását. A másodfokú bíróság ezért az indítványozó keresetében követelt összeget az alperes részére megítélt összeg beszámításával ítélte meg. A másodfokú ítélet indokai szerint az előszerződésben a végleges adásvételi szerződés megkötésének időpontja és feltételei vonatkozásában olyan ellentmondó és lehetetlen feltételek szerepeltek, amelyek az előszerződés létrejöttének esetére is az érvénytelenség megállapítására adhattak volna alapot. Ezen túlmenően az alperes már tett egy olyan nyilatkozatot is, amely szerint az előszerződés megszüntetéséről és elszámolásról tárgyaltak, így e tekintetben a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 319. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága is felmerült.
- [13] Az ítélet indokolása szerint, amennyiben a szerződés érvényesen létrejött megállapodás lenne, akkor is megállapítható volna az, hogy mindkét fél magatartására vezethető vissza a végleges szerződés megkötésének elmaradása.
- [14] 2.4. A jogerős ítélettel szemben az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását. Másodlagosan kérte a másodfokú bíróság utasítását új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára. Indokai szerint a másodfokú bíróság a 2/2010. (VI. 28.) PK jogegységi véleményre hivatkozva túlterjeszkedett a rendelkezésre álló személyi, tárgyi bizonyítékokon és azok értékelésén. Ezzel megsértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 215. §-ában foglaltakat.
- [15] Alaptalanul állapította meg, hogy a felek között ne jött volna létre érvényesen a szerződés, mert a felek egyike sem hivatkozott arra, hogy az adásvételi szerződésben az ingatlanok vételára külön nem került meghatározásra, ez az eljárás során nem volt vitás. Az alperes szerint a másodfokú bíróság hasonlóan tévesen értelmezte

- az ő nyilatkozatát is. Állította továbbá azt is, hogy a végleges szerződés megkötése az indítványozó érdekműködésére tekintettel maradt el, és ezért a Ptk. 245. § (1) bekezdése szerint a foglalt elveszítette.
- [16] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és az alperes perköltésben történő marasztalására irányult.
- [17] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott rendelkezéseit helybenhagyta.
- [18] Indokolásában megállapította, hogy az eljáró bíróságok az ügy tényállását annak elbírálásához szükséges mértékben feltárták, és abból az elsőfokú bíróság vont le helytálló jogi következtetéseket. Megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő.
- [19] A Ptk. 208. § (1) és (3) bekezdéseire alapítottnan megállapította a másodfokú bíróság jogértelmezésével ellentétesen, hogy bár az előszerződés alakiságai a megkötendő szerződés alakiságának kell, hogy megfeleljen, azonban ez nem jelenti azt, hogy kötelező tartalmi elemeit a végleges szerződésre nézve kötelező előírások szabják meg.
- [20] A Kúria indokolása szerint, noha a vételárban való megállapodás a jogügylet létrejötte szempontjából lényeges kérdés, de a jogszabály kifejezetten úgy rendelkezik, hogy még az ebben a kérdésben történő megállapodás elmaradása sem feltétlenül jelenti az előszerződés kötelező tartalmi elemének hiányát. A perbeli esetben az eladott ingatlanok és ingók, mint dologösszesség teljes vételárát a felek az előszerződésben nem vitásan meghatározták. A Kúria szerint így nem lett volna akadálya annak, hogy amennyiben az irányadó osztrák jog alapján szükséges, a felek, vagy kérelmükre a bíróság a teljes vételárat a szükséges mértékig szétbontsa.
- [21] A Kúria szerint a másodfokú bíróságnak hivatalból kellett volna észlelnie az érvénytelenségi ok fennállását, azonban mivel ennek nem tett eleget, eljárási szabályt sértett. Figyelemmel a Kúria megváltoztató döntésére és arra, hogy az előszerződés nem volt érvénytelen, ez az eljárási szabályszegés nem hatott ki az ügy érdemi elbírálására. A Kúria megállapította továbbá, hogy a másodfokú bíróság ítéletével a kereset, viszontkereset és az ellenkérelem keretein nem terjeszkedett túl, a jogcímhez nem volt kötve, így nem állt fenn a Pp. 215. §-ának az alperes által állított sérelme.
- [22] A Kúria indokolása szerint, az indítványozónak az ingatlanon fennálló további teherről való tájékoztatásának elmaradása akkor vezethetett volna az előszerződéstől való elálláshoz vagy a végleges szerződés megkötésének megtagadhatóságához, ha az alperes nem hajlandó az indítványozó által átvállalt terhet meghaladóan az ingatlanok tehermentesítésére. Az ingatlanon lévő többletterh azonban az előszerződés érvényességét nem érintette, mert nem jelentette az indítványozó megtévesztését vagy tévedését. Az indítványozó az ingatlannyilvántartásból tájékozódhatott volna.
- [23] A Kúria indokolása szerint a foglalt szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a felek már nem kívánják az előszerződés teljesítését, a végleges adásvételi szerződés megkötését, és időközben már tudomásul vették, hogy arra nem kerül sor. Azonban ez a körülmény még nem jelenti azt, hogy „ne lenne az előszerződés megkötéséért felelős személy”, illetve ez nem jelentette a foglaltól való lemondást sem, mert az előszerződés is szerződés, ami foglaltalval biztosítható és a Ptk. 245. § (1) bekezdése alapján a szerződés megkötéséért felelős személy a foglalt elveszíti.
- [24] Megállapította a Kúria, hogy a szerződés megkötését az indítványozó „tagadta meg az általa megjelölt, de nem valós és nem értékelhető ok miatt, míg az alperes részéről nem merült fel olyan ok, körülmény, amely a végleges szerződés megkötésének akadálya lett volna”. Tehát az előszerződés teljesítésének a megkötése az indítványozó magatartására vezethető vissza.
- [25] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Kúria (Pfv.VI.21.551/2018/8. számú) ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, és megjelölve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [26] Álláspontja szerint a jogállam sérelmét jelenti egyben a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme, mert „a jogállam elképzelhetetlen a jog által felállított, független és pártatlan bírósághoz fordulás joga nélkül”.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmét abban látta, hogy álláspontja szerint a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének. [Ezzel összefüggésben az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. és 7. cikkére, valamint ezzel összefüggésben az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) döntéseire hivatkozott. Az indokolási kötelezettség és a jogorvoslathoz való jog tényleges gyakorlása összefüggésében is hivatkozott EJB döntésekre.]
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlatából kiemelte a 7/2013. (III. 1.) AB határozatot, a 3003/2012. (VI. 21.) AB végzést, a 3237/2012. (IX. 28.) AB végzést és a 3309/2012. (XI. 12.) AB végzést. Hivatkozott arra az alkotmánybíró-sági gyakorlatra, miszerint a tisztességes eljárásból fakadó elvárás az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfe-

lelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között a bíróságok feladata. Ennek megfelelően a bíróság kötelessége, hogy az eljárásban a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja és ennek értékeléséről számot adjon.

- [29] Az indítványozó felhívta a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatot és utalt arra, hogy álláspontja szerint minimális követelmény, hogy az eljáró bíróság ítéletének indokolásában legalább rámutasson arra, hogy a beszerzett bizonyítékok közül mit és miért fogadott el, illetve miért utasított el egyes bizonyítási indítványokat. Kiemelte továbbá a bíróság által megállapított tényálláselemek logikai sorrendjének fontosságát. Ezután úgy értékelte, hogy a fenti kívánalmaknak a Kúria ítélete nem felel meg. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság helyesen értékelte a bizonyítékokat és döntését megfelelően indokolta. Állította, hogy a kúriai ítélet valótlan tartalmú az étterem üzemeltetése időpontja tekintetében, mert az valójában 2012. december végéig tartott.
- [30] Az indítványozó úgy fogalmazott, hogy „az ítéleti indokolásból a jogértelmezés általános szabályainak megtartása mellett nem következik az indítványozót marasztaló bírói döntés, így az – a fent idézett alkotmánybírósági elvi megállapításokra is tekintettel – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettséget, amely az ítélet alaptörvény-ellenességét eredményezi”.
- [31] Az indítványozó 2020. március 20-án az Alkotmánybíróságra érkezett beadványában az Abtv. 53. § (4) bekezdése alapján [figyelemmel az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) pontjára] kérelmezte, hogy a támadott döntés végrehajtását az Alkotmánybíróság az eljárás befejezéséig függesse fel.
- [32] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [33] 4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése önmagában nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3235/2017. (X. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]], ezen túlmenően az indítvány e tekintetben önálló indokolást sem tartalmaz, mivel a jogállamiság sérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmében látja ügyében megvalósulni. Az előbbiekből következően az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi hivatkozása nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és az 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek, az Alkotmánybíróság azt érdemben nem vizsgálhatta.
- [34] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére hivatkozott, de azzal összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő, így hivatkozását az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [35] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét állította, így mivel e tekintetben Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozott, ennek a befogadási formai feltételnek az indítványozó panaszja megfelel.
- [36] 4.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [37] 4.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét a Kúria jogértelmezésében, következtetései levonásában és indokolási hiányosságában látta. A Kúria döntésének általa kifogásolt indokolási hiányai kapcsán az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát azáltal látta sérülni, hogy

a Kúria számára kedvezőtlen döntést hozott, míg a másodfokú ítélet jogértelmezését és indokait azért tartotta jogszerűnek, mert az számára kedvező volt. Az általa megjelölt tárgyi tévedés – az étterem bezárásának pontos időpontja – a bírósági eljárás során az ügy érdemi elbírálására, az előszerződés érvényességének megállapítására nem volt kihatással. Emellett ez olyan törvényességi szakkérdés, amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

- [38] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítélésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírlati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [39] Mindezekből következően a Kúria támadott ítélete alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban sem merült fel.
- [40] 5. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.
- [41] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította. Az előbbiekből következően a támadott döntés végrehajtásának felfüggesztésére az Alkotmánybíróság nem látott okot.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/86/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.561/2017/4. számú ítélete, továbbá a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szilágyi Attila ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.561/2017/4. számú ítélete, a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.541/2017/6. számú ítélete, a Marcali Járásbíróság 3.P.20.309/2015/39/III. számú ítélete, valamint a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás előzményeként megállapított tényállás szerint indítványozó (az alapügy felperese) 1996. július 20. napján egy nagykanizsai ingatlanra adásvételi szerződést kötött, mely alapján tulajdonjogot szerzett. Az indítványozó volt élettársa a Nagykanizsai Járásbíróság előtt az indítványozóval szemben közös vagyon megosztása iránt pert kezdeményezett, melynek során ezen adásvételi szerződést ellenjegyző ügyvéd (az alapügy I. rendű alperese, a továbbiakban: eljáró ügyvéd) úgy nyilatkozott, hogy az adásvételi szerződés megkötésére lehetséges hitelezői igények miatt, fedezetelvonás céljából volt szükség, és vételár átadására nem került sor. Ezt követően az indítványozó volt élettársa szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt pert kezdeményezett az indítványozó ellen ugyancsak a Nagykanizsai Járásbíróság előtt, hivatkozással arra, hogy a szerződés valódi átruházási szándékot nem tartalmazott. A Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítéletével megállapította, hogy az 1996. július 20. napján kötött adásvételi szerződés semmis, tényleges adásvételi szerződés nem történt, a szerződés célja lényegében fedezetelvonás volt, az ingatlan hitelezők előli eltüntetése, és elrendelte az eredeti állapot helyreállítását. Az indítványozó ezen eljárás során nem bizonyította, hogy ez a színlelt szerződés más szerződést leplezett volna, illetve azt sem, hogy a vételár kifizetése megtörtént. A jogerős ítélet alapján az indítványozó tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásból törölték.
- [3] 1.2. Az indítványozó ezt követően a Marcali Járásbíróság előtt kártérítés iránti peres eljárást kezdeményezett, kérte a Járásbíróságot, hogy állapítsa meg az eljáró ügyvéd károkozó magatartását, valamint azt is, hogy az eljáró ügyvédnél biztosítási esemény következett be, mely alapján a Magyar Ügyvédek Kölcsönös Biztosító Egyesülete (mint II. rendű alperes, a továbbiakban: MÜBSE) az eljáró ügyvéddel fennálló biztosítási jogviszony alapján helytállásra köteles. Az első fokon eljáró Marcali Járásbíróság az indítványozó keresetét elutasította, mert az indítványozó a perben nem bizonyította, hogy az eljáró ügyvéd megbízási szerződésüket megszegte, és ezen jogellenes magatartásával okozati összefüggésben a felperest vagyoni hátrány érte. Mivel a bíróság az eljáró ügyvéd kártérítési felelősségét nem állapította meg, kártérítés fizetésére nem kötelezte, a MÜBSE-vel szembeni megállapítás iránti keresetet mint megalapozatlant elutasította. Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a Marcali Járásbíróság 3.P.20.309/2015/39/II. számú ítéletét helyben hagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a rendelkezésére álló bizonyítékokat okszerűen értékelte, és az abból levont jogi következtetést is helytállónak tartotta, az abban foglaltakkal mindenben egyetértett.
- [4] 1.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetének megfelelően döntés hozá-

talát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Érvelése szerint az eljáró bíróságok nem vették figyelembe az eljáró ügyvéd személyét érintő összeférhetlenség tényét, valamint nem minősítették jogellenessé az eljáró ügyvéd fedezetelvonó magatartását. Kifogásolta, hogy a felek szerződésének célját az elsőfokú bíróság átminősítette, azaz a felek akarata nem ingatlan átruházására, hanem fedezetelvonásra irányult. Kifogásolta, hogy eljáró ügyvédtől semmilyen tájékoztatást a jogügylet során nem kapott, és azt, hogy a bíróságok nem a magát jogi szakembernek tartó eljáró ügyvédnek rótták fel a jogismeret és jogalkalmazás hiányát, hanem a teljesen laikus szerződő feleknek. A jogerő tényét, amit az eljáró bíróságok hangsúlyoztak, és ami minden bizonyítatlan jogi tényt felülír, kétségesnek minősítette. Álláspontja szerint a szabályszerűen szerzett és bejegyzett tulajdonjoga éppen olyan védelmet érdemel, mint a jogerő intézménye.

- [5] A Kúria döntésével a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.541/2017/6. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Az indítványozó az 1996. július 20. napján létrejött adásvételi szerződés színlelt voltát a bíróságok előtt és felülvizsgálati kérelmében annak ellenére vitatta, hogy jelen pernek nem lehetett tárgya olyan bizonyítás, ami a színleltesség cáfolatát szolgálta volna, erre indítványozónak csak a Nagykanizsai Járásbíróság előtt folyamatban volt, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti per során lett volna lehetősége, azonban ezt az indítványozó akkor elmulasztotta. Jelen perben nem lehetett kérdéses a szerződés színlelt volta, azt kiinduló pontnak kellett tekinteni. A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet helytállóan mutatott rá arra, hogy a szerződés nem az eljáró ügyvéd közreműködése okán lett színlelt, hanem a szerződő felek, köztük az indítványozó kifejezett akarata irányult ilyen szerződés megkötésére, ennek következményét pedig indítványozó nem háríthatja át az eljáró ügyvédre.
- [6] 1.4. A Kúria ítéletével szemben indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontjára hivatkozással nyújtott be alkotmányjogi panaszt, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk megsértését állította.
- [7] Az indítványozó érvelése szerteágazó, indokolása részben a Nagykanizsai Járásbíróság által hozott jogerős döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztásául szolgál. Állítása szerint azért kéri a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítéletének megsemmisítését is, mert ezzel keletkezett az a jogerő, amely a későbbi bírósági ítéleteknek – a Marcali Járásbíróság, a Kaposvári Törvényszék és a Kúria határozatának is – ítélt dologként hivatkozási alapul szolgált.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét, hogy a Nagykanizsai Járásbíróság jogerős ítélete jogerejével „törvényesíti” a felperes Alaptörvényben és egyéb jogszabályokban rögzített alapjogainak sérelmét, továbbá nem konkurálhat egy 1996-ban keletkezett felperesi tulajdonjoggal szemben egy későbbi, élettársi vagyonszövetséget megszüntető perből 2010-ben beszerzett tanúvallomás, melyet ugyanazon eljáró bíróságnak az érvénytelenségi-semmisségi perben is felhasznált az érvénytelenséget megállapító jogerős határozatához. Jogbizonytalanságot, a jogállamiság sérelmét eredményezi továbbá a 16 év után hamis tanúvallomás alapján hozott jogerős határozat, amely miatt az indítványozó tulajdonjoga időbeli korlátra tekintet nélkül került törlésre. Alaptörvény-ellenes eljárás során keletkezett jogerő nem szolgálhat a jogbiztonság alapjául, a jogerő mindenkire kötelező, jogbiztonságot szolgáló, abszolút hatálya ilyen körülmények mellett nem felel meg az Alkotmánybíróság jogbiztonságra vonatkozó értelmezésének. Az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkében szabályozott tisztességes eljáráshoz való jogosultság követelményét, hogy az eljáró bíróságok nem észlelték az idő múlását, nem vették figyelembe a Kúria ítélkezési gyakorlatát, alaptörvény-ellenesen értelmezték a jogszabályokat, a semmisségi hivatkozás időbeli feltételeit. Alaptörvény-ellenesen jártak el akkor, amikor a Nagykanizsai Járásbíróság által hozott, érvénytelenséget megállapító ítélet jogerejének tényét a bizonyítási eljárás és határozathozatal hivatkozási alapjának tekintették. Az eljáró bíróságok a kötelezően alkalmazandó határidőket következetesen mellőzték, és ezzel indítványozó Alaptörvény XXIV. cikke szerinti alkotmányos érdeksérelmét okozták.
- [9] Az indítványozó kritikával illeti továbbá a Kúria eljárását és azon döntését, hogy a színlelt, fedezetelvonó szerződés elkészítéséért saját felróható magatartása miatt a megbízó laikus szerződő felek a felelősek. Álláspontja szerint azért vált kötelezővé az ügyvédi közreműködés az ilyen jogügyleteknél, hogy a jogügyletek egységes követelményrendszerben, szakmailag is biztosított egységes követelményeknek megfelelően kerüljenek megkötésre. Jogellenes tehát az a kúriai következtetés, mi szerint a felperesre hátrányára alkalmazandó a felróható magatartás elve.

- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének vizsgálatát is kérte, hivatkozással arra, hogy ezen döntés által keletkezett az a jogerő, amely a későbbi bírósági ítéleteknek – a Marcali Járásbíróság, a Kaposvári Törvényszék és a Kúria határozatának is – ítélt dologként hivatkozási alapul szolgált. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Nagykanizsai Járásbíróság 1.P.20.901/2012/3. számú ítéletét 2013. szeptember 11. napján hozta, így az alkotmányjogi panasz a Nagykanizsai Járásbíróság ítéletére irányuló részét illetően nyilvánvalóan elkésett, melyből következően az alkotmányjogi panasz ezen eleme a befogadási feltételeknek nem felel meg.
- [12] Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22.561/2017/4. számú döntésével összefüggésben alkotmányjogi panaszát a határidőben nyújtotta be. Az indítványozó megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozói jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezéseket, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kaposvári Törvényszék 1.Pf.20.541/2017/6. számú ítélete, valamint a Marcali Járásbíróság 3.P.20.309/2015/39/III. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 3218/2018. (VI. 21.) AB végzésben foglaltakat tovább pontosítva kimondta: „az eljárást befejező döntéssel felülvizsgált más bírósági (vagy hatósági) döntések vizsgálatára és megsemmisítésére csak két esetben van lehetőség: az eljárást lezáró döntés megsemmisítése esetében [lásd: Abtv. 43. § (4) bekezdés], illetve akkor, ha az alsóbb fokú bírósági döntés az irányadó szabályok szerint önállóan is támadható volt alkotmányjogi panasszal és az indítványozó ilyen kérelmet korábban benyújtott.” {3078/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [9]} Jelen ügyben egyik eset sem áll fenn, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozónak az első és másodfokú bírósági döntésekre vonatkozó érvei vizsgálatát mellőzte.
- [14] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – az egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – nem felel meg.
- [15] Az Alaptörvény sérülni vélt B) cikk (1) bekezdését illetően az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a jogbiztonság önmagában nem olyan, az Alaptörvényben biztosított jog, melyre alkotmányjogi panaszt lehet alapítani. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt alapítani csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehetséges [legutóbb: 3206/2020. (VI. 11.) AB végzés, Indokolás [19]]. Jelen ügyben az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét nem ebben az összefüggésben állította, az alkotmányjogi panasz ezen eleme visszaható hatályú jogalkotásra vagy jogalkalmazásra, illetve kellő felkészülési idő hiányára vonatkozó indokolást nem tartalmaz.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, és a XXVIII. cikkével összefüggésben indokolásában az Alkotmánybíróság több korábbi döntését is idézte, azonban ezek, valamint a saját egyedi ügyében általa állított sérelmek között alkotmányjogilag értékelhető kapcsolatot nem valószínűsített. Az indítványozó az eljáró bíróságok jogértelmezését, a bizonyítékok vizsgálatának és felhasználásának jogszerűségét vitatta, az alkotmányjogi panasz azonban „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3148/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ebből következően az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a bíróságok tevékenységének, így a bizonyítási eljárás lefolytatásának, a bizonyítékok értékelésének, a tényállás megállapításának felülbírálatára. Ugyanígy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá,

hogy indítványozó alkotmányjogi panaszában általánosan az Alaptörvény XXVIII. cikkét jelöli meg, mint sérülni vélt alaptörvényi rendelkezést, ugyanakkor az érvelése tartalmilag pusztán „a tisztességes eljáráshoz való jogosultság”-ának sérelmére irányult.

- [17] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésén alapuló jogorvoslathoz való jog sérelmére is, azonban indokolást ezzel összefüggésben nem adott elő.
- [18] Mindezekre figyelemmel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában foglaltaknak, így annak érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [19] 3. A fent kifejtettek alapulvételével az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/996/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető

HU ISSN 2062–9273